

START

WIE ?

HOE ?

LIEDEREN

BRONNEN

CONTACT

NIEUWSBRIEF

REACTIES

Liedbesprekingen op website
<https://wreed-en-plezant.leefdaal.be>

jaargang 2017

Wreed & Plezant
0495/541958 info@wreed-en-plezant.be

Dansen uit Leefdaal

Johan Morris - 4 januari 2017 - Soort: *liedboeken, liederen, Over Leut & Plezier*

Om het nieuwe jaar vrolijk in te zetten laten we u uitzonderlijk kennismaken met 4 instrumentale melodieën die in Leefdaal ooit werden opgetekend en waarvan niemand de ware oorsprong¹ schijnt te kennen. Misschien werden ze lang geleden bedacht door plaatselijke muzikanten of dirigenten van fanfare of filharmonie, waarschijnlijker is dat ze ergens werden gehoord en nagespeeld op Leefdaalse dansfeesten, toen er nog geen balorkesten, laat staan DJ's bestonden.

Een eerste is de “Polka van Leefdaal” die te horen is op de LP/CD “Polka Galop” van het Brabants Volksorkest.

Om duistere redenen wordt dit melodietje ook “Daalse rij” genoemd – Leefdaal zit er dus nog half in – en het werd ondermeer bewerkt door Hubert Boone.

Die hoorde het hoogstwaarschijnlijk spelen door “nonkel Jef”, alias Jef Gyns (1904-1985), broer van mijn grootmoeder Maria-Ludovica Gyns (1906-1983) indertijd beter gekend als “Wis Bak”. Of hij kreeg het aangereikt door Wim Bosmans, die zijn oor te luisteren had gelegd bij Jef, 5 jaar vooraleer het op de LP van het Brabants Volksorkest verscheen.

Jef was een geboren¹ muzikant die uitblonk op de saxofoon en talloze liedjes uit het hoofd kon spelen, maar hij liet altijd in het midden of hij die nu zelf had bedacht of ergens had gehoord. De oorsprong interesseerde hem overigens maar weinig, dat had hij alvast gemeen met de meeste volksmuzikanten van zijn tijd. Mij zou het overigens niet verbazen als hij dat melodietje had opgepikt van zijn nonkel en leermeester Heinke Smets, een virtuoze en gedreven clarinettist.

We vonden deze polka eveneens terug op een CD voor sonorisatie van filmen en documentaires bij de firma CPM als “Dutch Belgian Folk Music”, maar die firma blijkt ondertussen verhuisd of gestopt. Of opgekocht: een Japanse verhuurder/verkoper van sonorisatiemuziek biedt het aan als de “Leefdaal Polka” ...

JEF GYNS

Polka van Leefdaal (435)

Ons eigen arrangement beschouwen wij als “PublicDomain” en kan u hier gratis bekijken en beluisteren:

<https://wp.leefdaal.be/PDF/435-polka-leefdaal.pdf>
<https://wp.leefdaal.be/MP3/435-polka-leefdaal.mp3>

Een tweede “Polka uit Leefdaal” werd opgetekend en uitgevoerd door de groep “Jan Smed”, en is te vinden

WARRE IN 1980 MET ZIJN TWEE GROTE LIEFDES

¹ zijn grootouders P.J. Smets x Marie-Rosalie Janssens gaven het muziek-gen door aan hun kinderen en vele van hun klein- en achterkleinkinderen

op de LP/CD “Instrumentale Vlaamse Volksmuziek”. De melodie werd aan Wim Bosmans voorgespeeld door “Warre van Virsj”, alias Eduardus Smets ² (1920-2006), zoon van Frans en Virginie Moeys (1889-1973) en heel zijn leven gedreven amateur-muzikant. Warre speelde bij mijn weten eerst op de bombardon maar schakelde na 50 jaar blazen bij de Filharmonie over op de tuba omdat je daar minder “asem” voor nodig had.

Polka van Leefdaal (434)

<https://wp.leefdaal.be/PDF/434-polka-leefdaal.pdf>

<https://wp.leefdaal.be/MP3/434-polka-leefdaal.mp3>

Dezelfde groep “Jan Smed” restaureerde ook een “Wals uit Leefdaal” en een “Schottisch uit Leefdaal” die hen op 26 juni 1979 (nadat ze 2 dagen eerder naar de koningsschietsing van De Jefkes waren komen kijken) werden voorgespeeld door Jef Gyns op z’n saxofoon... Die bewerkingen plaatsten ze op hun CD “Muziekskes”. De wals moet volgens mij ook in een gezongen versie bestaan, maar de tekst hebben we nog niet gevonden.

Wals van Leefdaal (433)

<https://wp.leefdaal.be/PDF/433-wals-leefdaal.pdf>

<https://wp.leefdaal.be/MP3/433-wals-leefdaal.mp3>

Schottisch van Leefdaal (432)

<https://wp.leefdaal.be/PDF/432-schottish-leefdaal.pdf>

<https://wp.leefdaal.be/MP3/432-schottish-leefdaal.mp3>

In een bandopname van/met Jef Gyns verklaart die aan Wim Bosmans dat hij als jonge gast de meeste van die muziekjes op het gehoor leerde van zijn “menoenkel” die een bedrijvig klarinettist was. Dat moet dan Henri Smets (1880-1961) zijn, alias “noenkel Hainke”, de broer van zijn moeder Liza Smets. Die was dus ook de grootoom van mijn vader Vital en de man door wie die eveneens klarinet leerde spelen en dat heel zijn verdere leven bleef doen. Alle muzikanten uit mijn familie waren in de periode 1910-1950 trouwens schatplichtig aan het muzikale meesterschap van Hainke Smets.

Hieronder een fragment van het interview, afgenomen door Wim Bosmans op 26 juni 1979. Jef was toen 75 jaar en spreekt zijn “moedertaal”, het Leefdaals dialect, weliswaar met lichte Tervureense invloeden omdat hij daar als bierhandelaar werkte.

Henri Smets

https://wp.leefdaal.be/MP3/Jef_Gyns-interview-26-06-1979-2.mp3

² geen naaste verwant van Henri Smets. Hun eerste gemeenschappelijke voorvader is Egidius Smets (1625-1693) weliswaar ook uit Leefdaal.

« Vertaling » naar de standaard-omgangstaal:

Welnu, ik ben muzikant geworden in den oorlog van 14-18. Mijn oom³ was een hevige muzikant en een goede clarinetspeler, hij was een meester-stukadoor en had in Brussel aan een verbouwing meegewerkt, en hij komt daar voorbij een muziekwinkel en daar ligt een clarinet in het uitstalraam. 135 BEF. Het werk was af, hij ging binnen en kocht die clarinet.

Thuisgekomen, bij mijn grootouders toen, waar ik opgevoed werd, en hij zegt:

- Ik heb voor u een clarinet meegebracht.
- Maar oom, ik kan daar toch niet op spelen?
- Zodra den oorlog gedaan is moet gij clarinet leren spelen en deze clarinet is voor u.

Ik was zo fier als een luis, nog zo jong en al een clarinet bezitten !

Den oorlog ... bleef duren en op zekere dag...

Hier in Leefdaal lag het « Ferdulazaret » van de Duitsers, die waren hier geïnstalleerd en de Generale Staf was op het kasteel⁴ en naast ons was er een « feldweibel », de zoon van een brouwer uit Dortmund, en die had zo een beetje een bijbaantje, een fiere, fiere kerel, « Frits ». En Frits kom 's morgens buiten, mijn oom, zoals gezegd een meester-stukadoor, die had niks meer te doen want er werd niet meer gewerkt op eind van de oorlog 14-18, maar hij had nog een voorraadjie cement, van die soort nog wat en van die soort nog wat, en hij zei: ik ga onze voorgevel cementeren. Hij trekt een « corniche » in cement opgemetst en we waren op de bovenste stelling. Frits kom 's morgens buiten en zegt:

- Henri, ge zult u moeten haasten want de Krieg is bijna fertig.
- Hoezo, zegt mijn oom.
- Ja, ik ga nu naar de schlosse⁵ en binnen een uur ben ik terug, ik hou u op de hoogte.

Zo gauw Frits weg was, wij de ladder af, bij mijn meter⁶ en peter⁷ :

- weet ge wat Frits zojuist zei? Dat den oorlog bijna gedaan is!
- Allez, toe?
- Ja, Frits heeft het gezegd, hij is op weg naar het kasteel en binnen een uur gaat hij het ons komen zeggen.

Terug op de stelling, mijn oom zegt: hou het in het oog hé, en ik zie Frits komen, hij had gemerkt dat ik hem bekeek, en hij kwam met zijn stok, met zijn krawats, bij ons en zei: ha, de krieg is fertig. Om 10 uur wordt het laatste schot gegeven, om 10 uur is het wapenstilstand. Wij gaan hier direct vertrekken zij hij, met de paarden, en ja, al die Duitsers kwamen naar buiten, met paarden en camions, en die waren weg.

Vandaag al, zegt hij, deze avond ga ik al troepen hebben die van boven afkomen, dan hebben wij in Leefdaal ... pff.

Maar nu om te zeggen, om muzikant te worden ... mijn oom zegt: ik ga u muziek uitschrijven, zegt hij, want hij had geen solfège (cursus notenleer) meer van voor den oorlog, en hij pakt een groot blad en hij schrijft daar de « gamme » (toonladder) in 4 tijden: do, re, enzovoort; dan in witte noten, dan in zwarte noten, dan in « crochen » (#) ... « Hier, leert dat ».

³ Henri « Hainke » Smets (1880-1961)

⁴ van de graaf de Liedekerke

⁵ het kasteel

⁶ Maria-Rosalía Janssens (1856-1932)

⁷ Petrus Josephus Smets (1853-1931)

We hebben in dat jaar geen concert meer gegeven, we hebben ons eerste concert gegeven in de maand maart (1919). En dan speelden we een polka voor 2 clarinetten.

Met mijne vlieger ...

Johan Morris - 11 januari 2017 - Soort: dubbelzinnig, liederen, Over Leut & Plezier

Zowat 45 jaar geleden maakte Walter De Buck (1934-2014) furore met het lied “*Het vliegerke*” waarvan de tekst werd bedacht door Appollinaire Liénart (1890-1955), een ijzertrekker bij Arbed, geboren in Ledeberg, die meerdere revues schreef met liedjes afgeleid van bekende operettes. Niet door Karel Waeri (1842-1898) want de melodie dateert uit 1913 en is geleend van “*Das war in Schöneberg, im Monat Mai*” uit de operette “*Wie einst im Mai*” van Walter Kollo (1878-1940) – zie “Nieuwjaarswens aan den keizer” dat we op 30 december 2015 publiceerden.

Lienart moet de tekst geschreven hebben vlak voor de Tweede Wereldoorlog. Het is evenwel dankzij de plaatopname van Walter De Buck in 1971 dat het uiteindelijk nog steeds gezongen wordt door ... de voetbalsupporters van AA Gent.

Het is – als u dat nog niet zelf had “uitgevogeld” – een dubbelzinnig lied met erotische toespelingen.

Met mijne vlieger ...

332 [A] Apollinaire Liénart (1890-1955) [C] Walter Kollo (1878-1940) “Das war in Schöneberg” (1913)

‘k Ben niet al te zot van ’t spel,
maar ‘k vang geren mussen,
marb’len⁸, toppen⁹ kan ik wel,
daarin ben ik fel.

Ik zie nu ook overal
ook al in m’n straatje
jongens schuppen op een bal,
maar speel liefst van al

**Mee mijne vlieger en zijne steert,
hij gaat omhoge, ’t is ’t ziene weerd.**

**‘k Geef hem maar klauwe¹⁰
op mijn gemak**

**‘k heb nog twee bollekens
in mijne zak.**

Mietje van de koolmarchand,
een meisje uit mijn straatje
keurde mijne cervolant¹¹,
ze had er ’t handje van.

Want zo rap ja als de wind
was ’t spelen mee mijn klauwe
en ze riep: “’t Is ’t spelen weerd,
hij heeft ne goeie steert.”

Tseef liet zijne vlieger op,
van tjoepe tjoepe tjoepe,
maar hij stuikte op z’n kop,
een muile dat hij trok.
Zijn spankoorde was te kort,
met zijne tsietsje touwe
en daarbij was zijne steert
geen sjiek tabak meer weerd.

**Hij was gaan vliegen, al mee de wind.
‘k Stonde te schriewen,
‘k was maar een kind.
Mijne bol klauwen, die ging ne gang.
Dat zal’k onthouwen
mijn leven lang.**

⁸ Marbels = knikkers, de dure zijn van “marmer”, later ook van glas, de goedkope van gebakken klei.

⁹ een top = een tol, die je met een koord moest lanceren

¹⁰ klauwe = het touw vieren, dat vastgeklauwd zat rond een houten windel

¹¹ cerf volant = een vliegend hert (een vlinder), hier verward met een “serp volant”, een papieren vlieger, en in dit verband ook niet toevallig te verwarren met een cervola ... De “serp volant” is een vliegend serpent want de staart van zo’n papieren vlieger kronkelt als een slang.

Laatst op het Sint-Denysplein,
mijn vlieger was aan't zweven,
kwam een wijf, een groot venijn,
die zei: "Dat mag niet zijn.
Hij hangt te veel in mijn weg.",
ze begon te sleuren
en op 1 2 3, pardaf,
het koordje schoot eraf.

**Hij was gaan vliegen, al mee de wind.
'k Stonde te schriewen,
'k was maar een kind.
Mijne bol klauwen, die ging ne gang.
Dat zal'k onthouwen
mijn leven lang.**

Bronnen:

Zangwijze: "Das war in Schöneberg, in Monat Mai" 1913
Walter De Buck

- Herman Serras schreef: 11 januari 2017 om 19:26
Het klopt dat Walter De Buck dit lied nieuw leven heeft ingeblazen. Maar het was voordien zeker niet onbekend in Gent. Het was een van de liederen die mijn vader zong in mijn kindertijd rond 1950. Toen leek het voor mij een heel onschuldige liedje. Wij woonden dichtbij het vliegveld(je) van Sint-Denijs-Westrem. Vele jaren later speelde ik het op een gouden bruiloft en "vermaande" de jubilaris mij achteraf met pretoogjes, omdat ik volgens hem een "vuil liedje" had gespeeld.
En wat te denken van die andere Gentse schlager: "k Ga naar de vogelmarkt"?
- Johan schreef: 11 januari 2017 om 21:22
De kunst van "vuile liedjes" was om ze zo te verwoorden dat de censuur (pastoor, burgemeester, ...) er geen graten in zagen, en dat kon alleen als er veel "dubbelzinnige" termen in voorkwamen. In dit lied is vooral de tweede strofe vatbaar voor schunnige interpretatie en worden in het refrein de "steert" die omhoog gaat en de "twee bolletjes in mijne zak" iets heel anders.
Zonder dubbelzinnigheid zijn de "vuile liedjes" alleen maar ... vuil. En vervelend.
- Van den Bossche Gilberte schreef: 30 november 2018 om 14:58
De tekst van 't Vliegerke werd inderdaad geschreven door Appolinaire Liénart (1890-1955). Hij was geen schoolmeester, maar werkte bij de Arbed (Puntfabriek) in Gentbrugge, als ijzertrekker. Zijn grote hobby was liedjes en teksten schrijven en de mensen amuseren.
't Vliegerke moet in 1937 geschreven zijn en er werd hierover 2 maal een revue opgevoerd in 't Gemeentehuis van Ledeberg in 1938, het was een enorm succes! Dit is mij altijd door mijn grootmoeder en moeder verteld. Appolinaire was mijn grootvader en hij woonde in de Walstraat in Gentbrugge.
De locatie het 'St Denijsplein, werd nadien wellicht veranderd, want in de oorspronkelijke tekst ging het om het Exerciceplein, het oefenplein in Gentbrugge, waar de soldaten indertijd, na de oorlog, bijna wekelijks kwamen oefenen en dat rechtover onze woonst gelegen was. Het ging hem ook niet over 1-2-3 bollekes in mijne zak, maar steeds over 2 bollekes. Het schriftje waarin al die teksten stonden, heeft mijn pépé op een bepaald moment uitgeleend en op die manier moet het bij Walter De Buck zijn terechtgekomen.
Mijn grootvader was inmiddels overleden. Mijn moeder en grootmoeder hebben het op een bepaald moment op de radio gehoord. Mijn moeder heeft toen nadien met Walter De Buck gebeld en hij zei dat hij de tekst gekregen had van een Mevrouw die in De Ham woonde. Verder hebben wij daar niets meer over vernomen.
Wij zijn Walter de Buck wel heel dankbaar dat hij het liedje op plaat heeft gezet! Spijtig dat mijn pépé het nooit heeft mogen beleven!
- Johan schreef: 1 december 2018 om 01:38
Bedankt voor deze zeer nuttige reactie. Ondanks lang speurwerk vond ik zeer weinig terug over de auteur. Ik heb de tekst hierboven meteen een beetje bijgewerkt. En de discussie die

we zelf binnen de groep hebben gevoerd over het aantal bollekes is hiermee ook beslecht!

- Jan Vanderstichelen schreef: 22 juli 2019 om 08:37
Volgens andere bronnen zou dit de “oorspronkelijke” Gentse versie zijn? In deze versie worden de klompen die het “Comiteit” uitdeelde aan de minderbedeelden bezongen (klompen = kloefen). Het “Comiteit” werd zowel gebruikt voor de C.O.O. (Commissie Openbare Onderstand, voorloper van het OCMW) als voor de Commission for the Relief of Belgium (een Amerikaanse hulporganisatie tijdens WO I), waarbij Amerikaanse gemeenten telkens een Belgische of Franse gemeente steunde. Getuigen daarvan zijn de vele schoolfoto's uit die tijd, waarbij je een klas ziet, de Belgische en Amerikaanse vlag, de namen van de betrokken gemeentes en de afkorting CFRB. Maar slimmeren dan ik kunnen hier allicht één en ander aan toevoegen?

De kloefkes

- Ziet ze lachen, Mie en Piet
Omdak'ik kloefjes droage.
Maar beschaamd en ben ik niet
En in 't gehiel toch niet.
Vanwaar dan al die kloefjes zijn,
dat zeg ik, niet verlegen,
'K hè ze gelijk gruut en klein
Van 't Komiteit gekregen

**Dames en hieres, ge zie mij tons
Altijd floreren mee kloefkes an
't Es nie veur t'stoefen moar 'k droag altijd
mijn witte kloefkes van 't Komiteit.**

- Johan schreef: 22 juli 2019 om 08:50
Axl Peleman noteerde bij een zekere Lieve ook nog 2 andere stroofjes van “De kloefkes van 't Komiteit:

Naar de cirk of cinema trek ik heel tevreden
Op mijn kloefen vraagt ge daar, eh wel zeker ja
Is het schoon dan roept men “bis” Plakken dat zijn trokken
Maar ik vind dat veel te kies En ik stamp al met mijn blokken.

Gisteren was ik peter nog, 't was weer op mijn kloefen
Ik werp u geen zand in 't oog, nee 't is geen bedrog
'k heb geflikkerd en gedanst, van mijn lat gegeven
En met Meetjen heb ik gedanst dat moet ge beleven

(te vinden op de slecht onderhouden website <http://www.axlpeleman.be/volksliekes/liedjes>)

- Johan schreef: 22 juli 2019 om 11:13
Willy Dhondt vraagt:
Van 't soepe, 't soepe, 't soepe
En met zijn 't sietse klauwe
Wat betekent 't soepe en't sietse ? Dat zijn allicht Gentse woorden maar is daar geen omschrijving over ?
- Grillaert Jenny schreef: 20 augustus 2019 om 18:03
Volgens mij is een 'tsietse' = “heel weinig”

en “van ’tsoepe, ’tsoepe, ’tsoepe” = snokken aan het touw

- Thierry schreef: 16 januari 2020 om 04:23
Kunde da nog ne kier uitleggen van die bollekes?
- Gerd Dossche schreef: 5 juni 2021 om 15:58
Hoi,
Ik weet niet of iemand deze rubriek nog leest (laatste input 16/01/2020) maar ik ben op zoek naar een alternatieve versie van ‘Mijne Vlieger’ die werd gemaakt toen VDB (Van den Boeynants – toenmalig minister van landsverdediging) rond 1975 moest beslissen over de vervanging van de jachtvliegtuigen van het Belgisch leger). De versie luidt ‘Zijne vlieger gaat net meer op, die xy (ik weet het juiste bedrag niet meer) miljard worden zijn strop’ etc, met dezelfde melodie. Kan iemand me helpen. Ik heb gezocht bij Katastroof en Vuile Mong maar geen succes. Ik vraag me af of het niet W De Buck zelf was die deze alternatieve versie heeft gezongen?
- Johan schreef: 5 juni 2021 om 21:46
Er werd toen betoogd tegen de “30 miljard voor moordvliegtuigen”. Dat was nog in BEF uiteraard, niet in EUR. Vuile Mong en zijn Vieze Gasten hebben daar inderdaad liederen over gezongen: “Zijn vlieger gaat niet meer op”, “Op ’t kazerneplein”, “Inflatierock”, “Crisisblues”, te vinden op een EP 45t “VDB, niet met ons pree” uitgegeven door het “Centrum voor Info en Aktie” PR 005.
In het boek “Het Cirkus van Vuile Mong en de Vieze Gasten” (1981, Kritak uitgeverij, Leuven, ISBN 90 6303 066 5) wordt de tekst en de melodie hiervan niet verder gespecificeerd. Misschien kan je de plaat via Discogs bekomen: <https://www.discogs.com/Het-Cirkus-Van-Vuile-Mong-Zijn-Vieze-Gasten-Veedeebee-Niet-Met-Ons-Pree/release/11074349>
Vuile Mong verklaart op de EP dat de muziek van “Zijn vlieger gaat niet meer op” een traditional is waarvoor in 1975 dus geen auteursrechten meer golden en Walter De Buck noemde het in 1971 een “straatlied”.
Geen van beiden wist dus dat Walter Kollo de muziek schreef en er auteursrechten voor verschuldigd waren tot 2010 (Kollo stierf in 1940). Ook SABAM scheen dat niet te weten en/of niet te kunnen nagaan.
De originele tekst van ” ’t Vliegerke ” is public domain sinds 2025.

Het moleken van Tsaai

Johan Morris - 18 januari 2017 - Soort: *liedboeken, liederen, Over Armoede & Drank*

Karel Waeri schreef in november 1892 in zijn schriftje met eigen liedjesteksten een (zoveelste) verhaal over armoede. Bij hem kreeg het als titel “Een enkle Cent”, zonder vermelding van melodie, maar het wordt in de meeste andere bronnen “Het meuleken van Tsaai” genoemd.

Het “Moleken van Tsaai” is, zo begrijpen we uit de tekst, een paardenmolen ergens in Gent waarvan de eigenaar “Tsaai” werd genoemd en waarop 1 rit exact 1 cent kostte. Het knaapje in het lied heeft echter geen cent, hoewel hij toch braaf en ijverig was geweest. Maar moeder kon hem geen beloning geven.

Pakkend verhaal, want het wordt verteld vanuit het standpunt van een kind zonder vader, en (dus) met een moeder die nauwelijks de eindjes aan mekaar kan knopen. Opvallend in deze tekst is hoe Waeri aangeeft dat dit arme proletarenkind een goede opvoeding moet hebben genoten en ten allen tijde eerlijk en waardig blijft. Geen sprake van stelen, integendeel: als het van een medevoelende burger – niet toevallig ook een gewone

werkmán – een paar centen krijgt om zijn droom te vervullen, dan zegt het meteen dat moeder de centen zal teruggeven zodra ze kan.

De melodie die wij gebruiken is gebaseerd op een partituur in “Het oude socialistische lied” (1933, herdruk 1980) en verschilt gevoelig van hetgeen Walter De Buck er van maakte of ergens anders had gevonden. Het bundel “Het Oude Socialistische Lied” is een bloemlezing uit drie bundels “Onze Socialistische Liederen”¹² die volgens het dagblad “Vooruit” editie 14 november 1908 te koop werden aangeboden voor 10 centiemen. Er wordt niet bij vermeld of die bundels ook de zangwijzen bevatten.

¹² Enkele liederen uit deze bundels (die we nog niet op de kop konden tikken) kwamen reeds ter sprake op onze site:

Wat zoudt ge zonder 't werkvolk zijn

Bloedige sneeuwvlokken

De blauwe kiel

Klaasavond

De kinderen der fabriek

De wees van de communard

Georgetje (in een reactie)

De smid van de vrede

Zij die niet slapen

Ik ben te oud

Het continue-meisje (in een reactie op “Mijn mansarde”)

Veracht niemand

Eerste Bundel

1. Het Kanaltje van Rik Van Offel
2. Werkmanslied van Emiel Moyson.
3. Wat zoudt gij zonder 't werkvolk zijn? van Destanberg.
4. Veracht niemand, onbekend.
5. De Carmagnole, onbekend.
6. De vlaamsche Marseillaise van Leemans.
7. Vrijheidslied van Troelstra.
8. Wij zijn het volk van P. O. de R.
9. Liberalen, denkt gij daar wel aan? van Em. Moyson
10. Ten Srijd van De Ruyter.
11. Stemrechtmarsh van Libertad.
12. Verbroederingslied, onbekend.
13. Bloedige Snoeuwylokken, onbekend.
14. Het lied van het Hemd van Thomas Hood.
15. Broederliefde, onbekend.
16. Meilied (1898) van A. Bogaerts.
17. Het Continues-meisje van H. Van Daele
18. Acht-uren-marsch van Bogaerts.
19. Het blad « Vooruit » van H. Van Daele.
20. De klokluider van K. Waerie
21. Ons Meilied, onbekend.
22. De Vrouw is niets van H. O. Muller.
23. Algemeen Stemrecht of? van E. Smol.
24. Vereenigt u, spinners! van E. Van Wijsberghe.
25. Lotelingslied (1890) van K. Waerie.
26. België is slechter dan Turaije, onbekend.
27. Mijn buurman van K. Waerie.
28. Weg de oorlog! van A. Bogaerts.
29. Allen dood! onbekend.
30. Wij zijn zoo gemeen, onbekend.
31. Het Moleken van Tsaaie van K. Waerie.
32. De blauwe Kiel van K. Waerie.
33. Is er een god? van E. Smol.
34. Aan den Werkman van Amnestie.
35. Strijdzang bij de Werkstaking van A. Bogaerts.
36. Hymne au drapeau rouge, onbekend.

Tweede Bundel

1. Verdeelers van A. Bogaerts.
2. De wapens neer, onbekend.
3. Lied van Emiel Moyson, onbekend.
4. Een hulpkreet van H. Van Daele.
5. Wat de vrijzinnige werkman vraagt van A. Simoens.
6. Aan de Vrijheid van P. O. de R.
7. De roode Vaan, onbekend.
8. De zieke Lize, onbekend.
9. Hulde aan den Arbeid, onbekend.
10. Klaasavond van K. Waerie.
11. Lieve Mei (Meilied 1895) van K. Waerie.
12. Een man, éne stem! van E. Smol.
13. Het lied van Marianne van P. O. de R.
14. Het Fabriekmeisje van K. Waerie.
15. Acht-uren-marsch, onbekend.
16. De oproerige soldaat, onbekend.
17. Het vrij gedacht van J. V.
18. Waarom ik ben een roode socialist, onbekend.
19. De martelaressen der Continues van K. Waerie.
20. Algemeen Stemrecht of Algemeene Werkstaking van A. en E. Verhey.
21. 'k Ben t' oud, onbekend.
22. Aan de strijders van Dirk Troelstra.
23. Ha! Dat ik minister was van Hermans.
24. Gerechtigheid van Rik Van Offel.
25. Mijnwerkerslied van Troubleun.
26. Het Lied van den Werkman van Libertad.

27. Moed, o, volk! onbekend.
28. De roode Vlag van A. Bogaerts.
29. Stemt voor de Socialisten van E. Smol.
30. De Loting van K. Waerie.
31. Aan den volksvriend E. Anseele van K. Waerie.
32. De Bloemenverkoopster, onbekend.
33. De kinderen der fabriek, onbekend.
34. Vergeet hen niet! van P. O. de R.
35. L'Internationale van Pottier.

'T MOLEKEN VAN TSAAIE

Derde Bundel

1. Socialisten-marsch van Carl Grann.
2. De Wees van den Communard van E. Smol.
3. Recht voor allen van H. O. Muller.
4. Onze Fabriekmeisjes van K. Waerie.
5. Vereering der drie achten (Meilied 1897) van K. Waerie.
6. 't Is Mei van A. Bogaerts.
7. De kreet, onbekend.
8. Ter herinnering aan Van Beveren van P. De Snerck.
9. Vrijheidslied van Louis Philippe.
10. Kent gij dat land? onbekend.
11. De oude propagandist van H. Van Daele.
12. Het stemrecht voor elkeen van Emiel Moyson.
13. De arme dichter, onbekend.
14. De vijanden van 't blad « Vooruit » van I. Vermast.
15. Weverslied van K. Waerie.
16. Wij zijn het volk van H. O. Muller.
17. Moederangst van R. Van Offel.
18. Dat hebben de socialisten gedaan van E. Smol.
19. Georgetje van H. Van Daele.
20. Helpt uwe broeders van K. Waerie.
21. Ons hart verkrijgt gij nooit, onbekend.
22. Katholiek en Liberaal van E. Moyson.
23. Wie en wat wij zijn van R. Van Offel.
24. Hulde aan den arbeid van E. Smol.
25. De zorg voor werkerskinderen en bloemen van H. Van Daele.
26. De Algemeene Werkstaking van K. Waerie.
27. Nanisters, denkt er aan, onbekend.
28. De Smid van den vrede, onbekend.
29. Het volk is niet rijp van H. O. Muller.
30. Lotelingslied van K. Waerie.
31. Socialistische zang, onbekend.
32. Weg met het meervoudig stemrecht van K. Waerie.
33. Banierzang van A. Bogaerts.
34. De Leering van Christus van E. Smol.
35. La Carmagnole, onbekend.
36. La Marseillaise van Rouget de l'Isle.

In datzelfde dagblad werd op 6 maart 1893 al gewag gemaakt van “Het Meuleken van Tsaai”, geschreven door Cies Knoopelinckx (nom-de-plume van Karel Waeri) en op muziek gezet door “onze vriend Van der Meulen”

Over Karel Waeri verscheen op het Internet een interessante bijdrage van Jean-Pierre Rondas

Het moleken van Tsaai

377 [A] Karel Waeri (1842-1898) [C] Van der Meulen

Een knaapje stond bedrukt te zien,
naar 't moleken van Tsaai,
Ach, had het maar een enk'le cent
Om ook eens mee te draaien.
Het had zijn moeder zo gesmeekt;
zijn schooltaak was geschreven.
Begrijpt gij wel de smart der vrouw?
Zij kon haar kind niets geven ...
Begrijpt gij wel de smart der vrouw?
Zij kon haar kind niets geven ...

Bedroefd was 't knaapje heengegaan,
na vruchteloze beden,
de moeder had geen geld voor brood.
haar man was overleden.
Een enk'le cent bezat zij niet,
om 't arme kind te paaen,
en instinctmatig slentert het
naar 't moleken van Tsaai

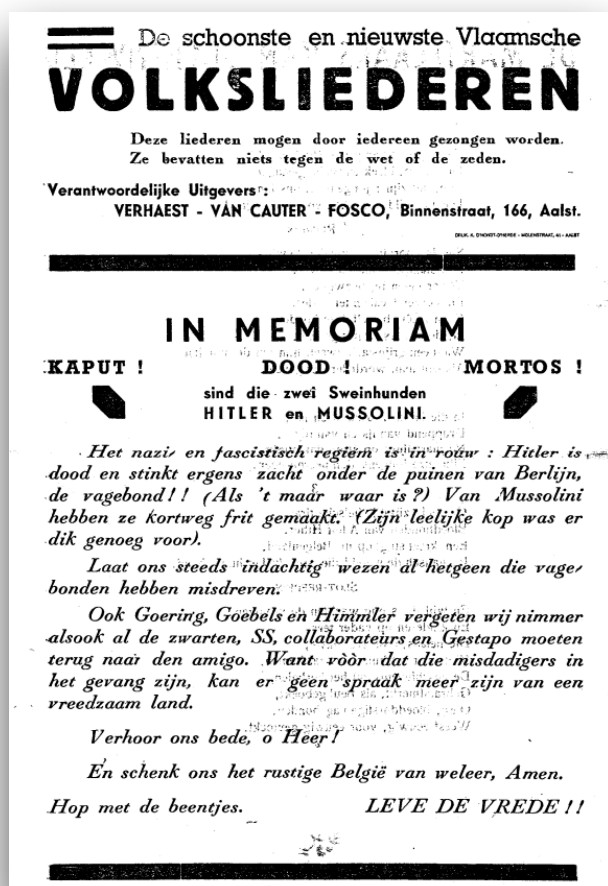
en instinctmatig slentert het naar 't moleken van Tsaai

De kleine zag zijn makker al
aan 't draaispel zwierend hangen,
terwijl de tranen één voor één
hem rolden van de wangen.
Een werkman stond daar ook omtrent,
hij had het kind in d'ogen.
hij las de smart in 't knaapjes hert,
En diep was hij bewogen.
hij las de smart in 't knaapjes hert,
En diep was hij bewogen.

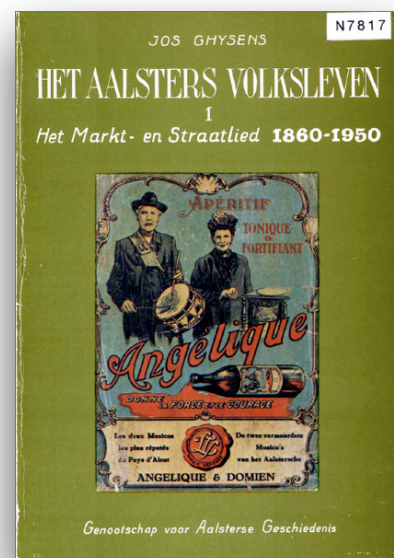
De vent ging in de kleine hand,
drie centen nederleggen,
en 't knaapje riep: "O, goede man,
Dat zal 'k aan moeder zeggen!
Dit hoeft gij maar niet te doen,
was vader nog in leven,
maar als mijn moeder centen heeft,
zal zij 't u wedergeven."
**Maar als mijn moeder centen heeft,
zal zij 't u wedergeven.**

O Yes

Johan Morris - 25 januari 2017 - Soort: liedbladen, liederen, WOII

Op een liedblad uitgegeven door Verhaest-Van Cauter-Fosco¹³ in Aalst onder de titel "De schoonste en nieuwste Vlaamse VOLKSLIEDEREN" vonden we dit lied dat, afgaande op de inhoud, ten vroegste in 1945 werd uitgebracht. Benoni Verhaest (1911-1967) (accordeonist) en Lucia Fosco (1917-1961) (van de gelijknamige koekjes en

¹³ Op sommige liedbladen van deze uitgever staat "lid van N.A.V.E.A" en bij andere staat zelfs "SABAM". De "Nationale Vereniging Voor Auteursrecht" (dus eigenlijk NA.VE.VA) werd in 1922 opgericht door bekende Vlaamse auteurs/componisten zoals Lodewijk Mortelmans, Emiel Hullebroeck, Flor Alpaerts en anderen. In 1945 veranderde de vereniging van naam en werd SABAM, een acronym dat zou staan voor "Société d'Auteurs Belge – Belgische Auteurs Maatschappij" (dus eigenlijk SABBAM)

galettenbakkers in Brussel) waren een koppel, Emiel Van Cauter (1899-1948) (bijnaam "Poverken") werkte meermaals met hen mee. Prosper De Beul (1906-1950) uit Aalst was één van de accordeonisten die Van Cauter begeleidde. Ook Omer Opsomer (1926-) en Roger Roelandt (1920-) deden dat en Albert De Winne (1910-1965) speelde trompet. Tenminste, dat leert ons Jos Ghysens in het boek "Het Aalsters Volksleven – 1 – Het Markt- en Straatlied 1860-1950"

Als melodie kozen zij voor "It's a long way to Tipperary", een gekende soldatenmars die in feite al na de Eerste Wereldoorlog werd gebruikt, we vertelden er alles over bij het lied "Ten naaste jare, als het waar is". En zoals bij vele oorlogsliederen wordt ook hier op het eind van het refrein een stukje "collateral damage" vermeld.

O Yes

347 [A] Van Cauter, [C] Jack Judge (1878-1938) & Harry Williams (1874-1924)

Vrienden, laat ons zingen
want den oorlog is gedaan.
Wij mogen dansen, springen,
zelfs op onze kop gaan staan.
Den Duits die is kapot
't was om te worden zot
wij werden hier bevrijd uit Duitse strop.

**It's a long way to Tipperary,
zingen wij nu, o yes.
Rantsoenering, ravitaillering,
dat raakt ook gedaan, o yes!
Goodbye lieve Tommies,**

**zingen ons mokskes nu,
maar bij velen is ne souvenir
gebleven
nen baby, dedju.**

Het is weerom vrede
ach, wie had dat ooit gedacht,
waar wij vijf jaar naar smachten
werd ons daar opeens gebracht.
't Is gedaan met kanon,
met kelders in beton,
geen angsten meer voor de vliegende
bom.

Bronnen:

Zangwijze: Tipperary

liedblad "De Schoonste en nieuwste Vlaamse VOLKSLIEDEREN", Aalst, circa 1945

Den electriek-doctor

Johan Morris - 1 februari 2017 - Soort: dubbelzinnig, liedbladen, liederen, Spot & Ironie

Mathieu De Kemper had een remedie gevonden tegen reumaties, of althans zo noemde onze zingende gelegenheidsdokter op het podium van een café-chantant de ziekte die blijkbaar vooral jonge vrouwen trof. En hij genas dat met "den elektriek".

Het doet me denken aan "Granville's hammer", een elektrisch aangedreven "manipulator" die in 1880 werd bedacht om door middel van massage allerlei spierpijnen te behandelen. Dat deden de dokters voordien met de handen maar dat was zo vermoeiend dat ze er uiteindelijk zelf spierpijn van kregen.

Al snel werd het toestel volgens de uitvinder misbruikt voor de behandeling van andere kwalen, zoals “hysterie” bij jonge vrouwen, waarbij massage werd toegepast op en in de vagina – bedenkt dat toendertijd gedacht werd dat vrouwen geen seksuele verlangens konden hebben en masturberen enkel bij mannen kon bestaan (en waarbij overdaad tot kaalheid kon leiden: er moeten nogal wat pruiken verkocht zijn in die tijd!) . Nonsens, zo bleek ruim 80 jaar later, maar vele dokters hebben fortuinen verdiend aan de behandeling van “hysterische” vrouwen, want die bleven terugkomen voor bijkomende behandelingen...

Nieuwe Uitgave Groot Succes
5de Druisend

De Electriek Dokter

KLUCHTLIED

Gezongen door
KLEINE-JAN
DE KEMPER
HENRIOT
DE PETTER
GEO GITS
VENOLO

Worden van
M. DEKEMPER

Muziek van
CH. BENS

PRIJS - 1.50 fr.

CH. BENS, Dichter-Uitgever
Goudstraat, 51, BRUSSEL
Alle rechten voorbehouden.

De electriek doctoor

1

En is me dat een spel
Wie tuk er nu war aan myn bel
Bonjour Mad'moiselle
Mynher ik ben niet wel
Ik zie dat iets manker
Ziet dat gij u goed soigneert
Zeg my van wat gij soufficeert
Laat mij eens zien
To aan u. koniein
Ofwel hooger minschien

Het toestel verdween uit de dokterskabinetten.¹⁴ maar bleef populair onder een andere naam: de vibrator.

Louis Laermans uit Herent had dit lied ook in zijn schriftjes staan.

Den electriek-doctor

349 [A] Mathieu Dekemper (1877-1950) – [C] Ch. Bens (+1960)

“Is mij dat een spel,
wie trekt er nu weer aan mijn bel.
Bonjour Mad’moiselle.”
“Mijnheer, ‘k ben niet wel.”
” ‘k Zien dat g’iets mankeert
en gij moet zien dat g’u soigneert,
zeg mij waarvan gij souffreert?
Laat mij eens zien,
is ’t aan uw knieën?
Ofwel hoger misschien?”

**” ’t Is niets mijn klein,
’t zal rap weg zijn
ik ben niet mis: ’t is reumaties.
’k Ken dat te fijn,
dat genees ik op korten tijd.
Ja! Met de elektriciteit.
Luistert vriendin, voor da’k begin.
’t Is elektriek, automatiek,
hebt gene schrik,
’t is gedaan op nen ogenblik.”**
“Och God, mijnheer,
’k heb zo ne zeer,
doet het ne keer.”

“Het is hogen tijd
dat ge bij mij gekomen zijt
want ik zie, mijn kind,
dat ’t voor goed begint.”
“Meneer, zeg het dan,
dat ik niet meer genezen kan,
dat ik moet sterven daarvan?”
“Sterven, dat niet,
want ik heb iet
dat u geneest subiet.”

“Gij zijt twintig jaar,
mijn kind, den ouderdom is daar.
’k Zeg u dat serieus,
’t is nijg dangereus.
Als ge zo dik zijt
moet ge bij mij komen op tijd,
ja, voor d’electriciteit.”
“Ik neem dat aan,
blijf toch niet staan,
mijnheer doet het dan gaan.”

“Juffrouw, allez komt
in d’ander plaats, zijt niet beschomd.”
“Ja, ‘k gaan mee meneer
want ‘k krijg terug zeer.”
“Het is niets, mijn klein,
ge zult gaan stom staan van uw pijn
dat ze zo rap zal weg zijn.”
Op ene keer
zei ze: “Meneer,
uw machien doet geen zeer.”

Dan zei de klein:
“z’gaat weg, mijn pijn,
ge zijt niet mis, ’t is reumaties,
ge kent het fijn,
nu zal ik weerkomen op tijd,
ja, ja, voor d’electriciteit.”
Ze zei: “Och vriend,
toe herbegint,
uw elektriek, automatiek,
’k heb gene schrik.”
En daarna op nen ogenblik
zei ze: “Meneer,
’t is weg mijn zeer,
’k voel niks nie meer.”

¹⁴ blijkbaar is/was een moderne variante nog steeds in gebruik maar wordt dat sinds de Weinstein-affaire niet meer getolereerd

Sofie, ge moet gaan bloempanch halen

Johan Morris - 8 februari 2017 - Soort: liedbladen, liederen, Over Liefde & Verdriet

Via “De Gazet van Brussel” ontdekten we het bestaan van de “Orde van de Bloempanch” (1996-2013), gevestigd in de Hoogstraat Brussel, opgericht “*vè de patrimoine culturel, folklorique en gastronom(hik) van Brussel te defandeire*” en deze definitie van wat bloempanch feitelijk is:

“In “...of uude ni good?” de bloemleizing van Marcel de Schrijver leize me 't volgende.

“BLOOPANSJ – Bloempansj (veel

Brusselaars, o.a. die van de Marollen, zeggen bloempansj): Bloedworst, maar niet om het even dewelke. De echte bloopansj is vaster dan de andere bloedworsten. Hij heeft een diameter van 10 cm. ongeveer, is gemaakt van bloem (vandaar bloempansj), bloed (vandaar bloo[d]pansj) en vet en wordt in dikke sneden gegeten. Het “vlees” van bloopansj heeft een donkere roodbruine kleur en is doorspikkeld met witte vlekken van verschillende grootte (het vet). Bloopansj wordt ook wel eens bufsteik mè roeite <biefstuk met ruiten> genoemd en die ruiten doelen dan op de vetvlekken. Andere synoniemen van bloopansj zijn: erme mense spek <arme-mensen-spek> en bufsteik (sommige zeggen kotelette) van de Kongo <biefstuk van Kongo>.” Let wel, Marcel schraaft do nog vuil mier ouver, mo da mooie den ne ki zêlf in zannen boek opzeuke. En dobaa: et prinstepoilsjte es da ge 't preuft. Donc: allemo no den bienaaver deis weik en 'n bloopansj kuupe! Ge goit zeen, ne ki da ge dat iene ki geiten èt gooie dat alle weiken in a taluur wille.”

(uit: De Gazet van Brussel, numero 15 van 27 maa tot 3 jeune 2007)

A. Merlin, de Brusselse café-chantant en revuezanger die we al eerder aanhaalden, schreef er een lied over. In tegenstelling tot de titel zegt het eerste, tweede en laatste refrein: “Sofie, **ik** moet gaan bloempanch halen”.

Over Sofie en de andere vrouwen in zijn omgeving heeft de zanger niet veel lieve woorden in petto, hij noemt zijn echtgenote Sofie “*mijn scheve luis*” en haar inwonende moeder is “*een serpent en vuil venijn*”, maar dat compenseert hij door een verborgen relatie met “*een blondje die model bij een schilder is*”.

We leren dat zijn verhaal zich afspeelt in en rond de Marollenwijk in Brussel. De illustratie op de partituur is gebaseerd op 2 passages in het lied: in de achtergrond zien we de zanger weggaan nadat hij heeft gezegd: “*Kus nu een klein beetje mijn botten, om zeven uren ben ik thuis*”. De twee vechtende vrouwen op de voorgrond komen in de tweede strofe aan bod, want zijn schoonmoeder “*vecht met al de locataires die wonen rond het Vosseplein*.”

We plaatsten verklarende voetnoten bij enkele vreemde woorden in de liedtekst.

Sofie, gij moet gaan bloempanch halen

354 [AC] A. Merlin

Er zijn mannen in hun huishouden
die sakkeren, vloeken op hun wijf.
Nen andre slaat en zal 't zo houden
als zij daar ligt helemaal stijf.
In de plaats van ze te figotte ¹⁵
zeg ik al aan mijn scheve luis:
kus nu een klein beetje mijn botten,
om zeven uren ben ik thuis.

**Sofie, ik moet gaan
bloempanch halen,
hij is zo dik, zo vet,
op de kapellemet. ¹⁶
Sofie, ge zult er niet van klagen,
hij komt van bij Babet,
op de kapellemet.**

Mijn schoonmoeder's een ander' affaire
da's een serpent en vuil venijn.
Ze vecht met al de locataires ¹⁷
die wonen rond het Vosseplein.

In de week was z'aan het boksère
met de gast van den épicier.
Mijn vrouw zei: lup ze separere ¹⁸
ik zou het doen met veel plezier

Op onze vloer woont er een blondje
die model bij ne schilder is
Betijd ¹⁹ kus ik heur op heur mondje
als Sofie op commissen ²⁰ is.
Zo gauw als ik de deur hoor klache
schreeuw ik van boven op den trap:
vrouke, ik ben hier op m'n slache, ²¹
ge zijt zo lief, 't is maar ne stap:

Op deze wereld zijn er mensen
die klagen dag en nacht en week
en ze zijn altijd aan het wensen
dat Jef of Sus valt in de beek.
Wij zien hier voor te korte dagen
om te basse ²² gelijk nen hond,
in de plaats van ons dood te slagen,
zingt mee tot dat de police komt:

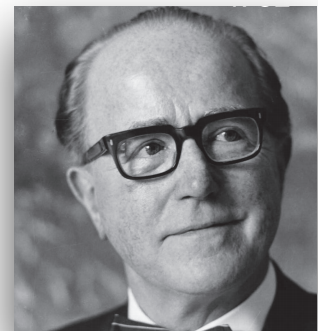
Vlaamse meisjes

Johan Morris - 15 februari 2017 - Soort: liedbladen, liederen, Spot & Ironie

Tekst en muziek van Ferry (van Delden) (1892-1965), indertijd
gezongen door Bob Scholte. De partituur werd uitgegeven
in 1950 door Herman Brauer te Brussel.

Ferry schreef naar verluid zowat 7000 liedjesteksten in zijn leven,
er valt dus nog heel wat te ontdekken...

De moeder van Ferry was Hermina Elisabeth Maria Oomens
(1861-1909), als dit lied biografisch is dan zou zij afkomstig

**COR "FERRY" VAN
DELLEN**

¹⁵ figotte = ???

¹⁶ kapellemet = kapelle-markt. De Brusselse Kapellekerk (Frans: Église de la Chapelle) is de populaire naam van de gotische Onze-Lieve-Vrouw-ter-Kapellekerk, gelegen aan het einde van de Hoogstraat, nabij de volkse Marollenwijk. De Kapellemarktstraat verbindt Hoogstraat en Kapellestraat.

¹⁷ locataires = huurders

¹⁸ lup ze separere = loop (haast u) om ze (de vechters) uit mekaar te halen

¹⁹ Betijd = bijtijds, op tijd en stond

²⁰ op commissie = boodschappen doen, gaan winkelen

²¹ slache = pantoffels

²² basse = blaffen

moeten zijn uit Vlaanderen. Dat was ze niet: ze werd geboren in Amsterdam en stierf in Leiden.

En hoe zat het met Hijman "Bob" Scholte (1902-1983)? Zijn moeder was Grietje Borstel, niet direct een Vlaamse naam... Zij stierf in 1906, Bob heeft haar dus nauwelijks gekend. Vader Barend Scholte bleef met 6 kleine kinderen achter. Hij hertrouwde in 1909 met de 29 jarige weduwe Flora Brilleslijper die zelf ook al 4 jonge kinderen had. Omwille van zijn werk – hij was diamantslijper en van joodse afkomst – verhuisde het hele gezin naar Antwerpen. Bob Scholte had dus wel iets met Vlaanderen, maar zijn moeder alvast niet.

Vader Barend Scholte vluchtte in 1914 met het hele gezin terug naar Nederland. Daar kwam in 1915 het elfde kind ter wereld en kreeg de naam Esther. Zoon Bob trouwde in 1921 met Martha Monnickendam (1904-1945), ook al geen Vlaamse... Zij kregen twee kinderen: Albert en Margaretha. Tijdens de oorlog zat hij

puur wegens zijn joodse afkomst in diverse concentratiekampen, waaronder Auschwitz.

Na zijn bevrijding in 1945 ging hij opnieuw in Antwerpen wonen. Zonder zijn echtgenote en zijn kinderen, want die overleefden de uitroeiingskampen niet. Zijn broers Levi en Samuel, zijn zussen Anna, Leentje en Klaartje, zijn halfbroers Levi en Lion Winnik en zijn halfzussen Esther Scholte, Judith en Rebecca Winnik ook niet. En de neven en nichten via zijn stiefmoeder evenmin. Kortom: zijn hele familie was vermoord. Het duurde verscheidene jaren eer hij zich mentaal en fysiek terug in staat achtte om het podium te betreden.

Toen hij "Vlaamse meisjes" zong woonde hij dus in Vlaanderen, na Expo 58 verhuisde hij naar Amsterdam maar bleef veel in België optreden.

Tot aan zijn dood, want enkele jaren voordien zag ik hem nog schitteren in het Auditorium van de Passage 44 te Brussel waar hij optrad voor een live-versie van het radioprogramma "De Tijd van Toen", gepresenteerd door Jan Theys, dat door de sponsor & mijn toenmalige werkgever daarna ook gedeeltelijk op LP werd uitgegeven als "Liedjes van Toen". Bob zong toen nog steeds de oude hit van Willy Derby "Scheiden doet lijden". Dat ging niet direct over zijn oorlogsherinneringen, maar hij had wel tranen in de ogen...

Het hele verhaal rond de Vlaamse moeder is dus verzonnen, maar dat is niet zo ongewoon voor een liedjestekst natuurlijk. Je zou denken dat het een commerciële zet was om veel fonoplaten te kunnen verkopen in Vlaanderen, maar daar heeft het grappige en ironische einde van het refrein waarschijnlijk geen goed aan gedaan.

Vlaamse meisjes

374 [AC] Ferry (1892-1965)

Ik heb een moeder een reuzeschat,
zo'n tweede vind je niet licht.
Zij was de schoonste uit heel de stad,
ik heb mijn moeders gezicht.
'k Vroeg vader, hoe kwam u
aan zo'n schone vrouw?
Toen keek hij heel fier en hij zei:
zoek j'ooit eens een meisje
dat lief is en trouw,
wel jongen, onthou dan van mij:

**De allerschoonste meisjes,
zo blond, gezond en intressant,
als mooie schilderijtjes,
die vind j'alleen in 't Vlaamse land.
Dat lieve Vlaamse meisje
heeft sexappeal voor twee,
steelt eerst je hand,
daarna je hart
en dan je portmonnaie.**

'k Heb heel de wereld bereisd en hoe,
'k zocht naar een vrouwtje, 't is heus.
Bij Papoea's tot in Congo toe,
doch nergens vond ik mijn keus.
Ik zocht ook vergeefs
in Parijs en in Wien,
toen nam ik naar Londen de wijk.
Maar snoesjes als hier
heb ik nergens gezien,
m'n vader had toch maar gelijk.

Ik bleef tot heden nog ongetrouwd,
nooit werd mijn liefde gestild.
Een IJslandse vrouw is me veel te koud,
een roodhuid die is me te wild.
't Is plicht om te trouwen
voor iedere man,
zeggen de vrouwen heel fijn.
Als 't dan moet gebeuren,
wel het zij zo dan,
maar 't moet wel met een Vlaamse zijn.

• Johan schreef: 8 juli 2020 om 14:22

Omdat Bob Scholte niet altijd naar waarde werd geschat hier deze rechtzetting:
op een plaatje van "De Spilzakken" uit Hoogstraten staat het liedje "Jan zocht een meisje".
Volgens de website van Erfgoedbank Hoogstraten is dat een oud volksliedje. Dat is het niet...
De melodie komt van "Die Liebe ist Schuld daran", een lied geschreven door Hans Otten
(1905-1942) (muziek) en Gerhard Ebeler (1877-1956) (tekst).

Bob Scholte (1902-1983) bedacht de Nederlandse tekst en noemde het lied "Ik zoek een meisje"
en zo werd het in 1937 op plaat gezet door Willy Derby. Het zal een "volksliedje" zijn na het jaar
2053, dan zijn de auteursrechten van Bob Scholte vervallen. De muziek is wel al "public domain".

Vader, ik kan je niet missen

Johan Morris - 22 februari 2017 - Soort: liedbladen, liederen, Over Moord & Rampen

Dit is een fragment uit een liedblad “Eigendom van Ch. Laureys, Begijnvest 24, Antwerpen – Drukkerij Jos Heylen, Bredastraat 58”, ons opgestuurd door de familie Raets-Schietekat uit Sint-Niklaas. Een “zangwijze” wordt niet vermeld, maar dat is ook niet nodig: die kan niet anders zijn dan de overbekende smartlap van Michel De Cock “Moeder ik kan u niet missen” op tekst van Otto Zeegers. Al heeft ook Willy Derby dat

gezongen, met een andere (eigen) melodie...

Laureys heeft de originele tekst duidelijk als model genomen voor zijn zeemanslied en wij gaan er van uit dat hij de melodie van De Cock in gedachten had.

Die door vele marktzangers herhaaldelijk gebruikte melodie vermeldden we al bij “De Visschersramp op zee”

Vader, ik kan u niet missen

393 [A] Ch. Laureys [C] Michel De Cock (1876-1961)

Ginds verre in de woeste zee
is zijn schuitje vergaan,
en daar staat aan het eenzaam strand
een vrouw terneergeslaan.
Een bange zucht ontvliedt haar borst,
wijl zij d'handen wringt saam,
vol wanhoop, eindeloos verdriet,
prevelt zij zacht een naam.

**Vader, ik kan u niet missen,
't is hier zoo droef en zoo stil.
Nu is mijn geluk verdwenen,
alles schijnt me zo koud en kil.
Vader, ik kan u niet missen,
ach, mijn ellend' is zo groot.
Waart gij niet vertrokken
naar die wrede zee,
maar helaas, het moest**

voor ons brood.

Ik voel mijn harte stille staan,
als soms ons kindje teer
me vraagt: “Moeder, ” met zoete stem,
“wanneer komt vader weer?”
Dan troost ik het zoveel ik kan.
En ‘k zeg: “Va is naar zee,
Hij brengt voor u, als hij weerkeert,
Veel moois en speelgoed mee.”

Hoe vrolijk was het in ons woon,
bij 't horen van uw lied.
Dit alles is nu ook voorbij,
niets dan rouw in 't verschiet.
En als ik naar uw plaatsje kijk
in 't hoekje van den haard,
dan zie ik steeds uw beeltenis,
zo lief als gij eens waart!

Bronnen:

Zangwijze: "Moeder, ik kan je niet missen" (Willy Derby)
 liedblad van Ch. Laureys, Begijnevest, Antwerpen
 opgestuurd door familie Raets-Schietekat uit St.-Niklaas

Moederweelde

Johan Morris - 1 maart 2017 - Soort: cahiers, liedbladen, liedboeken, liederen, Over Liefde & Verdriet, schrift Louis Laermans

Michel De Cock (1876-1961) – zie het lied “'k Zie graag de vrouwen ...” dat we eerder bespraken – schreef het lied “Moederweelde” dat met zijn originele tekst door meerdere marktzangers op het repertoire werd genomen. Zonder vermelding van de originele auteur, en zo vinden we het ook terug in de “Geschiedenis van het Café-Chantant” van Willy Lustenhouter, die dus geen idee had waar dit lied vandaan kwam. Hij had het zo te zien gewoon afgeschreven uit het boek “Zo d’ouden zongen” van Walther van Riet waar het “Moeders weelde” werd genoemd. In beide gevallen wijkt muziekpartituur en tekst af van wat we elders vonden.

Marktzanger Charel Laureys “den blinde” had het ook op zijn liedblad gezet, zonder vermelding van auteur. Bij teksten die hij zelf heeft verzonnen zette hij wel steeds zijn naam. Hier niet.

Ook dit lied van De Cock zou door Willy Derby op plaat zijn gezet. Die hebben we niet gevonden, wel versies van Johnny Hieselaar en van het Duo Hofmann circa 1920

161 Moederweelde

Moederweelde

I

In prachtmelodieën met lieflijk refrein
 Bezingt men de weelde van moeder te zijn,
 Van zalige vreugde met weelde omkleed
 Waarbij men de schrijnendste smarte vergeet.
 Ach, hoevele moeders verwenschen den dag
 Waarop hare lieveling het levenslicht zag.

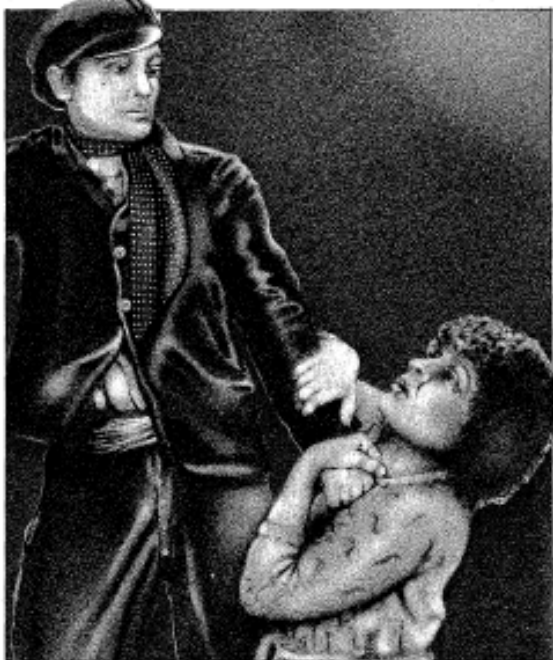
REFREIN :

Want niets op de wereld baart grootere pijn
 Dan 't innig verlangen om moeder te zijn.
 Want niets op de wereld baart grootere pijn
 Dan 't innig verlangen om moeder te zijn.

II

'n Moeder zij brengt hare kindertjes groot
 En spaart uit haar mond soms het laatste stuk brood.
 Zij weet vaak van liefde niet wat ze verzint

Wij baseerden ons voor de melodie op de versie in het boek “Snikken & Smartlapjes”, 1976, Hermine Heyermans omdat de partituur daarin duidelijk grafische elementen van het origineel bevat... dat niet in ons bezit is.

Melancholiek

*Door Michel de Cock
Opgegeven aan Cor Köhler
en Jeanne Köhler-Guisenmond*

Moederweelde

1
In pracht melodie met lieflijk refrein,
Bezing men de wijde van moeder te zijn.
Van zaligheid met weelde omkleed,
Waarbij alle schrijnendste smarten vergeet.
Acht alle moeders verwenschen den dag
Wanneer eens haar lief'ling het levenslicht zag.

refrein

Want niets op de wereld baart grootere pijn,
Dan 't innig verlangen om Moeder te zijn.
Want niets op de wereld baart grootere pijn,
Dan 't innig verlangen om Moeder te zijn.

2

'n Moeder, zij brengt hare kindertjes groot,
En spaart uit haar mond soms het laatste stuk brood.
Ze weet vaak van liefde niet wat zij verzint
Om goed te doen aan het ondankbaarste kind.
En wordt te dan later zoo iets van 'n heer,
Dan kent hij van hoogmoed zijn moeder niet meer.

refrein

Hij leeft als 'n koning, met vrienden en wijn,
En zij voelt de smarten van Moeder te zijn.
Hij leeft als 'n koning, met vrienden en wijn,
En zij voelt de smarten van Moeder te zijn.

3

Als moedertje oud wordt en 't haar zilverwit,
Dan knielt zij voor hem waar ze dagelijks voor bidt.
Zij richt zich ten hemel, de blik naar omhoog,
Er komt dan vol droefheid 'n traan in haar oog.
Al heeft mij m'n jongen veel leed aangedaan,
Toch bid ik dat hij aan mijn sterfbed zal staan.

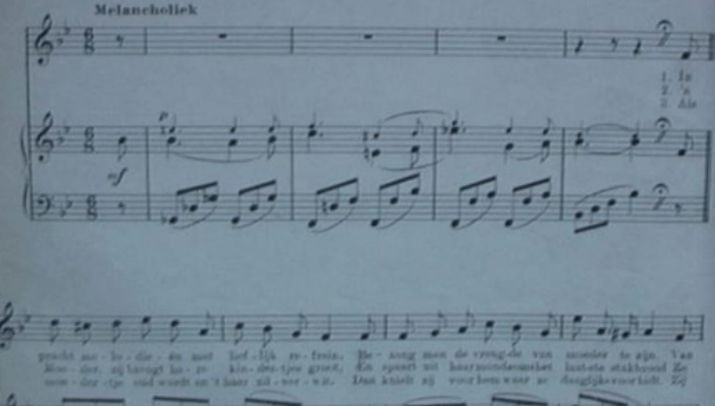
refrein

Want sluit zij de oogen, voor eeuwig misschien,
Toch is ze gelukkig haar kind nog te zien.
Want sluit zij de oogen, voor eeuwig misschien,
Toch is ze gelukkig haar kind nog te zien.

MOEDERWEELE.

MICHEL DE COCK.

Melancholiek

Moederweelde

DANS 7.

door
MICHEL DE COCK

Moederweelde

421 [AC] Michel De Cock (1876-1961)

In pracht melodie
met een lieflijk refrein
bezong men de vreugde
van moeder te zijn
van zalige liefde met weelde omkleed
waarbij men de schrijnendste
smarten vergeet.
Ach, hoevele moeders
verwensen den dag
waarop eens haar liev'ling
het levenslicht zag.
Want niets op de wereld
baart grotere pijn
dan 't innig verlangen
om moeder te zijn.
**Want niets op de wereld
baart grotere pijn
dan 't innig verlangen
om moeder te zijn.**

Een moeder, zij brengt
hare kindertjes groot
en spaart uit haar mond
soms het laatste stuk brood.
Ze weet vaak van liefde niet
wat zij verzint
om goed te doen aan
het ondankbaarste kind.
En wordt hij dan later
zoiets van een heer,
dan kent hij van hoogmoed

zijn moeder niet meer.
Hij leeft als een koning,
met vrienden en wijn
en zij voelt de smarten
van moeder te zijn.
**Hij leeft als een koning,
met vrienden en wijn
en zij voelt de smarten
van moeder te zijn.**

Als moedertje oud wordt
en 't haar zilverwit
dan knielt zij voor Hem
waar ze daag'lijks voor bidt
Zij richt zich ten hemel,
de blik naar omhoog,
er komt dan vol droefheid
een traan in haar oog.
Al heeft mij mijn jongen
veel leed aangedaan,
toch bid ik dat hij
aan mij sterfbed zal staan.
Want sluit zij de ogen,
voor eeuwig misschien, `
toch is ze gelukkig
haar kind nog te zien.
**Want sluit zij de ogen,
voor eeuwig misschien, `
toch is ze gelukkig
haar kind nog te zien.**

Bronnen:

originele partituur, uitgegeven in Amsterdam
schrift Louis Laermans
"Geschiedenis van het Café-Chantant" - Willy Lustenhouwer
"Zo d'ouden zongen" - Walther van Riet
liedblad Charel Laureys "den blinde"
boek "Snikken & Smartlapjes", 1976, Hermine Heyermans

Aan de kazerne (Kinderbede)

Johan Morris - 15 maart 2017 - Soort: cahiers, liedboeken, liederen, Schrift Eugenius Koopman, Wereldoorlog

Lode Van Camp (1925-2009) schreef voor de Heemkundige Kring van Schoten enkele bijdragen neer²³ over oorlogsliederen. Zo citeert hij ook een tekst – zonder bronvermelding – onder de titel “Kinderbede”, waarin een klein meisje een gesprek aanknoopt met een vijandelijke soldaat.

Kinderbede

496 [AC] Alphonse mora (1891-1977)

Ginds aan de kazerne stond op de wacht
Een van die vreemde soldaten
Opeens kwam een kind van een jaar of acht
Zeer beleefd met den krijger staan praten
't Scheen of het meisje, 't onschuldige kind
't Hert van den ruwen krijger kwam strelen
Wie weet was hij ook geen vader wellicht
Want in den oorlog zijn er zo velen
En weldra zeg men den soldaat
Met 't meisje in een zacht gepraat

**Want op iedere vraag die het meisje hem stelde
Antwoorde hij heel blij gezind
Zo ook vernam spoedig het kind
Dat hij 's anderendaags moest trekken ten velde
Om te doen zijn plicht lijk andere helden.**

Ditzelfde lied vonden we ook terug in het boek “Zo d'Ouden Zongen”, waar auteur Walther Van Riet signaleert dat het op het repertoire stond van Alphonse Mora²⁴, vermoedelijk ook de auteur ervan. Die tekstversie werd zo'n 60 jaar na WO I opgetekend in het land van Waas en de voorzanger had allicht in de loop der jaren de vergeten woorden gerepareerd.

WO I en niet WO II want ook Eugenius Koopman nam een gelijkende tekst op in zijn liedjesschrift waaraan hij begon te schrijven in 1917 en het staat tevens op de eerste pagina van een anoniem liedjesschrift²⁵ uit Evergem, gedateerd 2 januari 1916. Kunstschilder Mora was trouwens na WO II niet meer actief als liedjesmaker..

²³ we vonden reproducties van die artikelen terug in een onuitgegeven studie van Elke De Greef

²⁴ Zie “Rouwdag der ontgravene helden”

²⁵ Ons in bruikleen gegeven door Ben Lommelen (waarvoor dank)

Kinden Bieden 16

I

Romance

Aan een der kazernen stond op wacht
 Een van die vreemde soldaten
 Op eens kwam een kind van een jaar of 8
 Leer beleefd met den krijger praten
 'Schien dat het meisje onschuldig gezicht
 'Hart die zuwe krijger steelen kwam
 Wie weet was het ook geen vader wellicht
 Want in den oorlog zijn er zoo velen
 En weldra zag men den soldaat
 Meet 't meisje in een zacht gepraat
 Want op elke vraag die het meisje hem stelde
 Antwoord hij heel blij gezind
 Zoo vernam ook spoedig het kind
 Dat hij 's anderendaags ook trekken moest
 Om te doen zijn plicht of 't is d'andere helden

LIEDJESSCHRIFT KOOPMAN

Evergem den 2 Januari 1916.

Kindenbiede

I

1. Aan een der kazernen stond op wacht
 Een van die vreemde soldaten
 Op eens kwam een kind van een jaar of 8
 Leer beleefd met den krijger praten
 'Schien dat het meisje 's onschuldig gezicht
 'Hart die zuwe krijger steelen kwam
 Wie weet was hy ook geen vader wellicht
 Want in d'oorlog zijn er zoo velen
 En weldra zag men de soldaat
 Meet 't meisje in een zacht gepraat
 Want op elke vraag die het meisje hem stelde
 Antwoord hij heel blij gezind
 Zoo vernam ook spoedig het kind
 Dat hij 's anderendaags ook trekken moest
 Om te doen zijn plicht of 't is d'andere helden

2

Daarop ging het meisje droevig naar huis
 Door 't geen het had hooren vertellen
 Zacht het misschien zal dien braven pruis

ANONIEM LIEDSCHRIFT EVERGEM 1916

Het staat als “Kinderbede” op een anoniem bedel-liedblad (prijs 10 centiemmen) dat bewaard wordt in de Historische Drukkerij Turnhout

KINDERBEDE

I.

Aan een der kazerne stond op de wacht,
 Een van die duitsche soldaten,
 Op eens kwam een kind van een jaar of acht,
 Zeer beleefd met dien krijger praten,
 Scheen dat het meisje dit onschuldig gezicht,
 Het hart van dien arme krijger kwam streelen,
 Wie weet was hij ook een vader wellicht,
 Want in den oorlog zijn er zoo velen,
 En weldra zag men den soldaat,
 Met het meisje in een zacht gepraat.

REFREIN :

Want op ieder vraag die het meisje hem stelde,
 Antwoorde hij heel blij gezind,
 En zoo spoedig vernam het kind,
 Dat hij s'anderendaags ook trekken moest ten [velde,
 Om te doen zijne plicht 'lijk andere helden.

II.

Daarop ging het meisje droevig vandaan,
 Door hetgeen het had hooren vertellen,
 Dacht het misschien zal hij dien brave man,
 Mijn broeder of vader neervellen,
 Maar wat een gedacht had het meisje helaas,
 Het had gauw twee portretten genomen,
 Zijn spaarpot stond op de keukenkas,
 Ook brak hem open zonder schroomen,
 En dan met die centjes op zak,
 Kocht het meisje een pakje tabak.

REFREIN :

Dat het met veel spoed aan den soldaat ging [geven,
 Den soldaat was verheugd en blij,
 Toen hij het kind weer zag aan zijn zij,
 Gansch zijn vaderhart voelde hij van liefde beven,
 Het was of dat lieve kind hem deed herleven.

III.

Zie hier mijnheer, sprak het onschuldig kind,
 Meer kan ik u voorwaar niet schenken,
 Als gij u nu ginds ver bevind,

“Zo d'Ouden Zongen” van Walther Van Riet is de enige bron die we vonden waarin ook een melodie van dit lied wordt gegeven. We hebben niet kunnen achterhalen op welke populaire melodie van pakweg 1914 dit zou kunnen gebaseerd zijn, voor zover het geen originele compositie van Mora was. En ook hier zal de voorzanger er 60 jaar na datum, zonder partituur, zonder plaatopname, allicht een eigen draai aan gegeven hebben. Zo gaat dat nu eenmaal met “volksliederen”.

Aan de kazerne

Aan de kazerne daar stond op de wacht een van die vreemde soldaten

Daar kwam een meisje van een jaar of acht. Dat bleef met den krijger staan praten

Aan de kazerne

Aan de kazerne daar stond er op wacht
 een van die vreemde soldaten.
 Plots kwam een meisje
 van een jaar of acht,
 dat bleef met die krijger staan praten.
 't Scheen dat het meisjes
 onschuldig gezicht
 het hart van dien krijger kwam strelen.
 Misschien is het ook een vader wellicht,
 want in oorlog zijn er zovele.
 En weldra zag men de soldaat
 met het meisje in een zacht gepraat.

**En op iedere vraag
 die het meisje hem stelde
 antwoordde hij zo blij gezind.
 Zo vernam er dan 't arme kind
 dat hij des anderendaags
 optrekken moest ten velde
 om te doen zijn plicht
 zoals d'and're helden.**

Daarop ging 't meisje
 heel droevig naar huis.
 Door wat 't had horen vertellen
 dacht het misschien: "
 Zal hij dien braven Pruis
 mijn broeder of vader neervellen?"
 Maar wat gedacht had
 het schaapje helaas,
 't had gauw twee portretten genomen.
 Haar spaarpot stond op de keukenkast,
 ze brak het open zonder schromen

en met die centjes op zak
 kocht 't meisje een pakje tabak

**dat zij met veel spoed
 aan de soldaat ging geven.
 De krijger was verheugd en blij
 toen hij 't kind weerzag aan zijn zij
 en zijn vaderhart
 voelde hij vol liefde beven,
 't was of 't kleine kind
 hem deed herleven.**

"Zie, mijnheer, "
 sprak het onschuldige kind,
 "meer kan ik u nu niet schenken.
 Als gij u ginds aan het front bevindt
 zult gij dan nog eens aan mij denken?
 Aanschouw de beeltenis
 van beiden goed,
 dit is mijn vader en mijn broeder.
 Zult g'hun, mijnheer,
 als ge ze ginds ontmoet
 niet doden, voor mijn lieve moeder?
 Zij beiden zijn naar d'oorlog heen,
 dood hen niet, spaar ons dat geween!"

**En dan den oorlogsman
 met zijn moedig verleden
 stond daar nu bleek en aangedaan,
 stort zo menig bittere traan
 en hij beloofde het kind te
 volbrengen zijn bede,
 wie weet of hij er nog is op heden.**

Bronnen:
 uit "Zo d'Ouden zongen" (Walter Van Riet)
 liedjesschrift van Koopman;
 combinatie van beide teksten

Aanvulling 14-6-2018

In het proefschrift "**De Eerste Wereldoorlog in het Vlaamse volkslied**" (2001) van Elke De Greef vonden we in de bijlagen een copie van een liedblad uitgegeven door Barbara Rusbag (°1882), een marktzangeres uit Antwerpen die de "Kinderbede" en een "nieuw lied van 1917" liet drukken. De auteur van het lied wordt niet vermeld, maar misschien is dit wel de beste bron om de "originale" tekst te reconstrueren.

Over Barbara was er een interessant proces verbaal op grootoorlogantwerpen.be maar die website is verdwenen van het Internet. Zij had volgens een andere bron 5 zussen en 2 broers waarvan er 6 stierven voor ze 2 jaar oud waren ...

340. KINDERBEDE

1

Aan een der kazerne stond op de wacht,
Een van die duitsche soldaten,
Op eens kwam een kind van een jaar of acht
Zeer beleefd met dien krijger praten,
Scheen dat het meisje dit onschuldig gezicht,
Het hart van dien arme krijger kwam streelen,
Wie weet was hij ook een vader wellicht,
Want in den oorlog zijn er zoo velen,
En weldra zag men den soldaat,
Met het meisje in een zacht gepraat,
Want op ieder vraag die het meisje hem stelde,
Antwoorde hij heel blijgezind,
En zoo spoedig vernam het kind,
Dat hij s'anderendaags ook trekken moest ten velde,
Om te doen zijn plicht 'lijk andere helden.

2.

Daarop ging het meisje droevig vandaan,
Door hetgeen het had hooren vertellen,
Dacht het misschien zal hij dien brave man,
Mijn vader of broeder neervellen,
Maar wat een gedacht had het meisje weldra,
Het had gauw twee portretten genomen,
Haar spaarpot stond op de keukenkas,
Ook brak hem open zonder schroomen,
En dan met die centjes op zak,
Kocht het meisje een pakje tabak,
Dat het met veel spoed aan den soldaat ging geven,
Den soldaat was verheugd en blij,
Toen hij het kind zag weer aan zijn zij,
Gansch zijn vaderhart voelde hij van liefde beven,
Het was of dit lieve kind hem deed herleven.

3.

Zie hier, Mijnheer, sprak het onschuldig kind,
Meer kan ik u voorwaar niet schenken,
Als gij u nu ginds ver bevind,
Zult gij dan ook aan mij eens denken,
Aanschouw die beeltenissen van beide goed,
't Is van mijn vader en mijn broeder,
Zult gij Mijnheer als gij ze ginds ontmoet,
Niet dooden voor mijne arme moeder,
Zij beiden zijn naar den oorlog heen,
Spaart ons dat droef geweën,
En den oorlogsman met zijn droevig verleden,
Stond daar nu bleek en aangedaan,
Stortend zoo menig bitteren traan,
Hij beloofde het kind te volbrengen zijn bede,
Wie weet of hij er nu nog is op heden.

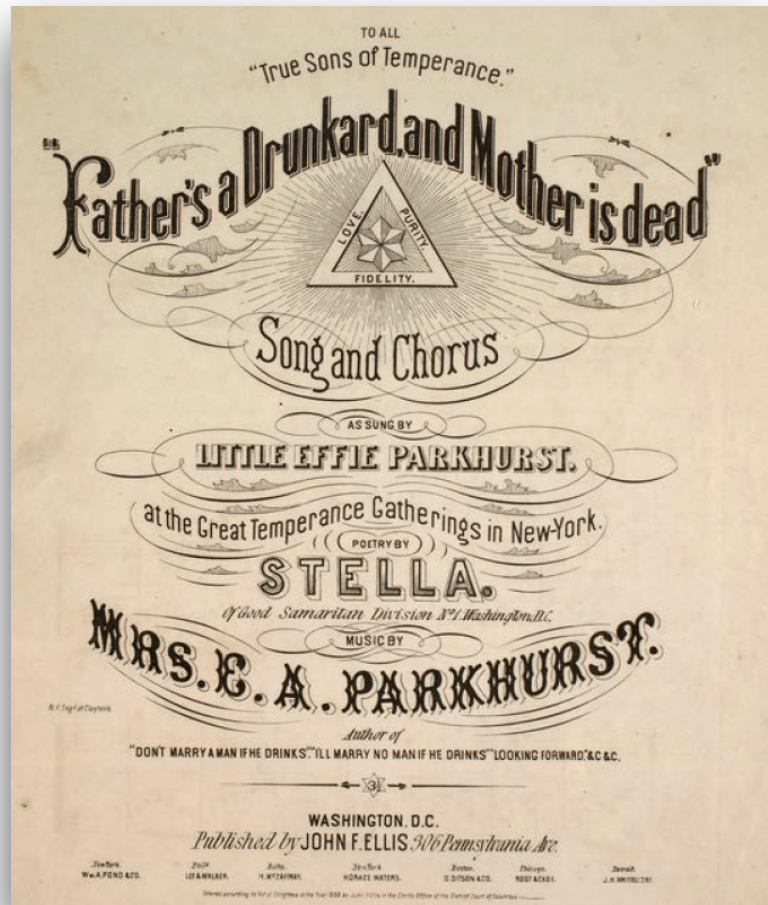
Pa is een dronkaard en Ma die is dood

Johan Morris - 22 maart 2017 - Soort: Drank, Eigen werk, liedbladen, liederen, Over Armoede & Drank

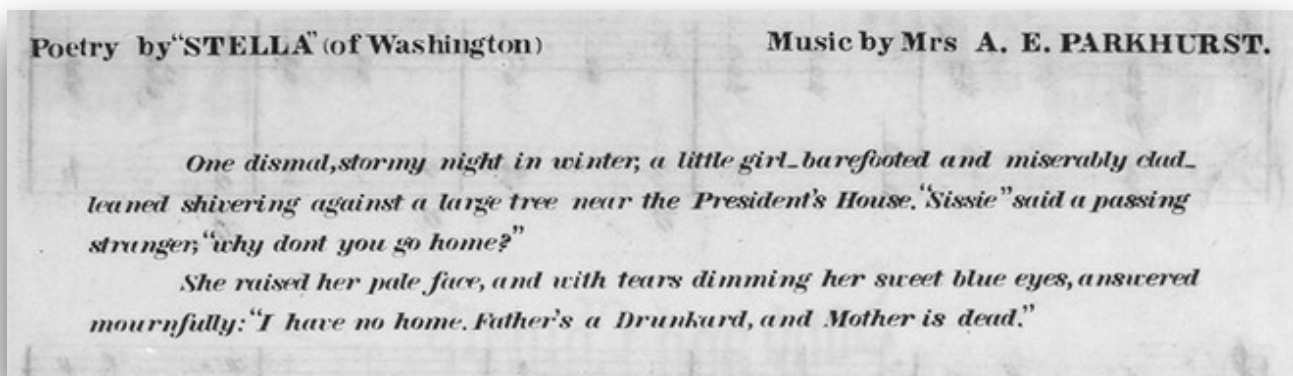
Nog een 19e-eeuwse smartlap van het zuiverste water. Bij ons weten niet gekend in onze streken, terwijl andere gelijkaardige liederen wel over de plas tot hier geraakten. Ook dikwijls met een meerstemmig refrein.

- Het bloemenmeisje
- Ach vader, kom huiswaarts met mij
- Het hutje bij de zee

Volgens de inleiding op de partituur kwam dit lied tot stand na een voorval "near the President's House".

PARTITUUR UIT 1866 LEVY SHEET MUSIC COLLECTION

"Op een koude stormachtige nacht in de winter leunde een miserabel gekleed klein meisje, blootvoets, tegen een grote boom. Zusje, zei een voorbijgaande vreemdeling, waarom ga je niet naar huis? Ze keek op met bleek gelaat en met tranen in de blauwe ogen zei ze op treurende toon: Ik heb geen thuis. Vader is een dronkaard en moeder is dood."

Het lied diept dit voorval verder uit tot een aanklacht tegen de gevolgen van drankmisbruik.

In het origineel begint het lied als volgt:

Out in the gloomy night, sadly I roam,
I have no Mother dear, no pleasant home.
Nobody cares for me, no one would cry.
Even if poor little Bessie should die.
Barefoot and tired I've wandered all day
asking for work but I'm too small they say.
On the damp ground I must now lay my head
Father's a drunkard and Mother is dead.

We hebben de tekst van "Stella" vertaald en de muziek van Mrs. L.A. Parkhurst (1836-1918), ook auteur van "Don't marry a man if he drinks" en andere stichtende liederen, naar onze smaak aangepast.

Pa is een dronkaard en Ma die is dood

561 [A] Johan Morris [C] Mrs. E.A. Parkhurst (1836-1918)

's Nachts in het donker
loop ik treurig rond
ik heb geen moeder meer,
geen plekje grond.
Niemand die om me geeft
of helpt in nood,
al was ik zwak en ziek,
al ging ik dood.
Blootvoets en moe dwaald' ik
langs stad en plein,
werk krijg ik nergens
want ik ben te klein.
Nu moet ik slapen, ik lig in de goot,
Pa is een dronkaard en Ma die is dood.

**Moeder, waarom toch
ging jij van me heen?
En niemand die van me houdt,
ik ben alleen.
De nacht is donker
en koud is de wind,
God, heb erbarmen
voor een dronkaardskind.**

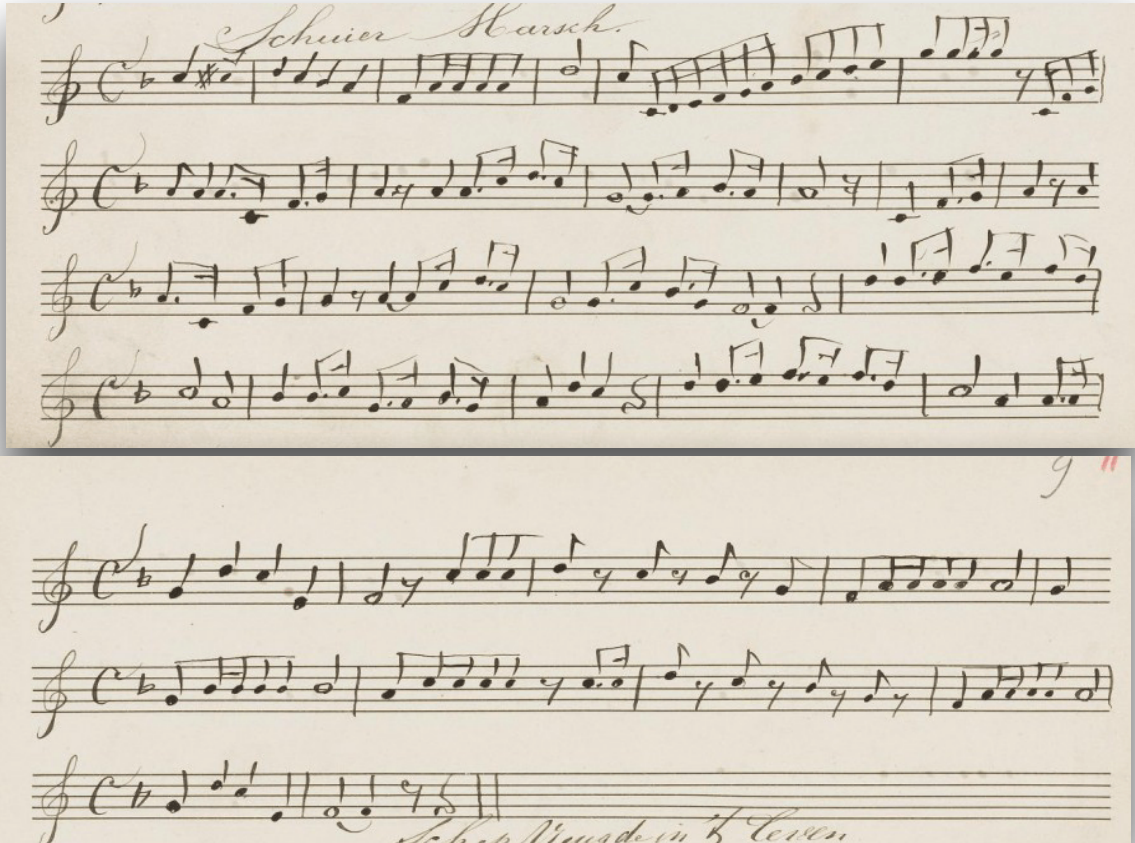
't Was heerlijk leven
toen vader niet dronk,
niks dan miserie
toen hij zich beschonk:
zusje en ik, zonder eten, van slag,
moeder, steeds bleker, weende elke dag.
En op een avond
toen bleef het plots stil,
moeder bewoog niet,
ze was wit en kil
maar voor mijn zusje
hield ik me nog groot:
Pa is een dronkaard en Ma die is dood.

Kan er dan niemand
eens praten met Pa
en hem doen lid worden van de A. A.?
Als hij zou stoppen en bannen de fles
dan waren zus en ik beiden prinses,
dan was 't gedaan
met de kommer en kwel.
Maar ondertussen is 't leven een hel
want tevergeefs zoek ik
naar een stuk brood:
Pa is een dronkaard en Ma die is dood.

Overwinning van de Belgen in de Tour de France 1936

Johan Morris - 29 maart 2017 - Soort: Andere liederen, liedbladen, liedboeken, liederen

In 1884 schreef speelman Jan Klok in Nederland een aantal instrumentale muziekjes neer, waaronder deze "Schuier Marsch":

Vooraf op de laatste 3 regels herkennen we de straatliedmelodie van "En als we dood zijn groeit er gras op onzen buik", bewaard gebleven in talloze potpourri's.

In 1932 hoort die melodie volgens Richard Vankenhove en Adhémar Lepage in "Het Volksleven in het Straatlied" ook toe aan een soort liefdeslied:

236 Marche.

Want van dat vrij-en komt er soms wat meer, komt er soms wat meer, komt er soms wat

meer, En van dat vrij-en komt er soms wat meer, en vrij-en doet geen zeer.

In Nederland is de aloude melodie opgepikt voor "En van je hela hola, houdt er de moed maar in", dat we integraal terugvonden in "Zonnige Zang, Kampeer- en Trekkersliedjes - deel 1", samengesteld door George Blok circa 1950

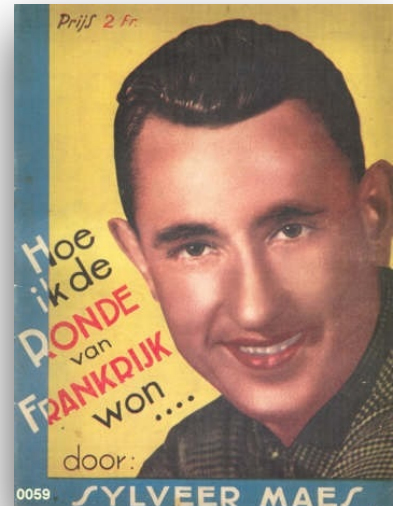
Volgens Roger Hessel in "Duvels op de kasseien" gebruikte marktzanger Tamboer de melodie van "De voetbal" voor een lied over de Tour de France uit 1936. Dat lied kennen

we niet, maar de melodie die hij publiceert lijkt in het refrein als twee druppels water op de hierboven geschetste mars. Die van de strofen dan weer niet.

Wij weten dat Tamboer vertrouwd was met liedjes van Kees Pruis (1889-1957) die “En van je hela” in 1939 had opgenomen in zijn potpourri “Populaire Feestmars” (vanaf 2:19) en daarom dachten we dat ook de strofen hierop gebaseerd moeten zijn.

Probleem: de tekst van Tamboers’ strofen is hiervoor te kort ...

Tamboer heeft het over de Ronde van Frankrijk in meerdere liederen, in de dertiger jaren van de 20e eeuw – zijn glorietijd als marktzanger – waren de Belgen immers heer en meester in die zware rittenwedstrijd. Zoals het supportersliederen betaamt is er veel leedvermaak voor de verliezende tegenstander, in casu de Fransen. U moet hierbij wel bedenken dat er in die tijd, nog meer dan nu, door de chauvinistische Fransen regelmatig werd gesjoemeld om zoveel mogelijk plaatselijke vedetten vooraan te krijgen. Meer dan eens werden buitenlanders, de Belgen op kop, “gepakt” door wedstrijdjury’s of vechtgrage toeschouwers; het gejuich bij de Vlaamse supporters was dan ook des te groter als die pogingen mislukten en illustere Belgische renners als Sylveer en Romain Maes, Felicien Vervaecke of Marcel Kint de bloemen veroverden.

DE WINST IN DE TOUR VERZILVERDE SYLVEER MAES IN ZIJN “CAFÉ TOURMALET”

De Franse Ronde 1936

567 [A] Lionel "Tamboer" Bauwens (1892-1974), - [C] 19e eeuw 'Schuier Marsch'

Het grootste sport op heden
is wel den Tour de France
die weerom is verreden
de zege is aan ons.
Ons jongens h'en gestreden,
daarom zingen wij thans:

**Die Sylveer Maes kan kloppen
moeten bazen zijn
Vervaecke is lijk nen trein,
de Fransmans zijn te klein,
want Marcel Kint gaf ze ne groet
en nen bonjour
en roept: 't naaste jaar is mijnen
toer.**

In d'Alp en Pyreneeën
daar kregen zij wat mee.

De belgen he'n gereden
en op den Tourmalet
daar is de slag gestreden
Karel Steyaert riep hoezee

't Naast jaar, als wij nog leven,
moet onze Belze ploeg
twee ritten voorsprong geven
en is't nog niet genoeg,
een strafken overdreven
maar toch krijgen zij troef.

Toch zullen wij niet kniezen
maar kunnen laten zien
ne maat of twee verliezen
en winnen bovendien.
Zijn wij in onze viezen,
wij rijden elk voor tien.

Bronnen:

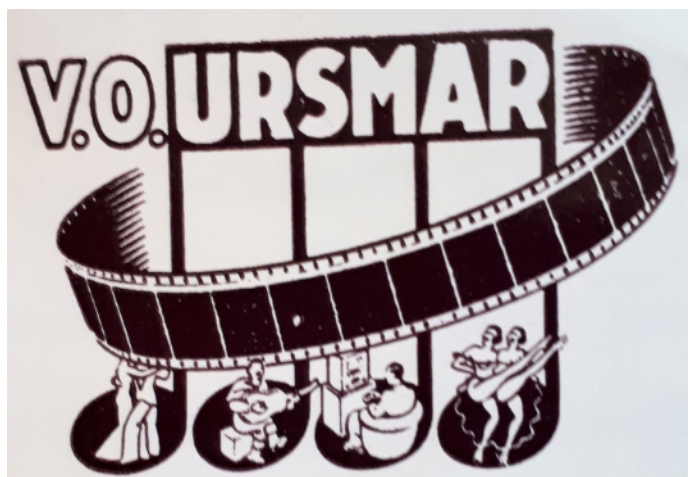
Zangwijze: ? "De Voetbal" - ? "En van je hela hola houdt er de moed maar in"
liedblad Tamboer - verzameling Roger Hessel

'k Heb nen aardigen droom g'had van den nacht

Johan Morris - 5 april 2017 - Soort: liedbladen, liederen, Spot & Ironie

V.O. Ursmar of voluit Uramar Van Oosterwyck (1910 - na 1961) was een orkestleider en arrangeur, in Brussel geboren, die we bij vele indertijd populaire artiesten terugvinden als begeleider, zowel op hun fonoplaten als bij live-optredens in music-halls. Hij was internationaal actief, ondermeer bij het vermaarde Zirkus Knie, en goed gekend bij de insiders van het muzikale bedrijf. En hij maakte ook liedjes, veelal in het Frans.

In 1930 – hij was dan amper twintig jaar oud – scoorde hij een wereldwijde hit met de tango "Dans ton coeur", in de USA later beter bekend als "Heart and All". Zelf

zingen deed hij niet, dat liet hij over aan mensen die dat konden; hij zorgde wel voor de orkestbegeleiding van zijn eigen composities.

In 1961 bracht de groep “The Seabirds” ²⁶ een engelstalige beatversie uit op single onder de titel “In Your Heart”. Niet te verwonderen dus dat zowel de originele tekst als enkele “contrafacturen” ²⁷, vooral in het Nederlands, terug te vinden zijn op marktzangersblaadjes van rond 1940.

Hier hebben we te maken met één van de teksten die Tamboer schreef op deze melodie over een “droom” die hij uiteraard had verzonnen en waarin hij van leer trekt tegen de bazen en het gezag in het algemeen, en het machtsmisbruik dat hij hen toedichtte. Misschien dacht hij op die manier aan beschuldigingen van laster en eerroof te ontsnappen want hij noemde geen namen én het was tenslotte maar ... een droom!

‘k Heb nen aardigen droom g’had van den nacht

562 [A] Tamboer [C] Ursmar Van Oosterwijk (1910- xx)

‘k Heb van de nacht
zo nen aardigen droom gehad.
‘k Heb van alles gezien
en ik zal bovendien
u de waarheid vertellen.
’t Eerste van al
was nen duivel en hij kwam naar mij
en hij sprak in ’t latijn:
Als gij drinkt van die wijn
zult gij gelukkig zijn.

Seffens zat ik in een overgrote zaal.
‘k Was nen onderzoeksrechter
op tribunaal.
‘k Moeste nen bankier
veur werkmensen te stropen
straffen maar veur duizend frank
sprak ik hem vrij.
Ik werd president minister
van ons land.
‘k Had de beste mensen
al op mijnen kant.
Vijftig duizend frankskes
heb ik opgetrokken
en ‘k en had van g’heel dat jaar
geen woord gesproken.

‘k Was fabrikant
en ‘k betaalde te weinig aan ’t volk.

Maar op zekeren dag
vroegen zij naar opslag
en ik smiet hulder buiten.
Dan werde k’ik
controleur der belastinge.
Leg ze daar geene praat
of uw boelken op straat,
‘k was ne man van de staat.

Ik ging bij den troep
en ik was kolonel,
’t schoonste plaatseken
van g’heel ’t soldatenspel.
Ik mocht daar ne keer
die arme duivels temmen,
ja zij moesten bijten,
kruipen in het zand.
In de maand Augustus
van het jaar veertien
moest ik naar den oorlog,
g’had het moeten zien:
ik gaf mijn commando
aan den eerste wachter
en als Kolonel bleef ik
geheel vanachter.

Al met nen keer,
‘k voelde mij naar omhoge gaan
mijnen droom was zo zacht

²⁶ met een jonge Sylveer Van Holme die 10 jaar later furore maakte met de vermaarde groep Wallace Collection en daarna met de wereldberoemde groep Two Man Sound

²⁷ contrafact = een nieuwe tekst op een bestaande melodie.

en ik was veur ne nacht
als portier in den hemel.
Er werd gebeld
't Was ne man zonder goed of geld
'k Liet hem binnen te laat
Sinte Pieter was kwaad
En ik vloog op de straat.

**Maar ik had het goed gelukt
sakkernon
'k Viel op een kasteel**

**en ik was nen baron
'k Reed met mijnen auto
alleman omverre
't Kon mij nikske schelen,
'k was verassereerd.
Juist als ik tewege was als rentenier
Hoorde ik mijn moeder roepen:
hela Pier!
'k Schoot uit mijnen droom
en dwaas gelijk een verken
Moest ik mijn pulle pakken
en gaan werken.**

Bronnen:

Zangwijze: "Dans ton coeur - Heart and All"
liedblad Tamboer

Sapristie

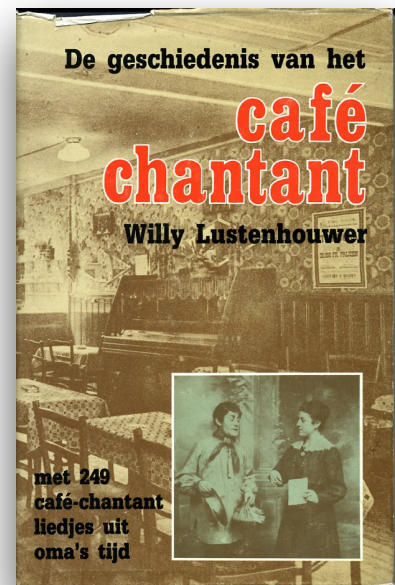
Johan Morris - 12 april 2017 - Soort: liedboeken, liederen, Spot & Ironie

We vonden dit lied terug in het onvolprezen boek "Geschiedenis van de Café-Chantant" door Willy Lustenhouwer, waarin hij 250 "oude liedjes" (het boek is gepubliceerd in 1987) restaureerde aan de hand van getuigenissen van "oude zegslui". Hij schrijft tekst (en muziek?) toe aan F. & A. Van Hulle.

Speurwerk in andere boeken leert ons dat het hier Alfons (1864-) en Florent (1865-1932) Van Hulle betreft, actief in het Gentse, vermoedelijk broers en waarschijnlijk zeer bekend in de café-chantants van toen. Karel Waeri vernoemt hen zelfs expliciet in zijn lied "**De Gentse Historische Stoet van 1895**" waarin hij aanklaagt dat er geen gekende volksfiguren belangrijk genoeg werden geacht door de hoge heren om hen een plaats in de geschiedenis te geven, en hij noemt met name Van Hulle.

Er reden wagens in de stoet,
Van mannen die geen roem verdienen,
Die 't spek verdient die krijgt het niet,
Ge kunt dat vragen aan mijn Triene,
Want genen wagen moght er zijn,
Van onz' beroemde liedjesdichters,
Gelijk Van Hulle en Castelein
En and're groote vlaamsche volksverlichters (bis)

We vonden van deze auteurs ook andere liedteksten terug via de 3 boekdelen rond "Liederen der Industriële Revolutie", verzameld door Eric Demoen en uitgegeven in 1986. Dat zijn dan minder vrolijke liederen als "De arme bedelaar of de toestand der

werkeloozen”, “De dwalende jongeling”, “De ellende der werklieden of een kind vervrozen in zijn wiegje”, “Groot drama te Antwerpen”, “De strenge winter. Hongersnood!”, “Nieuwjaarsdag” enzovoort. Dat laatste ontdekten we eerder al op een Brussels liedblad, maar Demoen schrijft het toe aan P. De Snerck en A. Van Hulle. Al deze liederen van de Van Hulle dateren van rond 1900 en werden op straat gezongen. Onderstaand lied is een klucht en past beter in een café-chantant, maar het dateert allicht uit dezelfde periode. Het thema komen we namelijk meermaals tegen in dergelijke, door mannen geschreven en gezongen liederen. Het gaat over de “verblindende verliefdheid” waardoor bij mannen pas de schellen van de ogen vallen nadat ze hals over kop getrouwd zijn en met de gebakken peren blijven zitten. Denk aan “Jefke is getrouwd” en de vele varianten.

Sapristie

569 [AC] Alfons en Florent Van Hulle (+1932)

Op een kermis, goed gedronken,
met de vrienden gedineerd.
Ik geloof ‘k was wat beschonken,
‘k had er van geprofiteerd.
Ik liep ‘s avonds langs de straten,
eensklaps kreeg ik nevens mij
een lief meisje in de gaten,
iets van zeven keren drij.

**Holala, dacht ik terstond,
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
lief gezichtje fijn en rond,
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
schone ogen, kleine mond,
SAPRISTIE, SAPRISTIE.
Hare tabak, wat een klont,
SAPRISAPRI SAPRISTIE !**

‘k Vroeg haar: mag ‘k u vergezellen?
Heimlijk sloeg z’haar oogskens neer.
Spoedig was ze aan ‘t vertellen:
ik woon ver van hier, meneer.
‘k Ging dan een voituur gaan halen
en mijn schone sprong er in;
ik daarnevens, zonder dralen,
kloppend hart en blij van zin.

**Zeg koetsier, rij niet te zeer,
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
Maar hij zweepte meer en meer,
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
Zij viel in mijn armen neer,
SAPRISTIE, SAPRISTIE,**

**Ik zei: meisje, wees niet bang,
SAPRISAPRI SAPRISTIE !**

’t Rijtuig deed ik arreteren
aan het hotel van Monté.
Ik vroeg: mag ik u trakteren
op een lekker fijn soupé ?
Ja, zei ze, na weinig toeven,
vriendelijk aanzag ze mij:
ik heb lust om iets te proeven,
ik hou veel van stoverij.

**Twee porties zij gulzig at.
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
Als ‘t op was vroeg zij nog wat.
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
‘k Dacht: verdomd,
waar steekt zij dat?
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
Haar maag da’s compleet een vat,
SAPRISAPRI SAPRISTIE !**

Ik vroeg haar nu, na het eten:
lust je soms geen glaasje wijn?
Stoverij, dat moet ge weten,
moet eens overgoten zijn.
Ja, sprak zij dan half verlegen,
gij zijt waarlijk goed, meneer.
Ik voelde mijn hart bewegen
en ik vroeg haar lief en teer:

**Mag ‘k u kussen, liefje zoet?
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
Wel ja, sprak ze vol van gloed,**

**SAPRISTIE, SAPRISTIE,
Maar daarom, versta me goed,
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
moet gij trouwen, met veel spoed.
SAPRISAPRI SAPRISTIE !**

't Hart vol liefde en van minne
beloofd' ik haar toen de trouw.
'k Was beroofd van al mijn zinnen,
kort nadien werd zij mijn vrouw.
De dag was opeens gerezen,
'k was vol lust, geloof me vrij:

hare borst, haar lieflijk wezen,
dit was alles nu voor mij!

**'s Avonds gingen wij naar bed,
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
haar borstjes werden weggezet.
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
Was ze kwijt corset en rok,
SAPRISTIE, SAPRISTIE,
Z'was juist lijk een bezemstok,
SAPRISAPRI SAPRISTIE !**

Op dezelfde melodie wordt ook het lied "**Het koetsierke**" gezongen, dat we zowel bij Lustenhouwer als bij Eugenius Koopman (1917, Antwerpen) terugvonden. Met afwijkende tekstflarden. Koopman is de oudste bron, dus die nemen we over. Lustenhouwer heeft het meer dan 60 jaar later gereconstrueerd van een door het falend geheugen aangetaste versie van een "ouderling" en naar eigen goeddunken verbeterd.

Het Koetsierke

Ik stond laatst met een vriend
te klappen
Maar ik had zo weinig tijd
Ik meende d'Omnibus te pakken
Maar ze was alreeds te wijd
Ik begost ineens te lopen
Al mijn zinnen wende ik aan
Maar den afstand werd al groter
En zij wilde niet blijven staan.

**Ik riep: koetsierke, blijf wat staan
Holala, holala,
Maar hij bleef met zijn zweepke
slaan
Holala, holala
Ik dacht dat hij het deed express
Holala, holala
Want hij gaf nog wat meer vitesse
Hola, hola, holala**

Kwam dan aan de beurs gelopen
Kost bijna al niet meer voort
En ik altijd maar aan 't roepen
Maar geen vriend die mij aanhoort
Op den duur werd ik verlegen
'k maakte toch een zot figuur

elken mens die mij kwam tegen
lachte met mij op den duur.

Kwam dan aan het Vlaams Theater
Eindelijk stopte hij een stond
En dan liep het stromend water
Van mijn aangezicht op den grond
'k Wilde nog wat harder lopen
maar daar had ik een groot malheur
mijnen hoed was van mijn hoofd
gevlogen
d'Omnibus die reed maar deur.

Ik kwam dan aan de Grote Statie
Dan kon ik bijna niet meer
Langs de Carnot en Ommegankstraten
En mijn benen deden zeer
Ik wilde nog wat harder lopen
En ik liep een wijf omveer
Dan kreeg ik een koppel doefen
En nu was ik seffens kleer

Eindelijk kwam ik tot mijn zinnen
Op het pleintje bleef ik staan
En dan schoot mij iets te binnen
Dat ik was te ver gegaan
'k Was mijn huis voorbij gelopen
en nu moest ik weer terug

ik belde aan, mijn wijf deed open
'k vertelde haar dan alles vlug.

**Ze zei: daar hebt ge mijne vent
Holala, holala,
Nu ben ik zeker en vast content**

**Holala, holala,
Ik vertelde haar alles bedaard
Holala, holala,
De ros die zei: nu hebt ge vijf cens
bespaard
Hola, hola, holala**

Bronnen:

"Geschiedenis van de Café-Chantant" door Willy Lustenhouwer,
liedschrift Eugenius Koopman

Deugenieten zijn de jongens en de meisjes zeker niet

Johan Morris - 19 april 2017 - Soort: liedboeken, liederen, Over Liefde & Verdriet, Spot & Ironie

Nog een kluchtig café-chantant lied dat we nergens anders tegenkwamen, gepubliceerd door Willy Lustenhouwer, zonder vermelding van auteurs. De zanger brengt zogenaamd goeie raad en blijkt ongelooflijk naïef. Hoe verder het lied vordert, hoe meer het er vingerdik op ligt dat de werkelijkheid helemaal anders is, en de zanger brengt de toehoorders in de waan dat zij wel beter weten en niet zo lichtgelovig zijn.

Anders gezegd: wat lijkt op een lofzang der deugdzame meisjes is in feite precies het tegenovergestelde en ontmaskert de hypocrisie: meisjes zijn geen haar beter dan de jongens. Het allerlaatste refrein moet aan iedereen duidelijk maken dat de zaken werden omgedraaid.

Deugenieten zijn de jongens en de meisjes zeker niet.

568 [AC] onbekend

Alle dagen hoor ik zeggen
dat de meisjes, al te gaar,
veel, ja, veel meer dan de jongens,
deugniet zijn, maar 't is niet waar.
Zie, ik meen juist 't omgekeerde,
daarom zing ik in mijn lied:
**Deugenieten zijn de jongens
en de meisjes zeker niet.**

Hebt ge ooit een meid gevonden
die een jongen lopen liet?
Neen, nog nooit, 't was steeds de jongen
die de meid stortt' in't verdriet.

Daarom ook zal'k altijd zeggen,
altijd zingen in mijn lied:
**Deugenieten zijn de jongens
en de meisjes zeker niet.**

Hebt ge ooit een meid gevonden
die niet bang van jongens was?
Nimmer kwam ik zulke tegen,
meisjes schuwen broek en jas,
en ik zeg't met overtuiging
en 'k verberg voor niemand niet:
**Deugenieten zijn de jongens
en de meisjes zeker niet.**

Hebt ge ooit een meid gevonden
die een dot vals haren droeg?
Pier wou 't laatst mij ene tonen,
ge kunt denken hoe ik loech.
"Hoor, " zei ik met zeek're gramschap,
" 'k meen dat gij niet goed meer ziet."

**Deugenieten zijn de jongens
en de meisjes zeker niet.**

Hebt ge ooit een meid gevonden
die niet zeer goed zwijgen kon?
Soms tot praten aangedreven
door het schuimend vocht der ton?
Jan zei dat er zulke waren,
doch ik sprak eer 'k hem verliet:
**Deugenieten zijn de jongens
en de meisjes zeker niet.**

Hebt ge ooit een meid gevonden
die de jongens geren zag?
Strikken spant om één te vangen,
of met twee vree op één dag?

Neen, dit zag men nooit gebeuren,
daarom zing ik in mijn lied:
**Deugenieten zijn de jongens
en de meisjes zeker niet.**

Hebt ge ooit een meid gevonden
die zou zoenen enen man?
Neen, die kwam men nimmer tegen,
daarom zwijgt er liever van,
want de meisjes stierven liever
dan te kussen Jan of Piet:
**Deugenieten zijn de jongens
en de meisjes zeker niet.**

Hebt ge ooit een meid gevonden
die geen vrees had van een man?
Die niet schrikken zou en beven
moest haar huwen Piet of Jan?
Daarom, spreek haar niet van trouwen
zij zou kwijnen van verdriet.
**Ja, de jongens trouwen gaarne
maar de meisjes zeker niet.**

Bronnen:

"Geschiedenis van de Café-Chantant" door Willy Lustenhouwer

Het bloedig drama te Sint-Niklaas (1934)

Johan Morris - 26 april 2017 - Soort: liedbladen, liedboeken, liederen, Over Moord & Rampen

De familie Vanderplancke uit Gent was tijdens en na WO I zeer bedrijvig als marktzanger. Leon en Ernest traden dikwijls samen op als "De Gebroeders Vanderplancke" en zus Josephine zong ook én staat meermaals als uitgever op liedbladen vermeld. De Vanderplanckes durfden het aan om ook minder makkelijk meezingbare melodieën te gebruiken, maar we hebben geen opnames gevonden waaruit moet blijken dat ze die ook werkelijk meester waren.

Voor het lied "Het bloedig drama te Sint-Niklaas" koos Josephine voor de melodie "Song". Dat blijkt "Song of Songs" te zijn, een engelse bewerking uit 1914 van "Chanson du Coeur Brisé", op muziek van MOYA. De originele franse tekst was van Maurice Vaucaire, de engelse "vertaling" van Clarence Lucas. En MOYA was een schuilnaam van Harold Achdall Vicars (1876-1922), een Britse orkestleider actief in opera en musical, ondermeer in Broadway. Het lied was alom gekend, en was dat nog meer toen Mario Lanza het in 1951 op plaat zette.

Van het drama dat J. Vanderplancke beschreef konden we in de online archieven van kranten (nog) niks terugvinden, maar Julien De Vuyst, die 40 jaar geleden de aloude papieren versies napluisde, kon dat wel. In zijn boek "Het Moordlied in de Zuidelijke Nederlanden XXe eeuw", uitgegeven in 1977 door Aurelia Books, citeert hij uit "De Volksvriend" van 9 en 10 juni 1934:

"Zaterdagavond om 9u30 kwam de man Van Geyt Bernard in gezelschap van zijn vrouw huiswaarts. De echtgenooten hadden twist wat naar geruchten nogal dikwijls voorviel. De twist werd voortgezet tot op de slaapkamer. Daar nam de vrouw een scherp mes en stak naar haar man in de richting van de borst. De man liep daarop de trappen af tot op de straat naar een nabijgelegen herberg, alwaar hij aanklopte en aan de deur ineenzonk. Veel bloed verliezend kon hij aan de omstaanders enkel eenige woorden uitspreken: mijn vrouw..."

Een half uurtje later was de man overleden. De vrouw verklaarde dat zij had gehandeld uit zelfverdediging, maar Julien De Vuyst weet (ook uit die krant?) dat ze voor het naar binnen gaan een mes was gaan lenen bij de slager om de hoek, wat als voorbedachtheid kon uitgelegd worden.

In het lied wordt het slachtoffer beschreven als een heilige en de moordenaar als een dronkelap. En – zeer belangrijk om het publiek te ontroeren – de zangeres vergeet niet om het droeve lot van de onschuldige kinderen te vermelden.

Het bloedig drama in Sint-Niklaas

570 [A] Josephine Vanderplancke – [C] Moya

Weder een droeve daad,
die elkeen hier betreurt,
een wrede moord, die weder is gebeurd,
al van een vrouw,
op haren man zoo goed en braaf
nu is zij een wrede moordenaar,
die met een mes,
haar man zo vreselijk wondde
tot hij bebloed en dood
daar nederviel ten gronde

**Traan en klacht
is te laat bedacht
zij heeft gedood haar man zo brave.
De vrouw die vreeslijk dronk
en zich niet gedroeg
al haar geld werd verbrast
in de kroeg.
Want haren man
die haar zo aanbad**

**en ook nog hunne arme kindren.
Doch wat baat het,
vader komt naar huis niet weer,
op 't kerkhofplein
daar rust hij onder d'aarde neer.**

De vrouw was dronken,
toen gebeurde deze daad.
Er werd getwist,
elk hoorde het op straat.
't Was toen dat zij het mes greep
en haar man neerstak,
en hij dan bloedend liep op straat.
Haar leven is
met bloed besmeurd, beladen,
doch zulk een moord blijft altijd
een schande op de aarde.

't Is droef als men

dat alles hier zo hoort en ziet.
 Vervloekten drank,
 gij bracht reeds veel verdriet.
 In menig huisgezin
 waar anders goed en zacht
 vreugde was, de welstand

in huis steeds bracht.
 Weder een offer, rouw en bitter lijden
 en door de moord, voor eeuwig
 van hun kindren gescheiden.

Bronnen:

Zangwijze: "Chanson du Coeur Brisé"

componist Moya = alias van Harold Achdall Vicars (1876-1922)

liedblad Josephine Vanderplancke

"Het Moordlied in de Zuidelijke Nederlanden XXe eeuw", Julien De Vuyst, 1977, Aurelia Books,

Ook Ernest Vanderplancke "de gekenden komiekzanger" zong over dezelfde moord, met andere tekst op een niet genoemde melodie. Erg komiek is zijn versie evenmin en ook hij legt alle schuld bij de dronken vrouw.

De wreede moord te St.-Niklaas

Een dronken vrouw doodt haar man met een mes

Ach brave vrienden,
 gij zult zijn ontroerd
 Als gij zult hooren
 wat 'n vrouw heeft uitgevoerd
 De vrouw bedronken
 heeft haar man vermoord,
 Met messteken heeft zij
 zoo wreed 't lichaam doorboord.

**Gedenk wat heeft
 dezen braven man geleden
 Wat pijn en smart
 heeft hij doorstaan
 Hij smeekte: och vrouw,
 wat heb ik u toch misdreven?
 Waarom moet ik zo sterven gaan?**

Vol woestheid is zij
 naar haar man gegaan
 En is dan op de plaats gekomen aan,
 Zij nam met groot geweld

naar het broodmes,
 zij sprak: voor u wil ik zijn
 een moordenares.

Waarom nu toch
 voor een nietigheid
 wordt er zo'n daad gepleegd,
 is dat geen spijt.
 De drank en nijd
 heeft weer zijn rol gespeeld,
 waardoor een man
 als offer stort ten gronde neer.

**O! Arme kinderen,
 wij begrijpen uw smart
 voor 't lijden
 dat uw vader heeft doorstaan.
 En uwe vader
 had u ook zo lief op aarde.
 O vrouw, riep hij,
 wat hebt gij gedaan?**

Houd de moed er in

Johan Morris - 3 mei 2017 - Soort: liedbladen, liederen, WOII

Een lied van het componistenduo Arnold Frank en Wim Kreuer, volgens het liedblad gezongen door Oscar Ferket (1902-1983) in de gelijknamige revue "Houd de moed er in", opgevoerd in de Majestic Schouwburg in Antwerpen. De creatiedatum hebben we niet kunnen achterhalen, maar het moet tijdens WO II geweest zijn: Wim Kreuer, alias van Willy Lenaers, werd in 1945 gedood door een V2-bom en de tekst van het lied verhaalt in bedekte termen dat de Duitsers niet eeuwig de plak zullen zwaaien in ons land.

Over acteur-zanger Oscar Ferket schrijft Jack Verstappen in zijn "Encyclopedie van het Antwerpse toneel- en muziekleven" (1990, Uitgeverij Reinaert-Het Volk, ISBN 90-6334-238-0):

"Stond als 15-jarige reeds op het toneel. Betoonde een aangeboren talent en aldus werd hij opgemerkt door Rik Senten, die hem anno 1938 in Hippodroom lanceerde. Verder trad hij op in "Empire", "Majestic", K.N.S., terwijl hij ook op pad trok met het "Reizend Volkstoneel". Ferket stimuleerde eveneens de uitbouw van het liefhebberstoneel."

Ferket is ook nog te zien in enkele films van Edith Kiel en Jan Vanderheyden

Houd de moed er in

376 [A] Arnold Frank (1896-1962), [C] Wim Kreuer (1918-1944)

Waarom zeveren en klagen
als uw buikske soms wat mist?
Waarom lamenteren, zagen?
Blijf veel liever optimist!
Vandaag giet het dat het regent,
morgen is 't weer zonnenschijn.
Dan begint ge weer te zingen:
't moest zo goed maar niet zijn

**Houd de moed er in,
houd de moed er in,
trek het u niet aan,
laat de kop niet hangen,
't raakt toch eens gedaan.**

**Houd de moed er in,
houd de moed er in.
Hebt ge nu veel pech,
begin dan niet te vangen,
want morgen is't weer weg.**

Treft ge van die pezewevers, ²⁸
die verstand hebben te koop,
die paniek en herrie zaaien,
stuur die heel gauw op de loop.
Zeg dat ze kunnen vertrekken
in nen taxi, recht naar Geel, ²⁹
dat z'uw botten kunnen kussen,
dan zegt ge nog niks teveel.

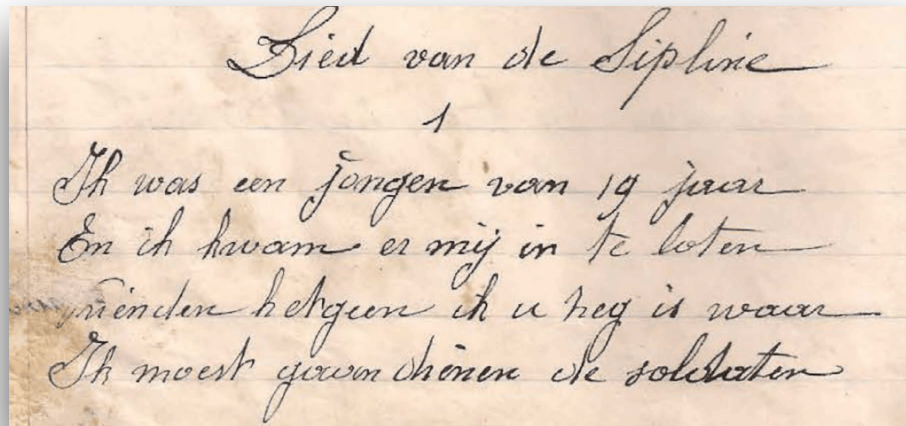
²⁸ muggenzifter en/of gierigaard

²⁹ Geel stond bekend voor de opvang van mentaal gehandicapten

Lied van de discipline

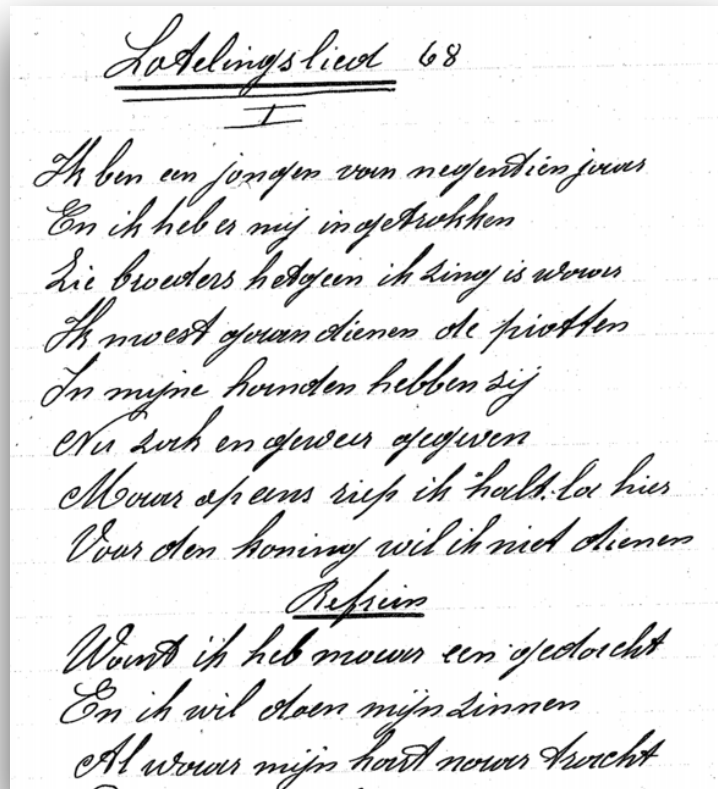
Johan Morris - 10 mei 2017 - Soort: cahiers, liedboeken, liederen, Schrift Eugenius Koopman, Soldaten

Leonie Enis uit Herent schreef vanaf circa 1915 een 40-tal liedjesteksten op, waaronder dit:

De titel hebben we veranderd in "Lied van de discipline" omdat we vrij zeker zijn dat dit de bedoeling was. Uit de verdere inhoud is wel duidelijk dat het om een loteling gaat die helemaal niet gediend was van de strenge tucht en discipline in het leger, temeer daar hij zich anarchist en socialist noemt, die lak heeft aan "vorst en vaderland". Die staan immers uitsluitend ten dienste van de "kapitalisten", het "gewone volk" moet steeds het gelag betalen.

Eugeen Koopman noteerde ook (een versie van) dit lied en noemt het onomwonden "Lotelingslied".

Over de lotelingen schreven we al iets bij het lied “Mijn kleine piot” en we weten dat het een fenomeen uit de 19e eeuw was. Ook de opkomst van het socialisme en het anarchisme dateren van die periode. In dit lied worden beide termen door elkaar gebruikt, wat niet echt verwonderlijk is: het anarchisme was om zo te zeggen een extreme vleugel van het socialisme. Zo extreem dat het hoofdpersonage er niet voor terugschrikt naar de grote middelen te grijpen, ook al kost het hem uiteindelijk zijn leven.

Dankzij Jaap Van de Merwe en zijn boek “Gij zijt Kanalje, heeft men ons verweten” (1974, Bruna, ISBN 90-229-71910) hebben we ook een melodie. Hij geeft als titel “De tegensporrelige loteling”. Wie de oorspronkelijke auteur is wordt nergens vermeld.

Een opname van die “tegensporrelige” werd gemaakt door “Het Oproer Kraait”, een kritische reeks radio-uitzendingen (1968-1975) waar ook Van de Merwe aan meewerkte. Het werd gezongen door Frits Lambrechts en het is te beluisteren [via MuziekWeb](#) of via de verzamelbox met 4 CD's, samen zo'n 120 liedjes.

De tekst die Van de Merwe gebruikte is volgens de info op de CD afkomstig van P.C. De Ruijter (1855-1889). Heeft die het herschreven en gefatsoeneerd? Of heeft Leonie Enis een zwaar gehavende versie horen zingen en neergeschreven? In ieder geval is haar versie volkser en Vlaamser, dus die hebben we zoveel mogelijk gerespecteerd.

Lied van de Discipline

571 [AC] onbekend - 19e eeuw

Ik was een jongen van negentien jaar
en ik kwam er mij in te loten.
Vrienden, hetgeen ik u zeg dat is waar,
ik moest gaan dienen
onder de soldaten.³⁰
Ze gaven mij een zak en een geweer
en riepen luid om discipline
maar ik zei tot de Kapitein: “Meneer,
ik wil geen koning dienen,
ik wil geen koning dienen.”

“Ik heb er in mijn leven één gedacht,
en ik doe alles naar mijn zinnen.
Alwaar ik in mijn hart altijd naar tracht
dat zal ik elke dag blijven beminnen
Met hart en ziel heb ik mij geplaatst
bij mijne broeders, socialisten.
Het is altijd de werkmans die marcheert
voor de kapitalisten,
voor de kapitalisten.”

En toen ik aankwam bij mijn regiment
kwamen ze mij te commanderen.
Ik lachte er met mijn kommandement,
subiet kwam ik alles te refuseren.
Ik zei dat tegen mijnen officier,
om hem meteen te laten merken
dat ik er niet gekomen was om hier
voor 't goevernement te werken,
voor 't goevernement te werken.

Ik werd gestraft en
moest naar het cachot,
tussen gendarmen weg marcheren,
twee jaren moest ik blijven in dat kot,
omdat ik wapens bleef te refuseren.
Ze wilden mij zoveel verdriet aandoen,
met theorie moest ik
mijn tijd verkwisten.
“Neen, officier, dat doe ik niet,

³⁰ in sommige dialecten, ondermeer in het Leuvense, rijmt “loten” nagenoeg met “soldaten”, maar in Antwerpen hoorde E. Koopman het bijna-rijmwoord “piotten” zingen, al had hij dan weer “ik heb er mij ingetrokken” verstaan in plaats van “ik kwam er mij in te lotten”

spreekt mij van anarchisten,
spreekt mij van anarchisten.”

Maar toen mijn lijdensweg
dan was gedaan
gaf ik geen cent meer voor mijn leven
Ik ben nog ééns naar 't regiment gegaan
om aan de officier zijn loon te geven.
Met een geweer
schoot ik hem daar neer,
hij had geleerd hoe ik moest vuren.
Ik werd gevat en toen moest ik weer
gaan zitten tussen muren,
gaan zitten tussen muren.

“Vaarwel, mijn kameraden,
groot en klein,
ze hebben mij ter dood veroordeeld.
Vergeet mij niet als ik
straks dood zal zijn,
stel mij dan aan uw kinderen
als voorbeeld.
Weg met het leger, weg met die kliek,
en weg met de kapitalisten,
Weg met de koning, naar een republiek,
leve de anarchisten,
leve de anarchisten.”

Bronnen:

"Gij zijt Kanalje, heeft men ons verweten" (1974, Bruna, ISBN 90-229-71910)

Liedjesschrift Leonie Ennis, Herent

Liedjesschrift Eugenius Koopman

"Het oproer kraait" - radioreeks 1968-1975

Johan schreef: 15 september 2018 om 11:11

Het lied staat ook in "Filosofen van de straat" pag 211 zonder opgave van melodie en met afwijkende tekst.

DE LOTELING

I

*Ik ben geworden 20 jaar
Ik heb er mij ingeloten
Vrienden hetgeen ik zing is waar
Ik moest gaan dienen de soldaten
Maar in mijn handen gaven ze mij
Een geweer om mij te bedienen
Maar opeens riep ik allée
Den koning wil ik niet dienen*

Refrein

*Maar ik heb maar een gedacht
En ik zal doen mijn zinnen
Alwaar mijn hart naar tracht
Wil ik blijven beminnen
Mijn hart is geplaceerd
Voor de broeders socialisten
't Is de werkmán die marcheert
Voor de kapitalisten*

III

*Naar de supline wierd ik gedaan
Tusschen twee gendarmen moest ik marcheeren
Twee jaren lijden moest ik onderstaan
Al voor mijn wapens te refuceeren
Zij wilden mij pijnigen met verdriet
Mijnen tijd in hoerie verkwisten
Ik sprak tot mijn officier ik doe dat niet
Spreek mij liever van de socialisten*

IV

*Maar als mijn lijden was gepasseerd
Gaf ik niets meer om mijn leven
Degenen die mij zooveel doen afzien heeft
Zooveel aan hem al weer te geven
Ik vuurde op mijnen officier
Gaf hem de dood zonder te beven
Maar toen wierd ik gepakt voor den 2 keer
Nu moest het kosten mijn jong leven*

En 's avonds als ik thuiskom

Johan Morris - 17 mei 2017 - Soort: liedboeken, liederen, Over Leut & Plezier

In 1971 verscheen er een opmerkelijk plaatje van de groep Bruno, Marc, Luc en Clem (op de platenhoes staat "Klem"): op de A-kant "Van Kop Tot Teen (en 's avonds als ik thuiskom)", een gedreven "*Brabants volkslied opgetekend door Hubert Boone*", gezongen in het Herents-Leuvens dialect, en op de B-kant "Een Liedje Over Regen", een draak van een kleinkunstlied, in de stijl van ... euh ... "Groep Zon"³¹.

Maar die A-kant werd een bescheiden succes en was regelmatig op de radio te horen.

De tekst van het lied hebben we nergens in onze verzameling liedjesschriften teruggevonden. Die schriften werden meestal door jonge vrouwen volgepend met in hoofdzaak melodramatische of romantische liederen. Misschien viel dit lied eerder in de smaak bij een mannelijk publiek.

In 1972 zetten ook De Kadullen hun versie op plaat. Vrij recente versies werden gezongen door wijlen Bart Vanden Bossche en onze betreurde dorpsgenoot "meneer André" Vandeputte.³²

Of het inderdaad een "Brabants volkslied" is? Ook Harry Franken noteerde meerdere versies in de Kempen (Dessel) en in Nederland (Valkenswaard, Westerhoven, Bergen-op-Zoom) en publiceerde ze tussen 1978 en 1985 in zijn boek "Lieder en Dansen uit De Kempen" (ISBN 9789070197032), in "Zingen en Speule", gebundeld in de "Kroniek van de Kempen" (21 delen) en op zijn website. Telkens met afwijkende teksten en melodieën. Een fel gelijkende versie nam hij op met zijn groep Ut-muziek in 1976 en die is samen met nog andere versies te beluisteren in de Nederlandse Liederbank.

Ook Ben Hartman, die sinds 2015 een site met voornamelijk volksliedjes heeft opgebouwd, publiceert een versie die in 1978 werd genoteerd in Malden.

Al deze veldopnamen werden weliswaar pas na het verschijnen van de plaatjes van B, M, L & C en van De Kadullen bekend gemaakt, maar ze werden genoteerd bij oudere mensen die zich de liederen herinnerden vanuit hun jeugdjaren. En in de Nederlandse Liederbank maakt men gewag van een "kinderlied" dat in 1923 door Pater Frans Donders (°1879) werd genoteerd als "Mijne voet die toet 's avonds als ik naar huis toe moet". Zij weten ook dat de tekst "Als ik 's avonds naar huis kwam, mijne voet ..." geciteerd werd door Herman Teirlinck en Karel van de Woestijne in het boek "De Lemen Torens" (1965).

Een kinderlied is het lied zoals wij het kennen inhoudelijk alleszins niet. Wel in de vorm: een stapellied, waarbij het refrein bestaat uit herhalingen van een stukje strofe die het lied steeds langer maken en het geheugen van de zangers op de proef stellen.

³¹ "Groep Zon" is/was een verwant muziekgroepje uit Herent dat gelukkig in de vergetelheid belandde. Een ex-lid van die groep lag enkele jaren later wel mee aan de basis van Rock Werchter en bouwde het uit tot een gigantisch succes-festival.

³² Als pleitbezorger voor het Leuvens zong menier André niet over "zijn buik, een wielemanskruik" (Wielemans was een Brusselse brouwer) maar over een "Stella-kruik". Het geeft wel nogmaals aan dat het lied niet echt streekgebonden was.

En 's avonds als ik thuiskom

142 [AC] onbekend

En 's avonds als ik thuiskom
dan doet mijne voet zo zeer.
't Es mijne voet die't altijd doet
's avonds als ik thuiskomen moet.

En 's avonds als ik thuiskom
dan doet mijn been zo zeer.
't Es mijn been, 't zit vol geweest,
't es mijne voet die't altijd doet
's avonds als ik thuiskomen moet.

Mijne voet ... die 't altijd doet
Mijn been ... zit vol geweest
Mijne knie ... ge weet wel wie
Mijn billen ... die altijd trillen.
Mijn gat ... ge weet wel wat
Mijnen buik ... mijn wielemanskruik
Mijnen nek ... mijnen solferstek
Mijne kop ... hij zit vol sop
Mijn darmen ... die verwarmen
Zijn haar ... 't es in gevaar.

Bronnen:

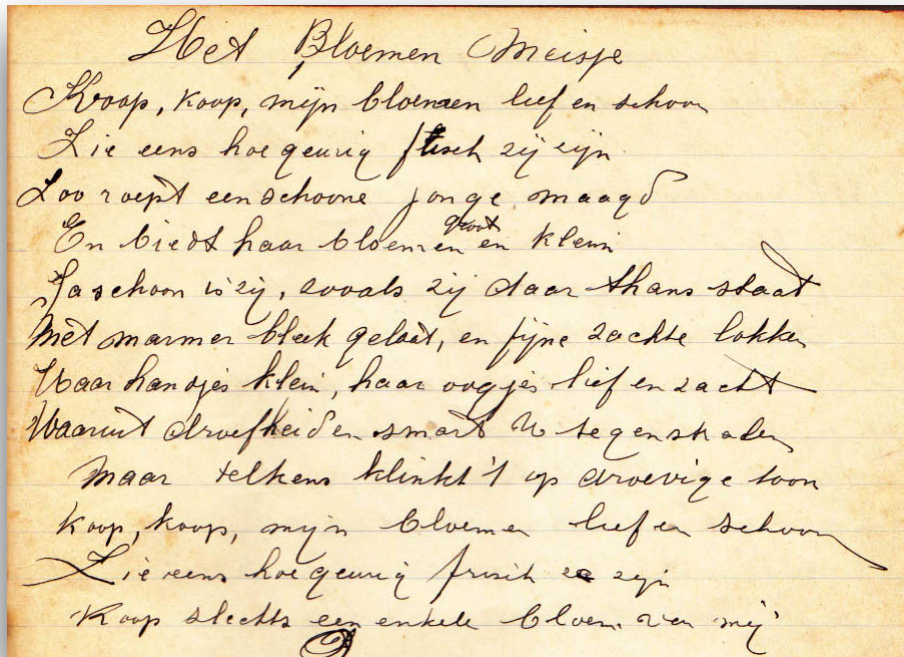
Bruno, Marc, Luc en Clem "Van Kop Tot Teen" 1971
De kadullen, 1972 en vele anderen

Koop, koop mijn bloemen

Johan Morris - 24 mei 2017 - Soort: cahiers, liederen, Over Armoede & Drank, Over Liefde & Verdriet

Annet Hogenhout reageerde op ons relaas over "Het bloemenmeisje" dat we in oktober 2012 publiceerden en schreef ons :

"Hierbij de tekst van het bloemenmeisje, zoals mijn oma Willemsen het, als winkelmeisje, in haar liedjesschrift begin 20e eeuw heeft opgetekend te Breda. Dit liedje heeft een positief einde. Dat is ook wel eens een keer leuk en bijzonder tussen alle smartlappen die slecht aflopen...".

FRAGMENT UIT HET LIEDJESSCHRIFT

En Annet was zo vriendelijk ons ook nog een bandopname te bezorgen, gemaakt in 1981, waarop haar hoogbejaarde oma het liedje voorzong zoals zij zich dat herinnerde.

In de 2e en volgende strofen wordt het deugdzame meisje lastig gevallen door een rijke heer die denkt dat haar bloemenverkoop slechts een dekmantel is voor prostitutie, maar hij vergist zich deerlijk. Hoe hij ook aandringt, het meisje maakt hem duidelijk dat zij alleen échte bloemen verkoopt, en dit om haar arme moeder en noodlijdende broertjes en zusjes bij te staan. Uiteindelijk is de man zo ontroerd (en verliefd) dat hij aanbiedt om het gezin uit de nood te helpen, in de hoop dat ook zij uiteindelijk verliefd zal worden op hem...

De melodie doet ons qua stijl denken aan die van "De verleider (alias "De blanke slavin")", en ook een beetje aan "Mijn kleine piot", beiden uit de 2e helft van de 19e eeuw. Wij vermoeden dat ook dit lied stamt uit die periode. Het moet redelijk bekend zijn geweest want we vonden 2 andere, recentere liederen, die duidelijk geïnspireerd zijn op de lotgevallen van dit bloemenmeisje.

bij Willy Lustenhouwer in de “Geschiedenis van het café-chantant”,
op de melodie van “Het werkmansloon” en waarvan de tekst wordt toegeschreven aan
Jef Van Zoom (+1921)

Koop mijn bloemen brave lieden

675 [A] Jef Van Zoom [C] onbekend

Koop mijn bloemen brave lieden,
zie hoe schoon en fris dat ze zijn,
Mag ik u die roos aanbieden?
Ofwel deze bloemenruiker fijn?
Men vindt ze zelden in de lente,
want in die tijden dan zijn ze raar,
Zij kosten enkel maar vijf centen,
O wees zo goed en koop ze maar.

Dat bloemenmeisje is een lief sijsje,
zij bevalt mij, 'k laat haar niet gaan.
Wil mij eens even een roosje geven,
dat 't beste op mijn jas zal staan.
Mijn liefste ratje, ge zijt een schatje,
ziehier het geld voor een boekee,
Mag' ik u vragen, zonder te plagen,
of u met mij gaat mee?

O mijnheer wil mij vergeven,
ik versta uwe woorden niet,
G'hebt mij twintig frank gegèven,
en u teruggeven kan ik niet.
En ik moet nog de stad doorlopen,
O geef me spoedig alleen vijf cens,
Want 'k moet nog elders gaan verkopen,
veel geld verdienen is mijn wens.

Wel lief kapoentje,
geef mij een zoentje,
en ik geef u nog wel wat bij,
Een liefdekusje van u mijn zusje,
dat maakt mijn harte weder blij,
Waarom mij schouwen,
mijn lieve vrouwe,
daar ik u mijn harte aanbied,
Laat mij u kozen als deze rozen,
O verstoot mij nu niet.

Nu mijnheer wilt mij aanhoren,
kom en neemt uw geld maar rap weer,
Mijn hart kunt ge niet bekoren,

ik min maar alleen in liefd' en eer,
'k Verkocht u enkel mijne bloemen,
maar nimmer verkocht ik
eens mijn hart,
Ik wil hier niets voor u verbloemen,
maar thuis wacht mij
verdriet en smart.

Ik wil niet tarten al uwe smarten,
neem dat geschenk nog van mij aan,
Want uwe bloemen
die mag men roemen,
blijf hier, O wil niet henen gaan.
Ja vol vertrouwen,
moogt ge dit houwen,
al schenkt ge mij uw hartje niet.
Maar zeg eens sijsje,
lief bloemenmeisje,
waarom hebt ge verdriet?

Wij zijn thuis wel met ons achten,
en de armoede is dus groot,
Niemand luistert naar onz' klachten,
wanneer we daar zitten zonder brood,
o mijnheer wil het mij vergeven,
gij redt 't gezin van de hongersdood,
Ik ga hun spoedig dit geld geven,
nu hebben de kinderen brood.

'k Wil het gedogen,
z'heeft niet gelogen,
want in haar oog blonk er een traan.
'k Aanzag dit meisje
voor een licht sijsje,
maar 'k had de bal gans mis geslaan.
Ik ben tevreden
dat die vrouw heden,
op mijne weg mij werd geleid,
Ik was een vleier en een verleier,
maar deed liefdadigheid.

Bij Tamboer als “Roosje, de liefdesbloem”,
melodie niet vermeld, en zonder “happy end”, dat vond Tamboer in de crisisjaren rond
1930 allicht niet gepast...

Roosje, de liefdesbloem

[A] Lionel Bauwens [C] onbekend

Een jonge meisje ziet men leuren
op de baan
Lief en schoon is zij maar toch
zonder bestaan
Zij verkoopt haar bloemen fijn
aan iedereen
Maar eenen rijken heer,
die sprak tot haar zoo teer

**Roosje ik deel uw smart
Verkoop liever uw hart
Gij zijt te schoon om te leuren
op de straat
Hoor mij aan, wilt verstaan
Ik geef u geld en goed
Als gij mijn wil voldoet
Laat mij u minnen
en wilt de mijne zijn
Roosje lief, harte dief.**

Gij lieve meisje wat zult gij gelukkig zijn
Want voor u gevoel ik vele liefdepijn

Nog zoo jong en als een ongelukkig kind
Wordt gij hier misschien
door niemand niet bemind

Roosje die liet zich niet meer plagen
door dien heer
En zij sprak ik schenk u
mijne liefde weer
Zij dacht niet meer aan haar bloemen
en haar hart
Maar zij hoorde nog
de stemme van bedrog

Weinige tijd die was vervlogen
sedert dien
En haar verleider was er nu
niet meer te zien
Weenend nog zuchtte 't meisje stille
vol verdriet
Met zijne valsche schijn
bracht hij mij in de pijn

In het origineel (?) gaat het er dus wel wat romantischer aan toe, want zoals in
stationsromannetjes of in boeken voor pubermeisjes uit de vorige eeuw, duikt er een rijke,
oudere heer op die het arme, doch zeer deugdzaam jonge meisje redt uit de nood.

We hebben de melodie naar best vermogen geïnterpreteerd en georchestreerd en de
tekst waar nodig bijgewerkt om 1 en dezelfde melodie te behouden voor alle strofen.
Oorspronkelijk werden dergelijke liederen zonder muzikale begeleiding gebracht en
schrikten de zangers er niet voor terug in elke strofe naar eigen goedgevoelen woorden toe
te voegen en de muziek aan te passen. Wij proberen er terug een strakker schema van te
maken, zodat het begeleidingsorkest de tel niet kwijt geraakt ...

Het bloemenmeisje

573 [AC] circa 19e eeuw, auteur onbekend.

“Koop, koop mijn bloemen
lief en schoon
ziet eens hoe geurig fris ze zijn”,
zo roept een schone jonge maagd
en biedt haar bloemen groot en klein.
Ja, schoon is zij,
zoals zij daar thans staat,
met marmer bleek gelaat
en fijne zachte lokken.
Haar handjes klein,
haar oogjes lief en zacht
waaruit droefheid en smart
u tegenstralen.
Maar telkens klinkt op droeve toon:
“Koop, koop mijn bloemen
lief en schoon
zie eens hoe geurig fris ze zijn,
koop slechts één enkele bloem van mij”

Maar opeens daar nadert een heer,
zij biedt bedeesd een bloem hem aan.
Hij blikte haar in 't gelaat zo teer
en blijft eensklaps getroffen staan.
Hij zegt tot haar:
“Uw bloemen zijn zo schoon
maar gij o bloemenkind
zijt nog oneindig schoner,
ach als ik slechts maar even u bezat,
'k kocht heel uw bloemenschat,
'k zou u belonen.”
Maar 't bloemenmeisje zegt: “Mijnheer,
'k verkoop mijn bloemen, niet mijn eer
want thuis daar wacht
nog smart en pijn
koop slechts één enkele bloem van mij.”

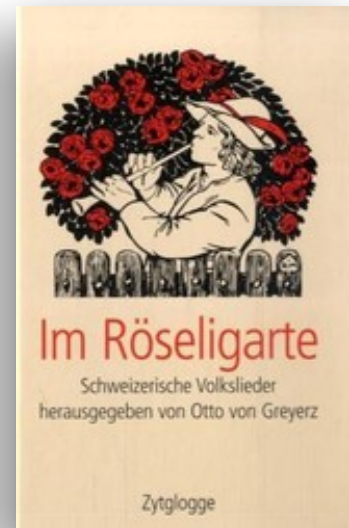
“Ach neen, lief kind,
ik wens geen bloem,
maar biedt u geld en liefde aan.”
Het bloemenmeisje zegt: “Mijnheer,
hoort mij dan eerst eens even aan.
Thuis wacht mijn moeder,
zij is zo zwak, zo ziek,
onder een zolderdak,
met kleine broers en zussen.
Het is voor haar
dat ik mijn bloemen biedt.
Zoals gij mij thans ziet
op straat en pleinen,
de nood, ach wil mij goed verstaan,
dwingt mij met bloemen uit te gaan
voor moeder lief en kroost zo klein,
koop slechts één enkele bloem van mij.”

Daarop sprak tot haar die mijnheer:
“Vergeef de woorden die ik zei,
ik krenkte u daar in uw eer,
thans bid ik u, vergeef het mij.
Uw oudermin zij is zo edel schoon,
gij zult daarvoor, dat zweer ik u,
het loon ontvangen.
Kom laat ons naar
uw lieve moeder gaan,
onder't schamel dak,
dat is thans mijn verlangen.
En tot loon voor uw oudermin
zorg ik voortaan voor heel 't gezin
en dan blijft nog de hoop voor mij
eenmaal uw liefde waard te zijn.”

Ons varken is gestorven

Johan Morris - 31 mei 2017 - Soort: liedboeken, liederen, Over Leut & Plezier

In 1937 bezocht Pol Heyns met een draadbandopnemer de “bejaarde” Rosalie Van Hove (1872-1945) uit Herentals die hem ondermeer het volgende lied voorzong:

NOTENSCHRIFTVERSIE VOLGENS POL HEYNS IN 1941

214 Soldatenlied

Schweizerisch, 18. Jahrh. Röseligarten.

1. Ich bin ein jung Sol - dat von ein - und - zwanzig Jah - ren,
2. Den Dok - tor holt ge - schwind, der mich zur A - der laß - se,
3. Hier liegt mein Säbel und Gewehr und al - le mei - ne Klei - der.
4. Mit Trommel und Pfei - fen - spiel, so sollt ihr mich be - gra - ben.
Mit Daumen - schlag.

1. ge - bo - ren in der Schweiz, das ist mein hei - mat - land, ge -
2. mein Le - bens - zeit ist aus, ich muß ins To - ten - haus, mein
3. Jeht kom - men sie da - her; ich bin kein Kriegermann mehr, jeht
4. Drei Schuß ins til - le Grab, die ich ver - die - net hab, drei

1. bo - ren in der Schweiz, das ist mein hei - mat - land.
2. Le - bens - zeit ist aus, ich muß ins To - ten - haus.
3. kom - men sie da - her; ich bin kein Kriegermann mehr.
4. Schuß ins til - le, Grab, die ich ver - die - net hab.

Dat is een getrouwe vertaling van een lied dat werd gepubliceerd in Leipzig, in “Der Zupfgeigenhansl”, een liedboek voor jeugdbewegingen (eerste druk in 1909).

Volgens de Duitse liedtekst moet het in Zwitserland ontstaan zijn ergens in de 19e eeuw (“Schweizerisch 18. Jahrh.”) en men verwijst in voornoemde boekwerk door naar “Im Röseligarte”, een bloemlezing van Zwitserse volksliederen in 6 boekdelen, samengesteld door Otto von Greyerz (1863-1940), gepubliceerd in 1906 en heruitgegeven in 2008 bij Zytglogge-Verlag

De door Heyns opgetekende melodie wijkt dus af van de “originele” Zwitserse versie, ook inzake herhalingen. “Geboren op het zand” zal wel een verbastering zijn van “geboren in Zwitserland”.

Wannes Van de velde nam het op zijn repertoire en volgde getrouw de versie die Pol Heyns optekende. Er staat ondermeer een uitvoering op “De Nomaden Van De Muziek” (2000, samen met Roland Van Campenhout)

Maar in de Kempen – zowel in Vlaanderen

als in Nederland – circuleert een “contrefact” van dit lied, een heel andere tekst dus, over het slachten van een varken. Of hiervoor bewust de melodie van een soldatenlied werd gekozen is niet zeker, maar in het origineel wordt in zekere zin ook gewag gemaakt van een “slachtpartij”...

Er is nu veel te doen over bepaalde bevolkingsgroepen die ritueel schapen slachten, maar tot pakweg 60 jaar geleden, toen de BTW nog niet was uitgevonden, was het niet ongewoon in Vlaanderen dat op de

binnenkoer regelmatig kippen of konijnen werden geslacht – zonder verdoving, gewoon de nek omwringen of de ruggegraat breken – en tijdens kermisperiodes was het de beurt aan “het vetgemeste kalf” of een vet zwijn.

Dat laatste heb ik zelf als kleuter mogen meemaken en de beelden staan in mijn geheugen gegrift: ik vond het wel spectaculair maar vooral wreed en helemaal niet plezant.

Het schreeuwende feestvarken werd eerst met een zware hamer op de kop geslagen en dan (dood) in een bed van stro gelegd om de haren van het vel weg te branden. Met kokend water werd het schoongespoeld en daarna aan de achterste poten met een stevig touw omhoog gehesen om het te kelen en het bloed op te vangen in een emmer. Dat bloed was immers nodig om bloedworst mee te maken. Daarna werd het vlees vakkundig versneden: de hespen werden gepekeld en in de woonkamer aan het plafond gehangen als wintervoorraad, de poten en de kop werden cadeau gedaan aan helpende burens en andere onderdelen zouden enkele dagen later tijdens de kermis op tafel verschijnen.

Dit feestelijk tafereel wordt monkelend bezongen in het lied “Ons varken is gestorven”, zoals Harrie Franken het hoorde zingen door Gerarda Vosters in Reusel (Nederland, net over de grens, in de buurt van Arendonk). We vonden varianten op de website “Cultureel Brabant – CuBra” als “Ons vèrreke es gesteurven” waarbij doorverwezen wordt naar een LP van “Dommelvolk” (1979), en die versie hebben we teruggevonden op YouTube. De olijke muzikanten maakten er een kerkmuziek-versie van, alsof het tijdens een uitvaartplechtigheid werd opgenomen ...

Wij hielden het bij de versie die Harrie Franken publiceerde in “Van Zingen En Speule, deel 1, pag. 100”:

Ons varken is gestorven

574 [AC] onbekend

Ons varken is gestorven,
ons varken is gestorven,
het beest heeft zo geschreid, faldera,
al om die narigheid, faldera,
het beest heeft zo geschreid
al om die narigheid.

Waar ging het van kapoeris,
waar ging het van kapoeris,
van vetziekte beste man, faldera,
daar sterven z'alle van, faldera,
van vetziekte beste man,
daar sterven z'alle van.

Nu komt het in de hemel,
 nu komt het in de hemel,
 de hemel is de pan, faldera,
 waar 't zich in warmen kan, faldera,
 de hemel is de pan
 waar 't zich in warmen kan.

Wat zal dat lekker smaken,
 wat zal dat lekker smaken,
 die ribjes, worst en ham, faldera,

al op den boterham, faldera,
 die ribjes worst en ham
 al op den boterham.

Nu zullen we't begraven,
 nu zullen we't begraven,
 al in een vat van hout, faldera,
 temidden van het zout, faldera,
 al in een vat van hout
 temidden van het zout.

Bronnen:

Zangwijze: "Ik ben een jong soldaatje" (19e eeuw, Zwitsers)
 bandopname Pol Heyns (1937)
 "Im Röseligarte" - Zwitserse volksliederen (1906)
 LP "Dommelvolk" (1979)
 "Van Zingen en Speule" - Harrie Franken (1980)

Hoort gij de kanonnen ?

Johan Morris - 7 juni 2017 - Soort: cahiers, liederen, Soldaten, Wereldoorlog

In een oud soldatenschrift van August Biermans (1895-1964) uit Morkhoven, teruggevonden door zoon Frans en waarvan wij een Word-versie ontdekten op het Internet in november 2016, stonden verschillende oorlogsliederen. Zij werden nog tijdens WO I en kort daarna door August opgeschreven. In het "woord vooraf" schrijft zoon Frans:

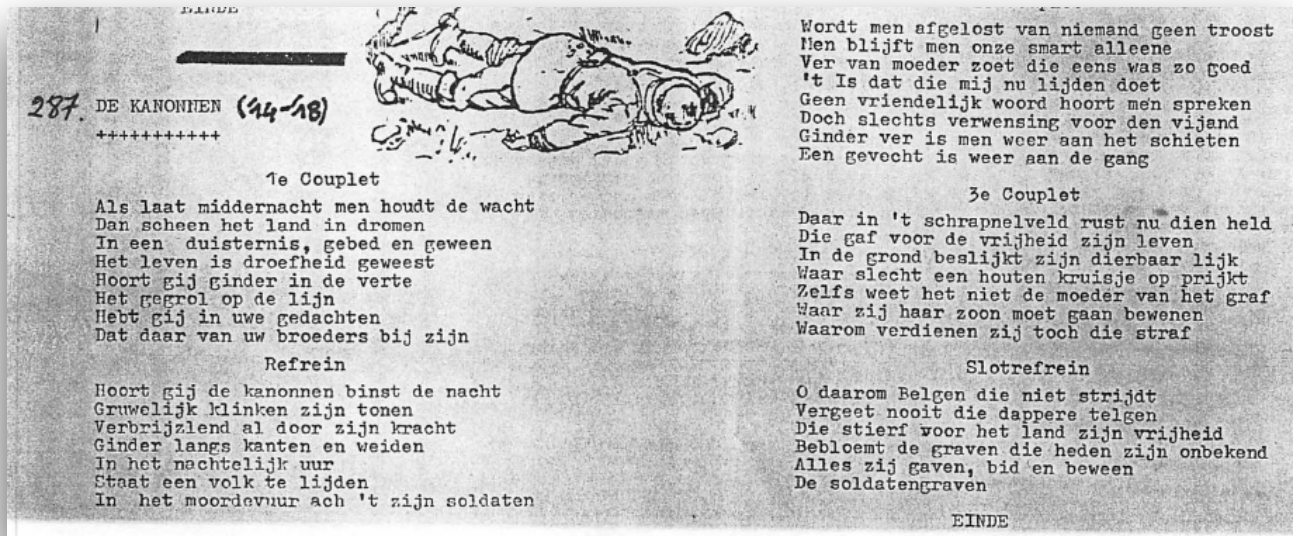
"Deze verzameling brieven en andere teksten lag vermoedelijk meer dan zes decennia op zolder, goed verpakt in een militaire plunjezak uit zeildoek ("kitzak") en zo bestand tegen o.m. beschadiging door muizen."

Daaruit kunnen we afleiden dat hij de liedteksten circa 1980 ontdekte, 16 jaar na het overlijden van zijn vader.

“Hoort gij de kanonnen?” werd gezongen op de melodie van “La valse des ombres” die we bespraken bij het lied “Als de klokke slaat”.

Het lied verhaalt vanuit het standpunt van een soldaat het dagelijkse leven aan het front: onzekerheid over wat er hen te wachten staat, eenzaamheid, ver van familie en vrienden met op het einde een oproep aan alle Belgen om toch nooit de gevallen soldatenhelden te vergeten. Waartoe we bij deze eens te meer ons steentje bijdragen.

Elke De Greef zette in haar thesis “De eerste Wereldoorlog in het Vlaamse Volkslied” (2001) ook deze copie van “een liedblad” waarop een redelijk gecorrumpeerde versie van hetzelfde lied.

Hoort Gij De Kanonnen

584 [A] anoniem. [C] Sego (1886-1963)

Als 't slaat middernacht
Een man staat op wacht
Denkt men ons land is in droomen
Maar die duisternis
Verbergt het gemis
Een leven vol droefheid gewis
Hoort gij binst de stille nachten
't Gewoel ginder over de lijn
Dan denkt men in onze gedachten
Dat daar onze broeders zijn

**Hoort gij die kanonnen
Binst den nacht
Gruwelijk klinken zijn tonen
Die alles verbrijzelt door zijn kracht
Terwijl langs kanten of weiden
In 't nachtelijk uur
Een volk staat te lijden
In 't moordende vuur, 't zijn soldaten**

Als men wordt afgelost
Van niemand geen troost
Men blijft met zijn smarten alleen
Ver van moeder zoet
Die eens was zoo goed
't Is dat men daar ook lijden moet
Geen vriendelijk woord hoort men spreken
Het gezicht steeds naar de vijand
Maar 't geweld komt
den nacht te verbreken
Een gevecht is weder aan de gang

Ja op het slagveld
Daar rust menig held
Die gaf voor vrijheid zijn leven
Maar in een grond beslijkt

Ligt daar een duurbaar lijk
Waar slechts een houten kruisje
op prijkt
Ja gans verlaten alleene
Zelfs moeder die vindt niet zijn graf
Waar zij haren zoon kan bewenen
Waarom verdient moeder die straf

Daarom gij ook, Belgen

**Die niet en strijdt
Vergeet nooit die dappere telgen
Die sterven voor recht en vrijheid
Bebloemt die heldengraven ..
Onbekend
Want allen zijn ook braven
Rust en beweent
't Zijn soldatengraven**

Bronnen:

Zangwijze: "La valse des ombres" (1912, Paul Ségo)
soldatenschrift van August Biermans (1895-1964) uit Morkhoven

Jan Huyghe schreef: 25 augustus 2018 om 22:55

Beste Johan, gefeliciteerd met deze schitterende site: teksten, toelichting, partituren, uitvoeringen, enz. Wat kan een mens nog meer verlangen...

Ik mag al 40 jaar zanger zijn van Volksmuziekgroep Sinksenbruid ('t Veurnse) nadat ik daar liederen verzamelde voor mijn thesis "Volksliedonderzoek in Groot-Veurne" (1976-1979) met prof. Stefaan Top als promotor.

"Hoort gij de kanonnen" (bij mij "De kanonnen") werd me toen voorgezongen door George Toulouse (°Bulskamp, 13.12.1894) die toen in het rustoord Ter Linden in Veurne verbleef. Hij was heel zijn leven landbouwersknecht, boerenwerkman op diverse hoeven.

Ik kon het lied opnemen op een feestje voor de bewoners. George, zelf oudstrijder WO I aan de IJzer, zong het uit het hoofd, met wanhopige mimiek en trillende handen.

Hij had het meegemaakt. Geleerd tijdens de oorlog zelf, zei hij. Detail is dat hij op het podiumpje niet naar zijn toehoorders keek, maar zijdelings naar de tuin links. Omdat hij bijna blind was...

De print van het liedblad hierboven is een fragment van een vliegend blad dat ik uitgaf in onze beginjaren als groep. Ja, de tekst is wat vervormd, zoals in je commentaar staat, omdat George het uit het hoofd zong, niet alles verstaanbaar was en hij misschien ook al een paar passages had vergeten of zelf veranderd.

Als ik je daarmee kan helpen zal ik heel de lijst alfabetisch aflopen en kijken of ik misschien hier en daar wat nuttige info kan bezorgen.

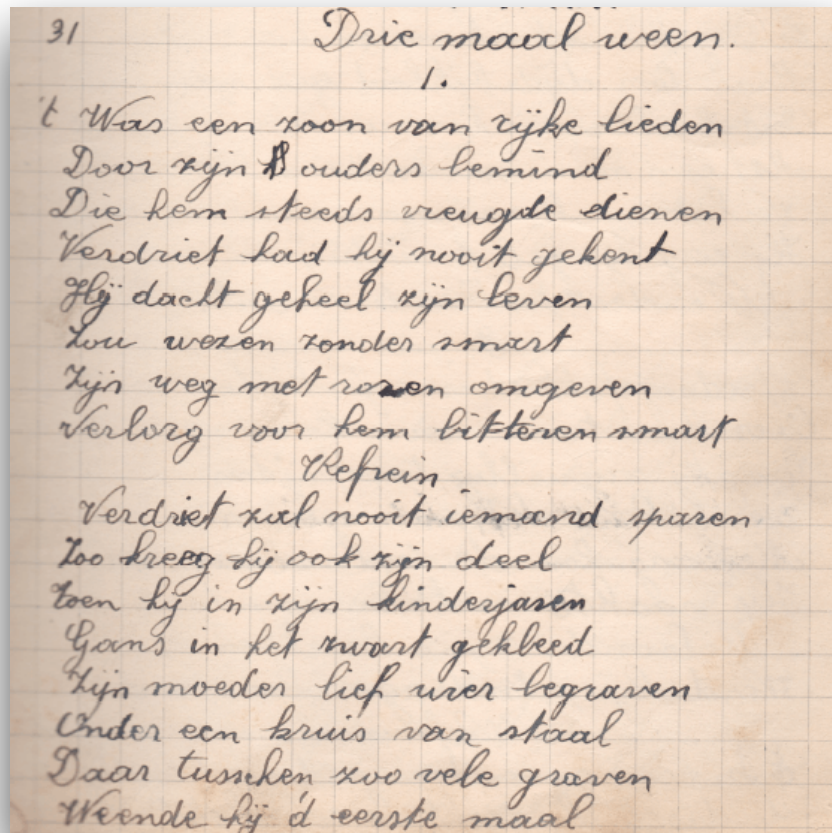
Alvast ook erg bedankt dat Sinksenbruid ook op de site staat.

We hebben ook twee cd's, de eerste uitgeput maar van de 2de "Levende vers", heb ik nog wat exemplaren.

Driemaal wenen

Johan Morris - 14 juni 2017 - Soort: cahiers, liedboeken, liederen, schrift Luc Geens, Wereldoorlog

Uit het liedjesschrift van de moeder van Luc Geens, volgend < 1926 :

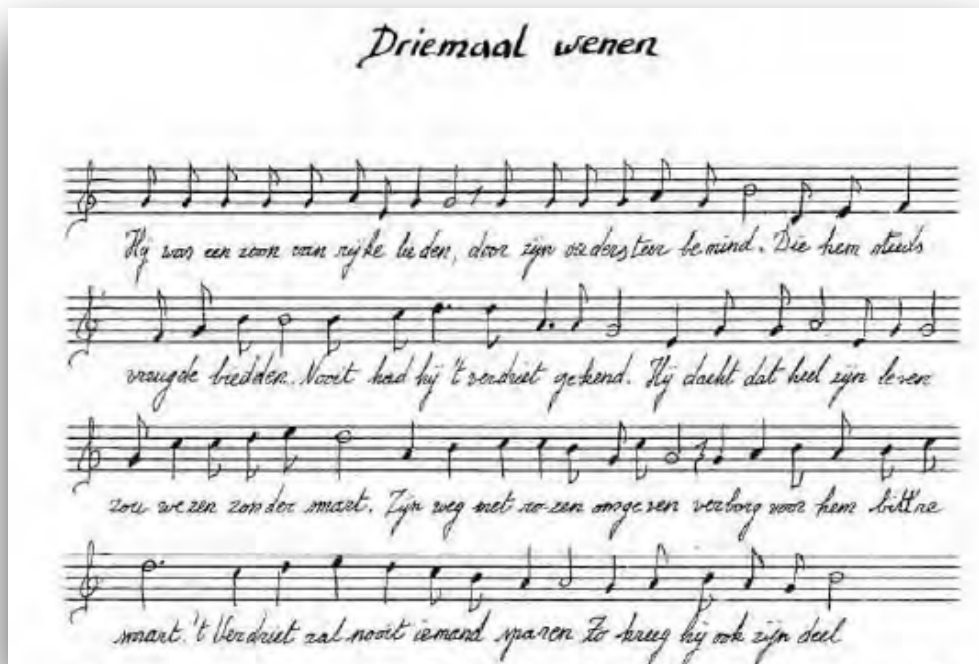

Een wat gehavende tekst, gelukkig werd hij ook door Willy Lustenhouwer gespot.

159 Driemaal wenen

Hij was een zoon van rij-ke lie- den, door zijn ou- ders teer be-
mind. Men kon hem slechts vreug-de bie - den, want smar-ten die
had hij nooit ge- kend. Hij dacht toen van gans z'n le- ven, te we-zen
zon-der smart. Zijn weg scheen met ro-zen om-ge-ven, doch ver-borg voor
hem bitt're smart. 't ver-driet zal nooit ie-mand spa-ren, zo kreeg hij

En ook Walther Van Riet hoorde het zingen in het land van Waas

In deze drie versies wijkt de tekst nogal af en ook de twee melodieën zijn niet overal even consequent ... Het was niet makkelijk om er de grootste gemene deler in te ontdekken en de originele versie hebben we niet kunnen thuisbrengen.

Het is een droevig lied. De “zoon van rijke lieden” die een leven zonder zorgen leidde, wordt uiteindelijk toch driemaal door het noodlot getroffen.

Vooreerst verliest hij als kind zijn moeder, later laten vrouw en kind hem in de steek en uiteindelijk bij het leger, waar hij uit liefdesverdriet terechtkwam, wordt hij als vaandeldrager in de strijd geveeld.

Er wordt nergens gezegd over welke oorlog het gaat, maar het zal allicht WO I geweest zijn (het liedschrift dateert van rond 1926, dus WO II kan niet) , waardoor het ontstaan van dit lied kort na 1918 kan gesitueerd worden.

Driemaal wenen

566 [AC] onbekend

Hij was een zoon van rijke lieden,
door zijn ouders teer bemind.
Men kon hem slechts vreugde bieden,
want smarten die had hij nooit gekend.
Hij dacht toen van gans z'n leven
te wezen zonder smart.
Zijn weg scheen met rozen omgeven,
doch verborg voor hem bitt're smart.

**'t Verdriet zal nooit iemand sparen,
zo kreeg hij ook zijn deel.
Toen hij in zijn kinderjaren,
gans in het zwart gekleed,
zijn moederlief ging begraven,
onder een kruis van staal,**

**daar tussen vele graven,
weende hij voor de eerste maal.**

Doden is men gauw vergeten,
toen zijn rouwtijd was voorbij
en ook zijn verdriet gesleten
leefde hij weer vrolijk en blij.
Weldra begon hij te minnen,
hij was geen twintig jaar.
Hij werd verliefd op zijn vriendinne,
en hij huwde spoedig met haar.

**Zij sleten een heerlijk leven,
zij schonk hem zelfs een zoon
maar door ijdelheid gedreven**

ontvluchtte zij haar woon.
Met haar minnaar en haar kleine
 verliet zij haar gemaal.
 Hij zag zijn geluk verdwijnen,
 en weende voor de tweede maal.

Hij werd gefolterd in zijn lijden
 door de valse trouw van haar.
 Hij ging vrijwillig ten strijde,
 wanneer zijn land kwam in het gevaar.
 Men zag hem de dood verachten,
 hij maakte zich beroemd,

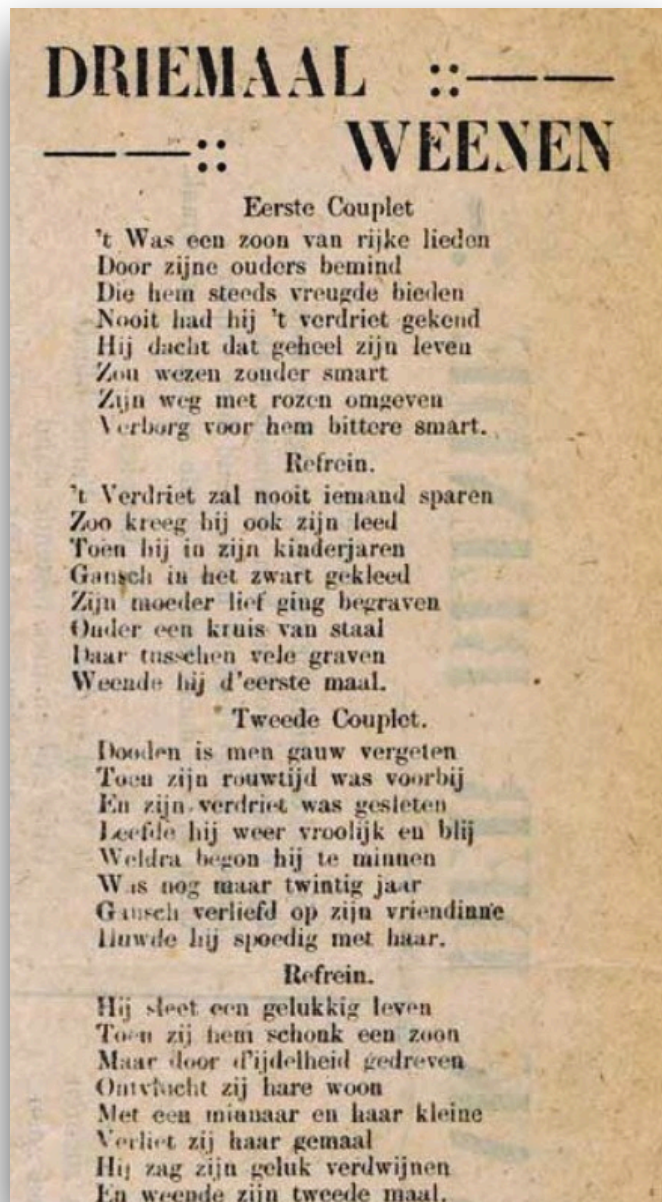
men beloonde zijn goede krachten,
 hij werd vaandeldrager benoemd.

In ene strijd, wreed en bloedig,
 gedroeg hij zich als een held.
 Rondom vochten ze ook moedig,
 velen werden gevelt.
 Door de vijand ingesloten,
 trof hem het moordend staal,
 hem werd het vaandel ontnomen,
 toen weende hij een laatste maal.

Bronnen:

"Geschiedenis van het café-chantant", Lustenhouwer(Brugge).
 Ook in "Zo d'ouden zongen", Van Riet (land van Waas) en in
 liedschrift moeder van Luc Geens, Merksem

Johan schreef: 27 december 2019 om 22:56
 Dit lied staat op een liedblad gezongen door
 ene J.B. Rousseau die het ondertekent als
 auteur. Er staat op de achterkant in potlood
 "gekocht op de markt aan den Blauwen toren
 in Antwerpen op 8 III 1919"

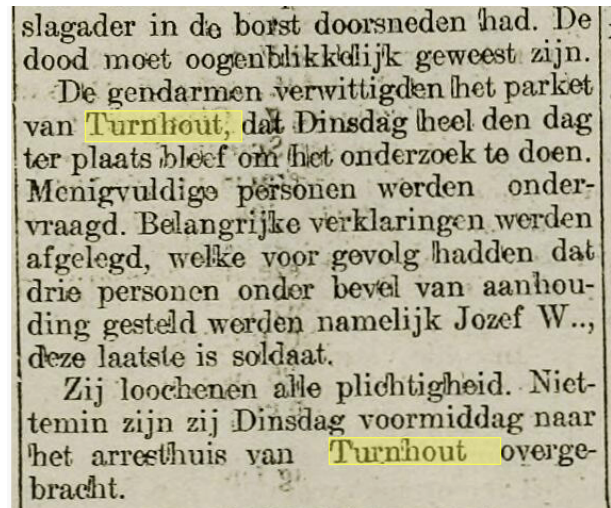

Moord te Balen (1926)

Johan Morris - 21 juni 2017 - Soort: liedbladen, liedboeken, liederen, Over Moord & Rampen

In zijn boek "Het Moordlied in de XXe eeuw" nam Julien De Vuyst dit lied op dat hij copieerde van een liedblad van V. Van der Maelen, met als titel "Nieuw Lied op het Treurig Moordtooneel gepleegd op Petrus Segers te Baelen op Nethe in den nacht van 11-12 juli 1926." Vandermaelen, alias "pater cent", vermeldde we al bij het Drama van Richard.

Over dat moordtoneel in Balen vonden we meer details in "De Volksstem" van 16 juli 1926.³³

Van een melodie wist De Vuyst niks, ze werd ook niet vermeld op het liedblad. Maar het toeval (nu ja ...) wil dat we in "**Van Zingen en Speule**" (deel 3, 1983, verzameling artikels van Harry Franken in de "KRONIEK VAN DE KEMPEN"), een ander lied terugvinden over een "Moord te Mol" (dat is alvast in de buurt van Balen), met transcriptie van een door Gerarda Vosters uit Reusel voorgezongen

melodie, en met flarden tekst die zo goed overeenkomen dat we niet aarzelen beide liederen toe te schrijven aan dezelfde "pater Cent" en bijgevolg gezongen op dezelfde melodie.

In het lied over de misdaad in Balen zien we dit:

O droeven drank oorzaak van veel malheuren
Gij zijt d'oorzaak van menig kwaad
Gij doet hier weer zoo menig harte treuren
Maar men ziet het maar heillaas als het is te laat

In het lied dat Franken noteerde lezen we dit:

O droeve drank oorzaak van veel maleuren
Gij zijt d'oorzaak op aard van menig kwaad
Gij doet dan ook zoo menig harte treuren

³³ Aan de gele tekstfragmenten kan u zien welke zoekwoorden we gebruikten op de website "Digitaal krantenarchief Aalst"

Gij zijt de ondergang van burger en soldaat

Recyclage avant la lettre dus.

Vergelijk de tekst van het lied met het krantenartikel: de journalist blijft voorzichtig want de drie aangehouden personen ontkennen alles; de marktzanger verklaart hen resoluut schuldig ...

Nieuw Lied op het Treurig Moordtooneel gepleegd op Petrus Segers te Baelen op Nethe in den nacht van 11-12 juli 1926

581 [A] V. Van der Maelen, alias "pater Cent" [C] onbekend

O droeven drank
oorzaak van veel malheuren
Gij zijt d'oorzaak van menig kwaad
Gij doet hier weer
zoo menig harte treuren
Maar men ziet het maar
heilaas als het is te laat.
Jonkheid van Bael
en omliggende streken
Neemt eenen spiegel
aan dees treurig lied
Want deze zaak
waar dat ik ga van spreken
Dat is de drank vrienden
en anders niet.

Dien Maandag morgen
zullen wij nooit vergeten
12 Juli Sinte Joannesdag
Als morgens vroeg
den dag kwam aan te breken
En dat gansch Bael
wierd in rep en toer gebracht
Aanstonds gink het
al uren in het rond
Er werd geroepen en maar uitgebeeld
Als dat zy Petrus Segers
hadden gevonden
Vermoord tot Bael
op 't Veen in Blakkeveld

Men liep om den dokter
en dienaar des Heeren
Maar alle hulp en troost
die was helaas te laat
En den dokter

dien kwam te konstateeren
Als dat zyn hart doodelyk was geraakt
Daar ligt hij nu
in 't bloeien van zyn jaren
Vermaledyden drank gy zyt vervloekt
Spiegelt u jonkheid
en gy menschen van jaren
Wat dat den overdaad toch doet.

Den dag nadien is het parket gekomen
En hielden zy drij jongelieden aan
De welken zij
dan hebben mede genomen
En naar het gevang
van Turnhout gedaan
O gij jonkheid denkt aan u vrije dagen
Gij ziet hier nu weer klaar
wat er van komt
De eenen werd naar het graf gedragen
En den anderen werd geleid
naar het wreed prison.

Nu voor het sluiten, jonkheid,
ziet uit uwe oogen
Neemt toch altijd uw vader lessen aan
Denkt aan die borsten
waar gij hebt gezogen
Die toch zoo veel voor u hebben gedaan
Menschen van Bael
en omliggende streken
Onthoud eens wel
ja hier mijn treurig lied
Gij moogt toch nooit
dees droeve zaak vergeten
Die is geschied op Baelens grondgebied.

Dit is de “originale” liedtekst volgens J. De Vuyst, in onze partituur hebben we deze zoals gewoonlijk aangepast en omgezet naar hedendaagse spelling.

Bronnen:

liedblad van "pater Cent" (Vincent Vandermaelen)

"De Volksstem" van 16 juli 1926

"Van Zingen en Speule" (deel 3, 1983)

Ik heb gedroomd

Johan Morris - 28 juni 2017 - Soort: *liedboeken, liederen, Wereldoorlog*

In het boek “Uit het leven van Frans Lamoen, verteld door hemzelf”, in 1949 uitgegeven door John Lamoen, vernemen we dat de bekende Antwerpse volkszanger en humorist tijdens de Eerste Wereldoorlog werkte bij het Rode Kruis, eerst in Antwerpen, daarna in Nederland. Hij suggereert dat hij het lied “Ik heb gedroomd” daar meermaals heeft voorgedragen.

Alle liederen in dat boek zijn zogezegd door Frans Lamoen geschreven, maar we hebben er toch een paar in ontdekt die met volle zekerheid niet door hem werden bedacht ... Is dit hier ook het geval?

In “Ik heb gedroomd” beklagt hij zich over de zogenaamde westerse beschaving die tijdens de oorlog niets voorstelt. In zijn droom komt hij ook in Afrika, waar hij de plaatselijke bevolking³⁴ wil helpen beschaven. Maar die moeten van die zogenaamde westerse beschaving met zijn vreselijke oorlog

niets weten.

Afwijkende versies van dit lied werden door Harry Franken opgetekend in Nederland:

"Dit lied, dat ontstaan is tijdens de oorlog van 1914-18, stelde ik samen uit optekeningen bij Jan Bruininx te Bergeyk-Weebosch en Tjintje Plompen te Vakenswaard. Bovendien vond ik het lied op een marktbriefje te Zeelst."

Zou het daar via Frans Lamoen zijn verspreid? Of is het omgekeerd?

Franken weet dat de melodie gebaseerd is op “De liefelijke meid van hierover”. Dat blijkt na enig speurwerk gemaakt te zijn als “De meid van hierover” door Frans De Cort (1834-1878), een geboren Antwerpenaar, en gepubliceerd te Brussel in zijn bundel ZingZang (1866), met notenschrift. De melodie die Franken optekende lijkt daar inderdaad op, wij namen het origineel (?) als basis. De keuze van een melodie van een lied geschreven door een Antwerpenaar maakt het dan toch weer plausibel dat Lamoen de tekstschrijver is van dit oorlogslied.

In de in Nederland opgetekende versies zijn er twee strofen meer dan in het origineel (?) van Lamoen: die sleuren Satan er bij met rammelende rijmen, we laten ze vallen...

³⁴ De beschrijving van de Afrikaanse bewoners is in onze ogen niet politiek correct; ten tijde van WO I was er wat dat betreft geen vuiltje aan de lucht ...

Ik heb gedroomd

582 [A] (?) Frans Lamoen (1886-1954) [C] Frans De Cort (1834-1878)

God dank ik ben wakker, 'k heb ak'lig gedroomd,
't was alsof de wereld ging onder.
Een vuurgolf, en bloed had bij beken gestroomd,
geweer en kanonnengedonder.
Ik heb in die roes, bij 'n loopgraaf gestaan,
en zag levens in massa daar minderen
van't puik onzer mannen, de schrik greep me aan,
ik dacht aan hun vrouwen, hun kind'ren.

Wat zijn wij, "modernen", vooruit nu gegaan,
wat zijn we beschaafd, alle Goden!
Per uur, komt 't getal der gekwetsten te staan
op duizend, en evenveel doden!
En iedere soldaat vecht voor d'eer van z'n land
als razende gekken, de meesten.
Nam soms die beschaving niet weg ons verstand,
of zijn we krankzinnige beesten?

Zo ben ik, in m'n droom, in Afrika verdwaald,
Bij'n Zoeloe of Kaffer geheten.
"Ik kom je beschaven!" riep ik, "jij betaalt"
toen heeft die mij vreselijk verweten:
"Blijf jij in Europa" zei hij, "bij je soort,
daar zwijgt reeds de stem van de rede,
Dààr waar gij uw broers, uw kinderen vermoord,
Laat ons hier maar liever in vrede."

"Wat wilt ge beschaven? Wat spreekt gij van eer?
Gij blanken, gij komt uit den boze.
Terwijl g'op het slagveld miljoenen slaat neer,
bestrijdt ge de tuberculose!
Hier lenigt g'ellende en dààr stookt ge vuur,
ge spreekt van verlossing der slaven,
Schijnheil'ge komedie, dat noemt ge "cultuur"?
Ga liever Europa beschaven!"

Bronnen:

Zangwijze: "De meid van hierover"

Gevonden in "Uit het leven van Frans Lamoen"
maar is hij de auteur?

liedbundel "ZingZang" - Frans De Cort (1866)

Harry Franken vond afwijkende versies in Bergeyk, Valkenswaard en Zeelst.

Aanvulling 3 juli 2017

Enkele leden van “De Kerkpoort Clochards” uit Berg (Kampenhout) maken er ons attent op dat dezelfde melodie gekend is als “Die Lore am Tore”, een 19e eeuwse compositie van de hand van Friedrich Silcher (1789-1860). Waarvoor dank!

Verder spoorwerk leert ons dat de tekst van “Lore” in 1764 werd geschreven door Heinrich Christian Boie (1744-1806). Die tekst is dan weer een vertaling van het gedicht “Pretty Sally in our Alley” van Henry Carey (1687-1743).

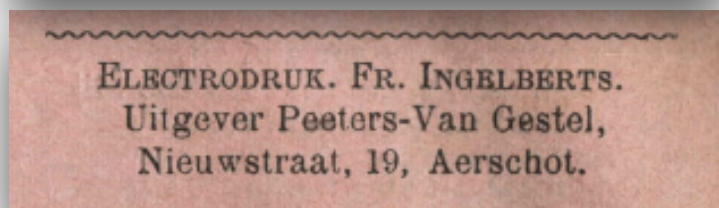
Frans De Cort weet in zijn bundel “ZingZang” inderdaad dat het een “Duitsche melodie” betreft maar verder niets. Zijn tekst is geen vertaling van “Pretty Sally” of “Lore” maar ademt wel dezelfde sfeer.

Op YouTube vonden we o.a. deze uitvoering van de Duitse versie:

<https://youtu.be/3JyhUV5gfl8>

Het portret van mijn Charlotte

Johan Morris - 5 juli 2017 - Soort: liedbladen, liedboeken, liederen, Spot & Ironie

Op een liedblad gedrukt in Aarschot³⁵ zien we « Het Portret van mijn Charlot »

De opgegeven wijze “L’amour... Suzon” is bij nader onderzoek een fanfare-mars geschreven door August Eenhaes (+ 1938) die van 1903 tot aan zijn dood dirigent-muzikant was bij de muziekmaatschappij “De Toonkunst” in Berg. De oorspronkelijke franse tekst is van Noël Desaux.

³⁵ Volgens Walther Van Riet in “Zo de ouden zongen” is de tekst geschreven door Sus Van Aarschot (uit Antwerpen) maar ik vermoed dat hij de auteur verwarde met de drukker (uit Aarschot) en zijn zegspersoon kende de laatste strofe niet.

Wie de schalkse nederlandstalige versie schreef is niet duidelijk. Wel weten we dat het niet alleen in Aarschot door de familie Van Gestel werd gezongen, maar eveneens door Bertha Rusbach in Antwerpen (volgens Harry Franken in "Van Zingen en Speule – deel 12") en door Theofiel Van Craenenbroeck in Brussel (volgens een liedblad zonder vermelding van zangwijze).

HET PORTRET VAN M'N CHARLOT.

1 Het is toch waarlijk wreed hetgeen mij nu is overkomen iets wat ik nooit vergeet ik doe niets dan er 's nachts van droomen ik had haar toch zoo lief wij hadden elkaar trouw gezworen maar nu is mijnen hartedief met 'nen anderen weggevlogen als gij haar somtijds niet kent hier volgt haar signalement Refrein : Groote ooren, lange kin heeft zij die ik bemin platvoeten, ossekniën	2 Z'is mager als 'nen graat en heeft daarbij nog kromme beenen ik zeg dit niet uit haat omdat ze van mij nu ging henen haar mondje lief en klein gelijkt aan eenen bakkersoven en haar tong zoo frisch en fijn die weegt vier pond zeer juist gewogen armen van drie meters lang zij trekt goed op een strijplank 3 O, wat verdriet, wat smart wat had ik haar nu toch misdreven het knaagt mij reeds aan 't hart dat zal ik vast niet overleven
--	--

LIEDBLAD TH. VAN CRANENBROECK

Nieuwe vlaamsche Volksliederen

VAN DEN VERMAARDEN KLUCHTZANGER

TH. VAN CRANENBROECK

OTLETSTRAAT. 3, KUREGEM BRUSSEL

Altijd het nieuwste!
Altijd het Schoonste

Verboden Nadruk.

Wij gelasten ons ook met het zingen op
café-concerts, huwelijksfeesten en ac-
lel zang- en feestavonden.

Wij hebben de oorspronkelijke partituur niet terug gevonden, maar Harry Franken blijktbaar wel en we zijn hem postuum dankbaar voor zijn ijverig speurwerk en zijn vele publicaties!

De zanger is wanhopig op zoek naar zijn geliefde Charlotte die er met een andere man vandoor is. Als hij haar beschrijft in het refrein begrijpt geen enkele toehoorder wat hij in dat lelijk vrouwmens ziet, maar dat is waarschijnlijk ook de grap!

Het portret van m'n Charlot

583 [A] onbekend. [C] August Eenhaes (+1938)

Het is toch waarlijk wreed
 Hetgeen mij nu is overkomen,
 Iets wat ik nooit vergeet
 Ik doe niets dan
 er 's nachts van dromen
 Ik had haar toch zo lief
 Wij hadden elkaar trouw gezworen
 Maar nu is mijn hartedief
 Met enen anderen weggevlogen
 Als gij haar somtijds niet kent
 Hier volgt haar signalement

Grote oren, lange kin
Heeft zij die ik bemin
Platvoeten, ossenknieën
Z'is raar om zien
Scheel ogen en vals haar
Ja 't geen ik zing is waar
'k Min ze toch zo vurig
mijn Charlotte
'k Wordt van haar nog stapelzot

Z'is mager als een graat
 En heeft daarbij nog kromme benen
 Ik zeg dit niet uit haat
 Omdat ze van mij ging henen
 Haar mondje lief en klein,
 Gelijkt aan een bakkersoven
 En haar tong zo fris en fijn
 Die weegt vier pond zeer juist gewogen
 Armen van drij meters lang
 Zij trekt goed op een strijklank

O! Wat verdriet, wat smart,
 Wat had ik haar nu toch misdreven?
 Het knaagt mij reeds aan 't hart.
 Dat zal ik vast niet overleven.
 Als gij haar soms ontmoet
 Wil mij waarschuwen beste lieden
 Want ge kunt ze kennen goed
 Door 't portret dat 'k u kom aanbieden.
 'k Vergeet nog dat z' heeft 'nen bult
 Waaraan gij z'herkennen zult.

Bronnen:

Zangwijze: "L'amour ... Suzon"

liedblad Aarschot - uitgeverij Peeters-Van Gestel, Nieuwstraat 19, Aarschot

liedblad Van Gestel

"Van Zingen en Speule" - deel 12

liedblad Theofiel Van Craenenbroeck

Van knolderie selderie tsjoek tsjoek tsjoek

Johan Morris - 12 juli 2017 - Soort: dubbelzinnig, liedboeken, liederen, Soldaten

Dit is een lied dat in select gezelschap werd gezongen, niet op markten en pleinen en ook niet op café of op familiefeesten. Het leunt aan bij de *Sea Shanty's* maar heeft niets met de zee van doen. Het werd in dit geval waarschijnlijk gezongen in

soldatenmiddens en de auteur was vertrouwd met land- en tuinbouw. Gezamenlijk kenmerk van deze liederen is dat ze ontstaan zijn en gezongen werden tijdens de (eentonige) handenarbeid.

Het herhaalde “knolderie selderie tsjoek tsjoek tsjoek” bootst het geluid na van werktuigen ... of zo. Varianten vinden we ook terug bij liedjes over andere beroepen zoals wollewevers, smeden, scharenslijpers, ...

Ook de dienstmeiden of huisvrouwen zongen tijdens de dagelijkse arbeid ellenlange liedjes, meestal eeuwenoude romantische balladen.

Bij dit lied is het niet vergezocht om er een dubbele, erotische bodem in te herkennen. Het « fietsen zonder licht » in de laatste strofe is allicht hetzelfde als « rijden op een karretje zonder wielen »

Harry Franken noteerde deze versie bij Mien van de Ven te Brakel en voegt er aan toe dat hij er meer dan drie versies van vond en publiceerde.

LOOPGRACHT GRAVEN – BREENDONK 1914

Van knolderie selderie tjoek tjoek tjoek

585 [AC] onbekend

1. En toen ik op mijne molen stond
Van knolderie selderie tjoek tjoek tjoek
En toen ik op mijne molen
van tjoek tjoek tjoek
En toen ik op mijne molen stond
2. Toen zag ik daar een mooi meisje staan
3. Ik vroeg aan haar of ik mee mocht gaan
4. Zij schudde van nee maar ze meende van ja
5. Toen zijn we samen naar huis gegaan
6. Het bovenste laken dat was gescheurd
7. En wie dit liedje heeft gedicht
8. Ja, die kan fietsen al zonder licht

Bronnen:

Harry Franken - Van Zingen en Speule nr 12 pag 157

Vreselijke autobusramp te Turnhout (1935)

Johan Morris - 19 juli 2017 - Soort: liedbladen, liederen, Over Moord & Rampen

Een autobus rijdt te Turnhout in het Kanaal

Er zijn 11 doden en 10 gereden

Zondagnamiddag om 3.15 uur, keerde een autobus, behoorende aan Vlies Frans, uit Ruisbroek, van een orgel-inhuldiging te Baarle-Hertog terug.

Gekomen op brug 1 van het oud kanaal wilde de chauffeur, Vlies Frans een fietser mijden. Door de zwenking verbrijzelde de autobus de leuning en stortte in het kanaal.

Een akelig gehuil steeg op en ooggetuigen riepen om hulp.

Dadelijk was het politiekorps met commissaris Van Calsteren, den commandant der gendarmerie, h. Vervondel, met zijn manschappen en het pompierskorps met den h. Verrees aan het hoofd, ter plaatse. Ook werd de schipper Warnat Griffion met zijn schip dat ter plaatse lag, ter hulp gevraagd. Alsdan ving een strijd aan om de ongelukkigen te redden.

Al die krachtsinspanningen konden niet beletten dat 11 doden bovengehaald werden, te weten: Vlies Frans, chauffeur, te Ruisbroek en vader van 13 kinderen; vrouw Kortebec-Moens; vrouw Van Steen-Moens; Van de Velde Bertha; Verest Frans; vrouw Schaerlaken; Mercie Alfons; Trog Henri en zijn vrouw Van Cauwenberg; vrouw Van Opstal-Dewachter. Buiten den chauffeur, zijn allen uit Willebroek.

De gereden zijn: Schaerlaken Alfons gekwetst aan den rechterarm; De Bouk Jan Frans; Daelemans Flor.; Verhaert Frans (zoon); Verhaert Jaak (vader); vrouw Opstal Maria; Mertens H., rechterpols gekwetst; vrouw De Ridder-Vermeulen; Van Riet Jos en Albrechts Valerie.

Hulde dient gebracht aan Eduard Vermeiren, wonende te Stoke, Turnhout, om de 7 personen die hij bovengehaald heeft, waarvan twee levend; aan Isidoor Daems, Guldensporenlei, Turnhout, om een vrouw te redden; aan Houtmeyers en Diels Jos., beiden wonende in de noodwoningen op de Elisabethlei te Turnhout, voor het bovenhalen van vier personen.

Ook de verpleegster Yvonne Jansen, die de gekwetsten verpleegde, alsook het geheele korps van politie, gendarmerie en pompiers en schipper Warnot Griffion en gezellen mogen geloofd om hun optreden.

Gedurende gans den avond verdrong zich eene dichte menigte rond de plaats van het vreeselijk ongeval en besprak met meewarigheid het vreeselijk gebeuren.

We vernemen later nog dat de ramp zich voordeed om 15 uur 15. Het is wel met een wielrijder te willen mijden, dat de autobusbestuurder tegen de leuning van de brug terecht kwam en dat het voertuig in de vaart viel. De autobus had slechts een heel trage vaart, hoogstens 10 tot 15 km., daar hij voor het tolhuisje moest stilstaan.

Gelukkig waren veel zwemmers en visschers met bootjes in de omgeving, waardoor onmiddellijk de reddingspogingen werden ingezet. De genaamde Joz. Van Rier, die naast den autovoerder zat, had den tijd gehad uit den wagen te springen, zoodat de voordeur openbleef. De h. Vermeiren, uit Turnhout, heeft zich, zooals reeds gezegd, in het redden der slachtoffers bijzonder onderscheiden. Zonder eenig gevaar te vreezen, slaagde hij er in, na de ruiten van de autobus te hebben ingeslagen, vijf personen levend boven te halen. Ook twee doden bracht de heldhaftige man aan wal.

Al de slachtoffers, ook de gereden,

werden naar het gasthuis overgebracht. Deze verschrikkelijke ramp heeft te Turnhout en omtrek groote opschudding verwekt, en honderden personen kwamen den namiddag door, tot laat in den avond, ter plaatse.

Rond 8 uur kon men bij middel van eene schipskraan, de autobus bovenhalen.

Dit artikel verscheen op 16 juli 1935 in « De Volksstem ».

Marktzanger Louis Boeren (1891-1973) schreef er een lied over, allicht gebaseerd op dit en andere krantenberichten. Als melodie koos hij voor “Als ik naar je blinde ogen kijk”, een toendertijd overbekende smartlap van Willy Derby (1886-1944) die ook bij andere marktzingers populair was.

Het origineel is een en al drama, de melodie is dan ook zeer geschikt voor het bezingen van rampen en rouw. Hier

een versie uit 1955 van “De Straatzangers”, zijnde Willy Alberti (pseudoniem van Carel Verbrugge) en Max Van Praag. Eerstgenoemde zingt de hoge stem:

<https://youtu.be/VGPjRICvba4>

Louis Boeren weet het krantenbericht samen te vatten in 4 strofen maar neemt regelmatig een loopje met het ritme van de originele melodie en ook het rijm loopt meermaals mank.

VREESELIJKE AUTOBUSRAMP TE TURNHOUT

(Er zijn 11 doden te betreuren)

WIJZE : Als ik naar je blinde ogen kijk.

Het moest waarschijnlijk snel gaan om het liedblad tijdig gedrukt te krijgen. Namen van slachtoffers noemt hij niet, ook niet van de heldhaftige redders, in tegenstelling tot de krant. Zijn tekst lijkt eerder op commentaren bij de ramp, zoals burens en kennissen op straat of op café het zouden beschrijven.

Vreselijke autobusramp te Turnhout (1935)

[A] Louis Boeren [C] Willy Derby

Hoort, vrienden, hoort, wat men weer moet ontwaren
Een ramp zoo groot als men nooit zoo heeft gehoord
Een ramp gebeurd op de Turnhoutsche bruggen
Hoor, vriendschaar, wat kreet er werd gehoord
Een Autobus met 21 hoofden
Van Baarle Hertog, nu naar huis gekeerd
Kwam aan de brug aan nummer 1 gelegen
Hoor, vriendschaar, wat weder wordt beweerd:

Een kloek chauffeur die een fietser wou vermijden
Is zoo aldus de leuning door gegaan
De Autobus al stortend in het water
Met man en muis de diepte in gegaan
Men riep om hulp, maar het kon weinig baten
De ramp zo groot, de redding was nu daar.
Men deed zijn best met menselijke handen
Trotseerde daar het groot en wreed gevaar.

Na korten stond kwam men tot de conclusie
Men haalde dood en levend toen aan wal
Waar 11 dooden en de zwaar gewonden
En wat de toekomst ons nog geven zal
De meeste offers van het plaatsje Willebroek
Wat bracht zoo'n ramp hier op 't tranendal
Wat brengt dat weer veel weduwen en weezen
Weer een getraan, hier op dit tranendal.

Zie den chauffeur, een man met 13 kinderen
Wat wreede slag is het voor kroost en min
Ik hoor de kreten nu nog in het ronde
Eenieder voelt de smart voor dat gezin
Wij brengen hulde aan de reddingsploegen
Want zonder hun was alles smart en rouw
Zoo is 't leven van den mensch op aarde
Want heden vreugde, morgen getraan.

Bronnen:

Zangwijze: "Als ik naar je blinde ogen kijk"
liedblad Louis Boeren
16 juli 1935 in De Volksstem

Na den storm

Johan Morris - 26 juli 2017 - Soort: liedbladen, liedboeken, liederen, Over Liefde & Verdriet

Op een liedblad uit de reeks “Nieuwe Coupletten” van Louis Boeren (1891-1973), voor hem gedrukt bij Fr. Ingelberts-Pelgrims in Aarschot vonden we³⁶ het lied “Na de storm”, ondertekend met “Woorden van L. Boeren H.H.”.

³⁶ Eigenlijk “vond” Marleen De Rudder het terug. Zij publiceerde in 1987 circa 200 liedbladen bij haar licenciaatsverhandeling “Louis Boeren 1891-1973”, waarvan we deel 2 onlangs konden aankopen bij “Boekenantiquariaat De Lezenaar” in Hasselt.

Een melodie wordt niet vermeld³⁷, maar die vonden we dan weer wel bij dezelfde tekst, opgenomen in het boek “De kist van Pierlala” (2006, Uitgeverij Bert Bakker Amsterdam), samengesteld door Louis Peter Grijp en Martine de Bruin. Die kennen het als “De woeste zee (Na de storm)” en schrijven het toe aan een zekere F.J. Bouman die het publiceerde na 1918 en er bij vermeldde dat het moest gezongen worden op de melodie van “De arme Javaan”³⁸.

Dat is een melodie die ook Frans Rombouts uit Roosendaal meermaals gebruikte bij zijn moordliederen en af en toe gaf hij aan dat ook de melodie van “Zilverdraden tussen ’t goud” paste bij de tekst. Het zou ons niet verbazen als Louis Boeren die laatst genoemde gebruikte, al kende hij als naar Zonhoven uitgeweken nederlander ongetwijfeld beide melodieën, zoals dit fragment van een ander liedblad bewijst.

Om de verwarring compleet te maken vonden we hetzelfde lied ook nog terug in het boek “Snikken & Smartlapjes” (Hermine Heyermans, 1976). Die schrijft dat het

"met enorm succes werd gezongen door Neerland's populaire en beminde gramophone-zanger George Hofmann" (1890-1957)

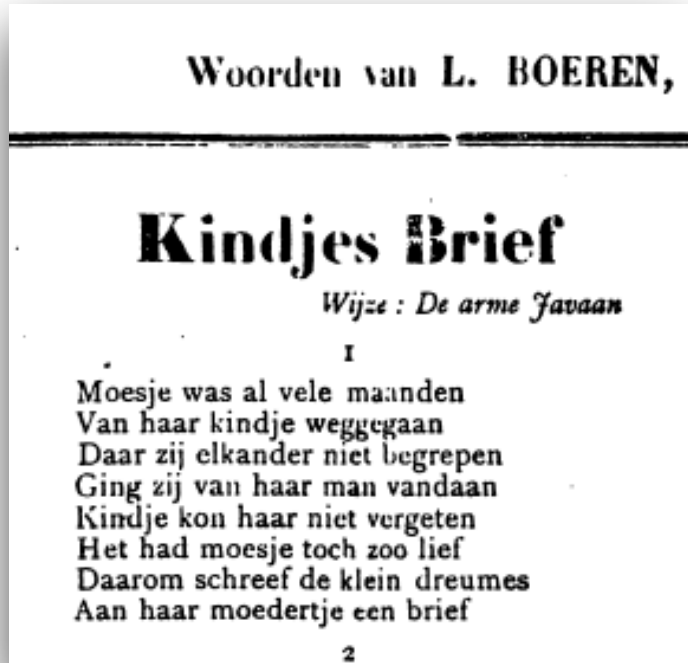
een zanger die al meermaals ter sprake kwam op onze website. Dat wordt bevestigd op de website Seniorplaza. De melodie van Hofmann (volgens de partituur die Heyermans publiceerde) lijkt sterk op de “Javaan”.

Die melodie van “De arme Javaan” was ons nog niet bekend, nu dus wel. Maar wie de bedenker was van de tekst kunnen we u niet met zekerheid zeggen.

We hebben vele gedigitaliseerde plaatopnamen van Hofmann teruggevonden, “Na den storm” is er niet bij. Ook de bladmuziek van Hofmann vonden we niet, daarop staat meestal vermeld wie de echte auteur is of althans wie de auteursrechten opeist. Dat “enorm succes” zou wel eens een marketing-overdrijving kunnen geweest zijn ...

Louis Boeren publiceert 2 strofen die we bij Hofmann niet terugvinden en die kwalitatief minder zijn: wellicht beperkt zijn auteurschap zich tot strofen 3 en 5 op zijn liedblad.

“Woorden van L. Boeren H.H.” is dus niet echt een leugentje, een gedeelte van de “woorden” is inderdaad van hem...

³⁷ Louis Bynens meldt dat Boeren het zong op de melodie van “Aan het strand stil en verlaten”. Dat hadden we zelf ook moeten zien, afgaande op de eerste zin van elke strofe! Bedankt voor ’t melden, Louis. Hij laat ons meteen ook weten dat op 1 mei 2016 een standbeeld voor Louis Boeren is onthuld in Zonhoven.

³⁸ Zij verklaren de melodie te hebben overgenomen zoals Jaap Van de Merwe die publiceerde.

Na den storm

586 [A] vermoedelijk George Hofmann – [C] onbekend 19e eeuw

Aan het strand staan op een avond,
als de storm wat is bedaard,
vele mensen, oud' en jonge,
in de duisternis geschaard,
turen angstig in het donker
naar de grote woeste zee.
Richten dan hun blik naar boven,
vragend: 'God! verhoor m'n beê!

Aan het strand staan in het donker,
moeders, vrouwen, vol van smart,
altijd door maar steeds te bidden
met de doodsangst in haar hart.
Want haar Zoon, haar Man en Vader,
was ter redding uitgegaan,
steeds wordt haar de toestand klaarder:
reddingsboot die is vergaan.

Aan het strand zit in het donker
in haar hut zo menig vrouw,
treurend bij haar kinderen neder,
alles heerst in diepe rouw.
God, bewaar toch alle helden,
die ter redding mochten gaan,
laat Uw troost en zegen dalen
op hen, thans met rouw belaân.

Bronnen:

Zangwijze: "De arme Javaan" of "Aan het strand stil en verlaten"
liedblad Louis Boeren

"De kist van Pierlala" (2006, Uitgeverij Bert Bakker Amsterdam)

"Snikken & Smartlapjes" (Hermine Heyermans, 1976)

Kindermoord te Haelen (circa 1930)

Johan Morris - 2 augustus 2017 - Soort: *liedbladen, liederen, Over Moord & Rampen*

Marktzanger Jaak Van Gestel uit Aarschot deed wat al zijn collega's deden: nu en dan al eens een oude tekst recyclen en aanpassen, en de best gekende en succesrijke melodieën hernemen voor gelijkaardige liederen.

We bespraken een jaar geleden uitvoerig het lied "Een jonge moeder van OLV Thielt verwurgt haar kindje te Heverlee (ca 1930)" op de melodie van "Trink, brüderlein, trink" (1927) van Wilhelm Lindemann (1882-1941).

Waarschijnlijk in dezelfde periode schreef hij een lied over de “Kindermoord in Halen”, op dezelfde melodie. In de tekst wist hij alternatieve zinswendingen te vinden om nagenoeg hetzelfde te zeggen als in het vorige lied.

Eigenaardig genoeg vinden wij van deze moord en van de gelijkaardige gebeurtenis te Thielt niets terug in de digitale archieven van kranten. Die zijn allicht onvolledig, maar toch. Er staan ook zeer weinig verifieerbare details in de liedteksten: geen namen, geen data, misschien zochten we niet op de juiste plaatsen.

Het gaat in beide gevallen over een jonge moeder die haar pasgeboren kind vermoordt. Van Gestel ziet geen verzachtende omstandigheden en veroordeelt met verontwaardiging het gedrag van de moeders. Beide gebeurtenissen hebben we (kort) na 1926 gesitueerd omdat de melodie daarvoor nog niet bestond.

We geven u hieronder de tekst van Van Gestel; voor meer info over de melodie verwijzen we u door naar “Een jonge moeder van OLV Thielt verwurgt haar kindje te Heverlee (ca 1930)”. De tekst vonden we in “Van Zinge en Speule – aflevering 14” van Harry Franken, die hem letterlijk afschreef van een liedblad van Jaak Van Gestel.

Kindermoord te Haelen (circa 1930)

[A] Jaak Van Gestel [C] Wilhelm Lindemann (1882-1941)

Wat hoort men hier weer op aarde
Ach wat is de wereld toch slecht
Een kind dat wordt er geboren
Aanschouwde het eerste daglicht.
De moeder die het kwam te baren
Gezonken in een slecht gedacht.

**Wreed, wreed, moordenares,
Vreest gij dan toch geen gevaar?
Als gij hier vlees en bloed
Bracht van de wereld voor waar
't Kindje dat had hier
toch niets gedaan
Moest het zoo een pijn doorstaan
Waarom moet het sterven
zeg eens monsterhart
Dat gij het bracht in pijn en smart.**

Waarom als eene brave moeder
Had gij het toch niet grootgebracht
Dan was uwe ellende niets groter
Waarom hebt gij het omgebracht

En dan op den grachtkant gedragen
Geborgen onder eenen zak
Maar God straft de beulen op aarde
Voor zoo eene wreede misdaad

Daarom wilt ge u nooit begeven
Van zoo eene wreede misdaad
Spaart toch zoo een kindje zijn leven
Bemin het voor eeuwig op aard
Gedenk eens zoo een lieve kleine
Dat toch ook gevoelt eene pijn
Ach brengt ze toch nooit van het leven
Het vraagt toch niet om hier te zijn

**Want het leven op aard
Is voor een kind ook veel waard
Wanneer als gij moeder zijt
Druk het toch dicht aan uw hert
Stelpt de tranen van dien lieveling
Die moeder nog niet kan zien
En gij komt alsdan zoo in het gevang
En ziet de geest nu voor u staan**

Bronnen:

Zangwijze: "Trink, brüderlein, trink"

liedblad Jaak Van Gestel

"Van Zinge en Speule - aflevering 14" - Harrie Franken

Klacht van een werklooze

Johan Morris - 9 augustus 2017 - Soort: liedbladen, liedboeken, liederen, Over Armoede & Drank

In "Het Straatlied", een bloemlezing van liedbladen van marktzangers, samengesteld door D. Wouters en J. Moorman in 1934 (het boek is in zijn geheel gratis te raadplegen op delpher.nl) staat op pagina 168 deze tekst:

KLACHT VAN EEN WERKLOOZE.

1932.

In deze tijd van werkloosheid,
Dwalen wij langs 's heeren wegen.
Vragen gezwind, voor vrouw en kind,
De patroon heeft ons gedaan gegeven.
De werkman heeft nu bange nood,
Geef hem dus werk, hij hongert dood.

Nu zingt de werklooze,
Uit armoe en verdriet.
't Is voor zijn vrouw en kinderen,
Dus luistert naar zijn lied.
Moet dit nog langer duren,
Aanschouw dan slechts dit leed.
Wilt hem toch niet wegsturen,
Omdat hij niets meer heeft.

Ziet ons nu aan, zooals wij hier staan,

Het betrof dus een "recent" liedblad, maar welke melodie er bij past wist men niet of vond men niet belangrijk.

Ondertussen zijn de originele liedbladen uit de verzameling Wouters-Moorman ingescand en gepubliceerd door de Nederlandse Liederenbank in samenwerking met "Het geheugen van Nederland". En dan zien we dat ze minstens 1 versie in handen hadden waarop de melodie duidelijk wordt vermeld:

Kachtlied der Werkelooze.

Wijze: Molen aan den vliet.

In deze tijd van werkeloosheid,
Dwalen wij langs 's Heeren wegen.
Vragen gezwind, voor vrouw en kind,
De patroon heeft ons gedaan gegeven.
De werkman heeft nu bange nood,
Geef hem dus werk, hij hongert dood.

Refrein voor elk couplet.

Nu zingt de werklooze,
Uit armoe en verdriet.
't Is voor zijn vrouw en kinderen,
Dus luisterd naar zijn lied.
Moet dit nog langer duren,
Aanschouw dan slechts dit leed.
Wilt hem toch niet wegsturen,
Omdat hij niets meer heeft.

MIJNHEER!

Na vele jaren in Duitschland gewerkt te hebben, zijn wij door de tijdsomstandigheden genoodzaakt weer in ons vaderland terug te keeren. Hier zijn wij geheel van alle steun ontbloot en genoodzaakt op deze wijze in onze levensbehoeften te voorzien. Wij vertrouwen dat ook U mee zult willen helpen ons leed te verzachten, gedenkende aan de spreuk:

Helpt elkanders leed verdragen
In droeve en in lijdensdagen
Helpt waar hulpe noodig is
Dan zijt ge zeker mensch gewis.

Klachtlied der Werkloozen!

Wijze: Molen aan de Vliet.

In dezen tijd van werkloosheid
Dwalen wij langs 's-Heeren wegen
de patroon heeft ons gedaan gegeven
De werkman heeft nu bangen nood
Geef hem dus werk hij hongert dood

Refrein voor elk couplet

Nu zingt de werklooze
Uit armoe en verdriet
Dus luistert naar mijn lied
Moet dit nog langer duren
Aanschouw dan slechts dit leed
Wil hem toch niet weg sturen
Omdat hij niets meer heeft.

Dit is/was helaas geen alleenstaand geval: er is zowel door amateurs als door professionele academici heel veel litterair onderzoek³⁹ gebeurd naar dergelijke oude en volkse liedteksten, maar een wezenlijk onderdeel van deze kunstwerkjes heeft men dikwijls verwaarloosd, nl. de bijhorende melodie. Nochtans even belangrijk zou ik denken! Maar ja, studenten Wijsbegeerte & Letteren e.d. worden niet verondersteld te kunnen zingen, en hun professoren ook niet. Uitzonderingen niet te na gesproken natuurlijk.

En er was allicht nog een andere niet te onderschatten reden.

Voor “tekstverwerking” bestaan er al lang krachtige machines, en vele dactylo’s in universiteitssteden klusten ’s avonds bij om de handgeschreven nota’s van studenten keurig en volgens de normen te typen. Muzieknoden zetten konden ze niet, dat was tijdrovend handwerk voor specialisten en kostte dan ook handenvol geld. Dankzij de PC (en vooral de Mac-variant) en de uitvinding van PostScript is dat ruim 25 jaar geleden veranderd, zoals u op deze website al heeft kunnen merken, maar echt betaalbaar is de benodigde soft- en hardware pas sinds de eeuwwisseling.

Het lied dat model stond voor deze werklozenklacht is dus “De molen aan de vliet”, net zoals het bekendere “Het plekje bij den molen” (Daar bij die molen) geschreven door Jan van de Laar Sr.

Beide liederen werden door Henk Dorel op 78-toerenplaat uitgebracht en dankzij het label op die plaat kennen we de componist.

Een latere, bekendere uitvoering is die van “De Straatzangers” (Max van Praag en Willy Alberti) die er een tweestemmige versie van maakten. Spijtig genoeg is de tweede stem (van Alberti) in hun versie te dominant...

<https://youtu.be/K6e3UrYjqXw>

Bedankt, Henk Gloudemans, voor het digitaliseren van honderden dergelijke 78-toerenplaten. Al is dit lied en vele andere recent opnieuw uitgebracht in de reeks “18 Onvergetelijke Hollandse Liedjes Van Toen”, ondermeer te vinden in de iTunes Store

Zoals u op de liedbladen hiervoor kan zien werd het lied ook effectief door werklozen van deur tot deur aangeboden in ruil voor milde steun. Meestal zongen ze het lied niet, dat duurde te lang, maar gaven ze het liedblad af met (in potlood) een prijs en de vermelding dat ze het liedblad + milde gift later zouden komen ophalen.

Klacht van een werklooze

588 [A] onbekend [C] Jan Van Laar Sr. (+1950)

In deze tijd van werkeloosheid,
Dwalen wij langs 's Heren wegen.
Vragen gezwind, voor vrouw en kind,
De patroon heeft ons gedaan gegeven.
De werkman heeft nu bange nood,
Geef hem dus werk, hij hongert dood.

**Nu zingt de werkeloze,
uit armoe en verdriet.
't Is voor zijn vrouw en kind'ren,**

**dus luistert naar zijn lied.
Moet dit nog langer duren,
aanschouw dan slechts dit leed.
Wilt hem toch niet wegsturen,
omdat hij niets meer heeft.**

Ziet ons nu aan, zoals wij hier staan,
Geen steun wordt ons meer gegeven.
Weken reeds lang, slaat ons harte bang,
Wat is voor ons toch het leven.

³⁹ Waarom is het zo moeilijk om proefschriften van studenten te raadplegen? Is dat geen “public domain” aangezien de financiering van hun studies toch ook door belastingsgeld is gebeurd? **En kan er dan geen PDF-bibliotheek online gezet worden met scans van al die noeste ijver?**

Dees grote wereld, rijk en blij,
Voor ons is het geen maatschappij.

Tijd vliegt voorbij, oud worden wij,
Denken wij nog aan die jaren.

En aan diè tijd, vol haat en nijd,
Van honger en oorlogsgevaren.
De werkeloosheid is nu groot,
Ons vrouw en kind'ren
vragen om brood.

Bronnen:

Zangwijze: "De molen aan de vliet"

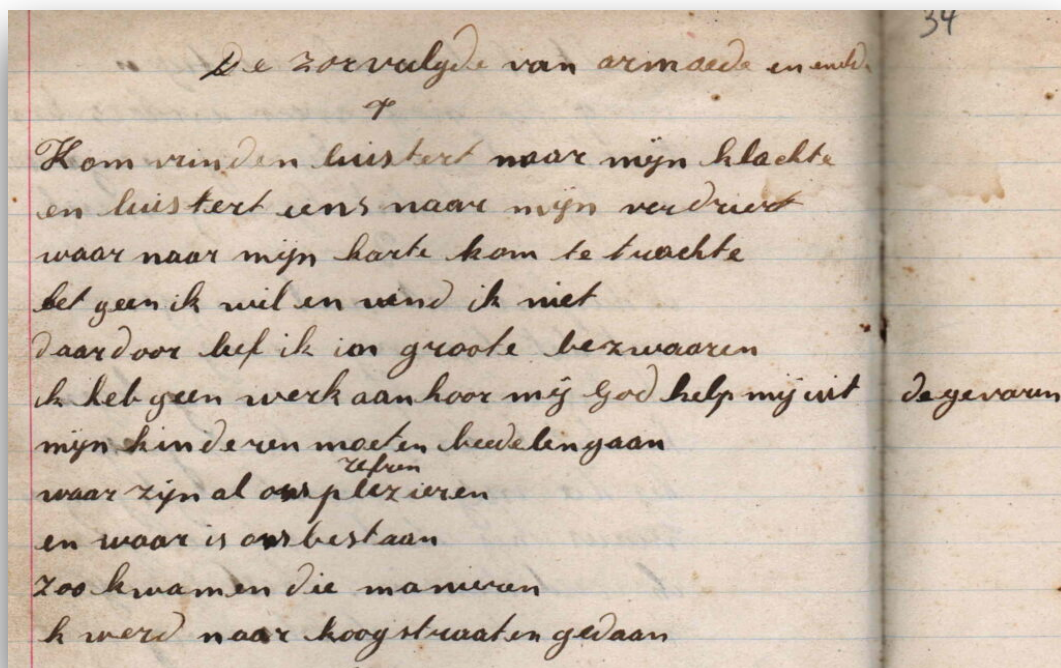
liedblad Moorman 1932

Ook in "Van Zingen en Speule nr 15"

De gevolgen van armoede en ellende

Johan Morris - 16 augustus 2017 - Soort: cahiers, liedboeken, liederen, Over Armoede & Drank

Onlangs kregen we nog eens een oud liedjesschrift in handen, aan de vooravond van WO I bijeen geschreven door Theophiel Govaerts uit "Arodenberg"-Aarschot en ons door zijn schoondochter geschonken via Hugo Geeraerts, waarvoor dank! Daarin op pagina 33 het lied "De zovulge van armoede en ende", althans, dat is wat we menen te ontcijferen...

Het is duidelijk dat er iets schort aan de titel maar dat komt wel meer voor in schriftjes van die periode: de volksmensen die neerschreven wat ze ergens hadden gehoord waren verre van academici. Gelukkig is de tekst van de eerste strofe beter begrepen en konden wij hem integraal terugvinden in "Liederen van de Industriële Revolutie", waar samensteller Eric Demoen weet dat het een pennevrucht betreft van Jan Van Wulpen (1866-1930), een "zanger en vlaemschen dichter" uit Oostende en dat het gepubliceerd werd in 1893.

De zangwijze zou afgeleid zijn van "L'orphéline de Vincennes", alias "De Wees van Vincennes", een compositie van Emile Curin uit 1890, ons onbekend. Geen partituur of plaatopname te bespeuren. Curin zou die melodie echter ook gebruikt hebben bij zijn lied

“L’ami de la maison”, en daar konden we dan wel de partituur van terugvinden

Het is dus een typisch lied uit de tijd van de Industriële Revolutie, toen de kloof tussen arm en rijk ontzaglijk groot was geworden, waarna een jarenlange sociale strijd woede om dit onrecht te milderen.

Het hoofdpersonage, tevens de zanger van het lied, had het aangedurfd om bij rijkelui (“ik stond voor een prachtig gebouw”) een stukje brood te bedelen voor zichzelf en zijn gezin. Dat bekwam hem slecht: hij werd naar Hoogstraten⁴⁰ weggevoerd en daar 7 jaar opgesloten. Hemeltergend onrecht, tandengeknars bij de toehoorders. Maar het kan nog erger: vrouw en kinderen – zonder kostwinnaar – sterven tijdens zijn gevangenschap van honger en kou. Het leven heeft daardoor voor hem geen zin meer, hij smeekt God om ook te mogen sterven.

De gevolgen van armoede en ellende

589 [A] Jan Van Wulpen (1866-1930) [C] Emile Curin P.D.

Komt vrienden luistert
naar mijn klachten
en luistert eens naar mijn verdriet
waarnaar mijn hertje komt te trachten
hetgeen ik wil 'n vind ik niet
daardoor leef ik in groot bezwaren
ik heb geen werk aanhoor mij (aan)
O, God helpt mij uit de gevaren
mijn kinderen moeten bedelen gaan.

**Waar zijn al ons plezieren
en waar is ons bestaan
zoo kwamen die manieren
'k wordt naar Hoogstraten gedaan.**

Zo kwam ik laatst mijn nood te klagen
ik stond voor een prachtig gebouw
om een arm stuk brood te vragen
voor mijn kinderen en mijn vrouw
de wet die kwam mij 't arreteren
en mij in de boeien te slaan
kinderen en vrouw aan 't ambeteren
en 'k wierd naar Hoogstraten gedaan.

Ziet hoe zij mij hier halen

**hoe ons verdriet komt aan
waar zullen wij nog dwalen
'k wierd naar Hoogstraten gedaan.**

Voor zeven jaar leef ik gescheiden
van vrouw en kinders klein en groot
ziet welke straf dat men moet lijden
al om te vragen een stuk brood
ook ganse dagen ganse nachten
zie ik mijn kinderen voor mij staan
mijn vrouw die zweeft
in mijn gedachten
ach mocht ik toch van hier weggaan.

**Mensen zonder geweten
o God hoe kan 't bestaan
den armen wordt vergeten
en naar Hoogstraten gedaan.**

Maar enen brief heb ik gekregen
van mijn gemeente commissère
mijn vrouw had haar zegen gegeven
en mijne kinderen zijn niet meer
helaas zij zijn allen van 't leven
door smart en druk en armoe groot

⁴⁰ In Hoogstraten was er een gespecialiseerd « opvanghuis » - zeg maar gevangenis - voor landlopers en bedelaars, zie commentaar bij het lied “De Vagebond”

van honger en van kou versteven
zo stierven zij een wrede dood.

O God laat mij ook sterven
Ruk mij de wereld af
laat mij niet langer zwerven
laat mij bij hun in het graf.

Bronnen:

Zangwijze: "L'orphelin de Vincennes" / "L'ami de la maison"
in het liedjesschrift van Theophile Govaerts uit Aarschot, circa 1910
ook in "Liederen van de Industriële Revolutie"
melodie van 1890

Manneke Pis (2)

Johan Morris - 24 augustus 2017 - Soort: cahiers, Drank, liedboeken, liederen, Schrift Eugenius Koopman, Spot & Ironie, thesis Herman van Gorp

De zoektocht van Louis Raaijmakers naar de volledige tekst (en melodie) van een lied dat hij lang geleden door zijn vader hoorde zingen bracht ons ertoe dit lied alsnog op de site te zetten. Of we het ooit voor een levend publiek zullen zingen is onzeker, als u verder leest zal u te weten komen waarom.

Wij vonden uiteindelijk tekstversies in het liedschrift van Eugenius Koopman (1917), in het liederenschrift van Marie De Puyssseleer (1918, geciteerd in "Zo werd gezongen" van Alfons De Belie), in het boek "Anderlecht zingt zoals vroeger" (1991, Ontspanningsclub van 't Broeck) en in het boek "Zo d'Ouden Zongen" van Walther Van Riet. Die laatste publiceerde ook een melodie zoals die circa 1980 werd voorgezongen door enkele ouderen.

FRAGMENT UIT "ZO D'ouden ZONGEN"

Het thema van het lied is verwant met "een reisje naar Brussel" en niet zoals je op het eerste gezicht zou kunnen denken met dat andere lied over Manneke Pis.

De auteurs van het lied zijn onbekend en de gebruikte melodie is allicht een oud (frans) liedje van “voor den oorlog”, dat merken we aan de stijl, aan de woordenschat en ... aan de publicatiedatum van de 2 liederenschriften waarin we het vonden.

Het gaat dus eens te meer over een boerreke die met zijn zuur verdiende spaargeld de trein neemt naar Brussel. Dat heeft hij nog nooit gedaan, want hij weet niet wat er gebeurt als het landschap voor de vensters van de trein voorbyschuift.⁴¹ En hij gaat in het midden van de bank zitten uit vrees dat anders de trein zou kantelen... In Brussel aangekomen zoekt hij zonder kaart en zonder adres naar Manneke Pis en een straatmadelief heeft dat snel in de mot. Ze troont hem mee naar een café maar ons boerreke is blijkbaar niet van gisteren en haar snoed plannetje mislukt.

De tekst gaat nogal vrij om met de melodie en het is in elke strofe zoeken om de juiste lettergrepen onder de juiste noten te zetten. Dat – en het ontbreken van een refrein – maakt het zeer moeilijk om het lied in groep te zingen als men het nog niet kent, het is allicht een liedje dat in een revue werd gebruikt en daarna op familiefeesten werd voorgezongen door een plezante nonkel.

We hebben wat voetnoten aan de liedtekst toegevoegd omdat sommige archaïsche zinswendingen en begrippen misschien niet meer algemeen gekend zijn.

Manneke Pis (kluchtlied)

590 [AC] onbekend

‘k Had ne frank of zeventien gespaard
met veel moeite had ik dat bijeen vergaard
‘k Dacht: met die centen daarmee ga ik op reis,
ik ga voor nen dag of acht naar Brussel of Parijs.
‘k Liep naar de statie om een kaartje heel gedwee.
Maar waar moette naartoe?
‘k Zeg: g’hebt er geen affaire⁴² mee
Ik zat voor het venster van ’t portel⁴³.
Wel! Wel! Wel! Dat was een spel!
Het was kadée, den trein die ree,
en al die bomen en die akkers reden mee.
Soms tijds dacht ik dat den trein bleef staan
Omdat ik alles zag weg gaan.
Ik kost me daar niet aan verstaan.

⁴¹ Dat doet me denken aan 1 van de kinderversjes/mopjes die mijn opa “Jef van Toinge” (die Brussel wél goed kende) voor argeloze kleuters zoals ik placht voor te dragen: “Tuut zei de trein en de statie vertrok”.

⁴² Het zijn uw zaken niet

⁴³ portaal; kort bij de deur

Een vent met koopren knoppen, dat is fijn,
die knipte dan een gaatje in mijn kaartje van den trein
'k Zette mij in 't midden van de bank, ge moet verstaan,
omdat den trein niet scheef zou rij'en, niet van de route zou gaan.
Ik stond in Brussel te gapen, 'k weet niet hoe
De weg moest ik niet vragen want ik wist niet waar naartoe
'k Liep dan zo maar op goed vallen uit ⁴⁴
D'een straat in en d'ander uit
Wat grote jar ⁴⁵ op dien boulevard
Het was al winkel en Bazar.
Ik vroeg aan een agent van Police
Zeg mijnheer, waar is
het standbeeld van Manneke Pis?

Dien agent zei minzaam tegen mij:
Gaat daar over dat pleintje, door dat straatje daar opzij
Dicht daartegen is een winkeltje met vis,
als ge 't dan nog niet vindt, hé vriend,
vraag het daar dan nog is.
'k Pakte mijn pet af en ik zei dankuwel
Dan ging ik verder op mijn weg en het ging rap en snel
Maar wat verder moest ik blijven staan:
een schoon maske sprak mij aan
Wel, brave vent, zei ze present,
ik zie dat gij in Brussel nog de weg niet kent?
Zeg mij waar g'ieverans ⁴⁶ wezen moet
Spreek maar ventje zoet,
ik wijs u de weg met spoed

Zeg lief kind, hoort mij eens even aan
Weet gij hier omtrent Manneke Pis niet staan?
Zeker, zei ze, dat is daar in dat café
Trakteert ge mij een pintje, dan ga ik wel met u mee
'k Zeg: welja, maar dat was kolossaal,
Het was een stamineeke ⁴⁷ met een groot portaal
In dat portaal daar stond een mamesel
Maar binnen was het een spel
Een wijf of vier, rokskes tot hier,
het waren de meisjes van plezier
Ik moest niet lang zoeken, dat was waar
Ik zag het standbeeld daar
Ik sloeg mijn handen dan tegaar

⁴⁴ lukraak, à l'improviste, met de natte vinger

⁴⁵ grand genre, met veel vertoon

⁴⁶ ergens (nergens = nieveranst nie)

⁴⁷ estaminet, café

'k Zag ras da'k in 'n cabberdoesjke ⁴⁸ was
Ik hield goed mijn centen in mijn handen dan vast
Een juffer met zo een korten rok vroeg:
Trakteerde niet met 'n munich ⁴⁹ of een bock ⁵⁰ ?
'k Zeg, lief kind, mijnen bok heb ik niet bij
Die staat op onzen stal en mijn geit die staat er bij
Ze glimlachte en ze zweeg subiet
Heuren haring braadde niet ⁵¹
'k Trok er vandeur, zonder getreur,
En 'k liep algauw naar den a vapeur ⁵²
Als ik nu nog eens naar Brussel gaan
Geloof mij voortaan
'k Zal naar Manneke Pis niet gaan.

Bronnen:

Gevonden in "Zo d'Ouden Zongen" pag 242,
in liederenschrift Eugenius Koopman (1917) nr 34
liederenschrift van Marie De Puyseleer (1918, geciteerd in "Zo werd gezongen" van Alfons De Belie)
"Anderlecht zingt zoals vroeger" (1991, Ontspanningsclub van 't Broeck)

Aanvulling 18-6-2020

Herman Van Gorp maakte in 1975 een reeks opnames bij o.a. Dymphna en Frans Laenen uit Gierle. Zij zongen hun versie van dit lied voor, duidelijk gebaseerd op dezelfde melodie, welke dat ook moge wezen.

Aanvulling 29-9-2021

Op een liedblad van Achille Coppenolle (verzameling Willy Machiels MUZ0940 pag. 29) vinden we dit lied onder de titel "Mijn eerste reis naar Brussel". Zoals gewoonlijk staat onderaan dit liedblad "Gedicht en gezongen door Coppenolle Achille (Streng verboden nadruk)". "Gezongen", dat zal wel, maar "gedicht" zeker niet!

En teksten op een website zijn niet "gedrukt", dus dat is dan ook in orde 😊

⁴⁸ "chambre douce" waar men ongezien en ongestoord de liefde kon bedrijven

⁴⁹ pilsbier gebrouwd in Munchen

⁵⁰ Bock is een biersoort. Oorspronkelijk Einbeckerbier in de 17e eeuw, in de lage landen verbasterd tot "een bockbier"

⁵¹ zegswijze: haar plannetje mislukte

⁵² de stoomtrein of -tram

De Boer en zijn Verken

Johan Morris - 30 augustus 2017 - Soort: liedbladen, liedboeken, liederen, Spot & Ironie

Op een liedblad getiteld “Zangen van de Klas” heeft “imprimerie Dethier-Ougrée” een reeks vlaamstalige soldatenliederen verzameld, of althans toch liederen om door soldaten gezongen te worden tijdens de (te) vele vrije tijd die ze hadden in vredeestijd.

Op het blad staan de teksten van volgende liederen:

- Den Boer met zijn Verken
- De ware liefde van Gustaaf en Laura (melodie “Gigolet”)
- Vaartwel kazerne
- Nationaal lied (O Vaderland, o edel land der Belgen)
- Het vertrek van Jefke naar den troep (melodie “Quand on est deux”)
- Naar wijd en zijd (melodie “Vers l’avenir”)
- Tien geboden van de Klas
- Soldatenlied (“En we zijn er van de klas”)

Wij herkenden op het eerste gezicht slechts 3 van die liederen: het volkslied uiteraard (hier met een later in ongenade gevallen tekstversie), “Naar wijd en zijd”⁵³ dat we in het derde leerjaar moesten zingen en het meest gekende soldatenlied “En we zijn er van de klas en we drinken bier met emmerkes”.

Harry Franken was blijkbaar ook in het bezit van dit liedblad, hij is te weten gekomen dat het lied van den boer en zijn verken gezongen werd op de melodie van “Zaza” die we

⁵³ Vers l’avenir – Naar wijd en zijd. Tekst: G.T. Antheunis – Muziek: F.A. Gevaert, “composé à l’occasion du 75me anniversaire de l’indépendance nationale” (1905 dus). Te vinden o.a. in “Het Liederboek van de Belgische Jeugd” van Th. Quoidbach. Het is ondertussen een controversieel lied geworden want het propageert de kolonisatie van het (niet met name genoemde) Congo: “Is uw bodem hier klein, ginds toch wacht u een strand. Als een wereld zo groot waar uw vlag staat geplant.” – “Si ta force déborde et franchit ses niveaux, verse-la comme un fleuve en des mondes nouveaux !” – “Va, sans faiblir, peuple énergique, vers des destins dignes de toi ! Dieu saura protéger la Belgique et son Roi !” (in 1905 was dat Leopold II)

kennen van het lied “Waarom treuren?”, de melodie dus van een Frans chanson uit 1923 op muziek van René de Buxeuil. Het lied “Quand on est deux” zou een compositie kunnen zijn van Raoul Moretti uit 1929 en “Gigolet” vinden we niet terug, dat zou kunnen “La Gigolette” van Franz Lehar zijn of nog een handvol andere franse liederen met “Gigolette” in de titel... Als we hiermee rekening houden zou dit liedblad net voor de Tweede Wereldoorlog kunnen verschenen zijn.

Hier en daar staan er (nog) typfouten in de liedteksten maar het zijn er verrassend weinig als we bedenken dat het blad in een Waalse drukkerij werd vervaardigd.

Het milde spotlied dat we eruit pikten is inhoudelijk te vergelijken met “Een reisje naar Brussel (met de trein)” en andere dergelijke waarschuwende-vinger-liederen. De hoofdrolspeler wordt een beetje euforisch nadat hij voor veel geld zijn vet varken heeft verkocht in Brussel, en naar kandidates om mee te profiteren van zijn tijdelijke rijkdom moet hij niet lang zoeken. Maar uiteindelijk moet hij met een lege geldbeurs terug naar huis ...

Den Boer met zijn verken

591 [A] onbekend [C] René de Buxeuil (1881-1959)

Ja Boer Jan trok naar de markt
plezierig welgezind
Hij moest 't verken verkopen,
't was de moeite waard
Naar Brussel wel opgezet
met zijn jassen schoon en net.
Onzen Jan, een man met veel verstand,
stak de briefkens schoon van kant.
Seffens honderd ballen trok hij daar op
en dan ging hij op rabot.

**Boer Jan verkocht het verken
en met dat geld zwierde hij rond
verstaat dat wel
Maar 's avonds kwam hij te merken,
wel janvermille dat is hier
toch wel een spel
Vrouwtjes zag hij met ogen
schoon geblanket, wel opgezet,
ja lief en net
Maar Jan had in zijn zinnen,
eens te beminnen
zo een koket**

Hij liep dan de stad eens rond
ja fier gelijk ne prins
Wel hier zijn schone dingen
in den avondstond
Hij bezocht menig' hotels,

vrienden, gij verstaat dat wel.
Daar was een meisje lief en galant:
Mijnheer gij zijt charmant!
Lief kind gij hebt mijn hart verleid
ik blijf met u ja voor altijd.

Hij sprak dan: mijn liefste kind
drinkt maar al 't geen gij wilt.
Gij moet u niet generen,
'k heb ze toch verdiend
Wel mijnheer 'k heb lust op wijn
voor een flesken mag dat zijn
Drinkt champagne voor mij, engelin
want gij staat in mijnen zin.
En ons Jantjen ging met veel plezier
met dat mokken op zwier.

Nu was het voor Jan te laat
om naar zijn dorp te gaan
Geen trein om te vertrekken,
nu stond hij op straat.
Schept maar moed mijn vriend
gij hebt ook mijn hartje verblind
Komt maar mee met mij
naar mijn hotel
Jan sprak dat is wel
En gelooft mij vrienden wat ik zeg:
't geld van 't verken was weg!

Bronnen:

Zangwijze: "Zaza"

liedblad "Zangen van de Klas" - voor soldaten

melodie niet vermeld op het liedblad maar ontdekt door Harrie Franken

liedblad Constant Treve

Johan schreef: 31 december 2018 om 19:29

We vonden de tekst van dit lied ook (verminkt) terug in het liedjesschrift van Florentine Sterckx. Dat zou er op wijzen dat het lied kort na WOI werd opgeschreven, zoals de rest van de liederen in dat schriftje, en dat het dus circa 1923 moet zijn gemaakt, toen de melodie werd gepubliceerd.

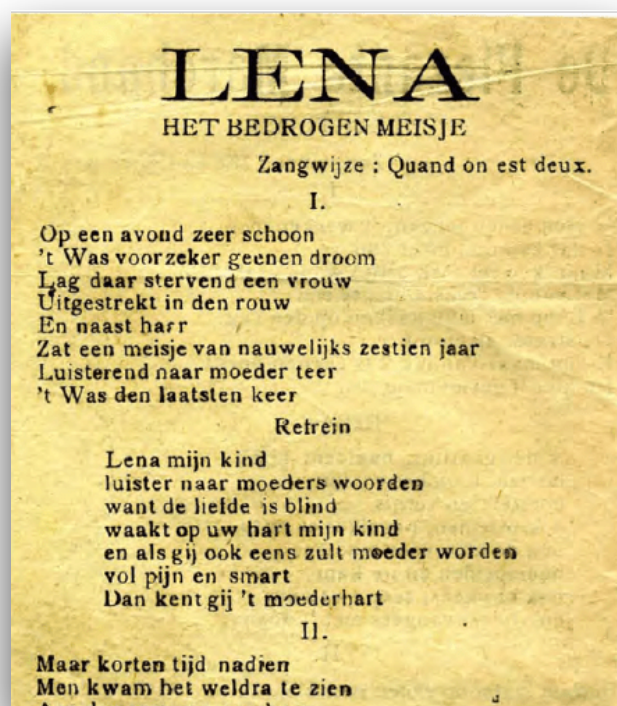
Lena, het bedrogen meisje

Johan Morris - 6 september 2017 - Soort: liedbladen, liederen, Over Liefde & Verdriet

Op een oud liedblad schrijft de man die het verkoopt met grote stelligheid:

Dat is natuurlijk niet helemaal waar ... We nemen aan dat Casimir D'hondt (1880-1950) de teksten heeft geschreven (of laten schrijven tegen betaling), maar de muziek haalt hij meestal bij anderen, en dat verstopt hij ook niet. Zo zien we op hetzelfde liedblad dat hij het lied "Verlaten" zingt op de melodie van "Dolorosa", "Den dronkaard" op "Liefdesmart", "De Plezante Marchand" op "Mie en Charlowie", geen van alle melodieën door hem bedacht. Ook dit niet:

Die zangwijze is in feite “Ce n’est pas la même chose (quand on est deux)”, een lied uit 1924 waarvoor Raoul Moretti (1893-1954) de muziek schreef en Albert Willemetz (1887-1964) de oorspronkelijke tekst. Het werd – allicht met veel succes – gezongen door Maurice Chevalier.

Die melodie past mits wat getemporiseer wonderwel bij het triestige verhaal dat Casimir D’hondt uit Zele er op zong.

Een jong meisje krijgt goede raad van haar moeder vanop haar sterfbed; het zijn de laatste woorden die zij nog kan stamelen. Maar het jonge meisje slaat die raad al snel in de wind en – elke toehoorder voelt het aankomen – dat kan nooit goed aflopen.

Lena, het bedrogen meisje

592 [A] Cas. D’hondt (1880-1950) uit Zele (P.D.) [C] Raoul Moretti (1893-1954)

Op een avond zeer schoon
’t was voorzeker genen droom
lag daar stervend ene vrouw
uitgestrekt in de rouw
en naast haar zat een meisje
van nauwelijks zestien jaar,
luisterend naar moeder teer,
’t was de laatste keer.

**Lena mijn kind
luister naar moeders woorden
want de liefde is blind
waakt op uw hart mijn kind
en als gij ook eens
een moeder zult worden
vol pijn en smart,
dan kent gij het moederhart.**

Maar korten tijd nadien
men kwam het weldra te zien
aan den arm van enen heer,
’t was Lena van weleer.

Schoon gekleed en versierd
terwijl zij in de weelde zwierd
klinkt de stem van moeders woord,
wat zij nu weer hoort:

Maar den tijd die vergaat,
wat zag men nu langs de straat?
Ene wankelende vrouw
en bevend van de kou.
’t Was Lena, ’t schone kind,
dat door de liefde was verblind.
Gans verlaten nu door hem,
hoort zij moeders stem:

Zo komt zij traagzaam af
en blijft staan op moeders graf,
bedekt wenend haar gelaat,
maar nu is het te laat.
En zij zucht: ‘k ben zo moe,
moeder, waar zijt gij naartoe?
Maar de wind huult zachtjes voort,
wijl het meisje hoort:

Bronnen:

Zangwijze: "Ce n'est pas la même chose (quand on est deux)" (1924)
liedblad Casimir D’Hondt uit Zele

Johan Morris - 13 september 2017 - Soort: liedbladen, liederen, Over Leut & Plezier

<https://youtu.be/Mgal9vAdWJ8>

[illegible]

Eigenaardig toch hoe een Spaanse melodie van een Frans lied in Vlaanderen gebruikt wordt om de lof te zingen van een Duits bier

Garçon, geef ons een boksken

593 [A] Jaak Van Gestel [C] José Padilla Sanchez (1889-1960)

Garçon, geef ons een boksken,
 voor mij en voor mij moksken
 Geef ons ne chevalier marin
 dat is beter als wijn.
 Garçon, nog maar een boksken
 voor mij en mijn schoon moksken
 Garçon, weet gij hoe het moet zijn?
 Daar mag geen schuim aan zijn!

Er is weer een nieuw spreekwoord
 in het land
 en het is reeds gekend ja t'allenkant.
 Men roept het in fabrieken en op straat,
 men hoort het somtijds zingen
 bij vroeg of laat,
 maar in cafés hoort men het meest:

Garçon, geef ons een boksken,
 voor mij en voor mij moksken
 Geef ons ne chevalier marin
 dat is beter als wijn.
 Garçon, nog maar een boksken
 voor mij en mijn schoon moksken
 Garçon, weet gij hoe het moet zijn?
 Daar mag geen schuim aan zijn!

De zoon van pachter Nielis,
 ne rare snuit,
 die trekt er van zondags 's morgens
 vroeg op uit.
 Tegen vier uren is hij goed aangebrand
 en dan roept hij ook

met zijn berenverstand:
nu weet ik ook dat nieuw spreekwoord

**Garçon, geef mij een boksken
maar ik 'n heb geen moksken,
daarvoor is mijn verstand te klein,
daarom drink ik alleen.**

**Moest mij een moksken vragen:
Nielis, durft gij het wagen?
Nielis, trakteert mij met een bok
dan word ik stapelzot.**

De jonge paren zijn nu verheugd en blij
als zij 's zondags komen

uit de groene wei.
Zijn moe gevreen en
stikken van den dorst,
o, dan trachten ze
naar een lekkeren bock,
en onverstoord roepen ze voort:

**Garçon, geeft ons een boksken,
voor mij en mijn zoet moksken,
want ze heeft mij zo zacht gestreeld
da'k niet meer wist wa'k deed.
Garçon, geef nog twee bokskens
voor mij en mijn klein moksken.
Zij is toch zo'n lieve kapoen,
voor mij zou zij haar hemd uitdoen!**

Bronnen:

Zangwijze: "Ca c'est Paris"

Liedblad "Laatste Nieuwe Succesliederen"

verkocht en gezongen door Jaak Van Gestel en zijne dochter"

- Johan schreef: 16 september 2017 om 16:56
Emma Liebel zou de eerste geweest zijn die "Valencia" in het frans op plaat zette – zie <https://youtu.be/5MBXDrwAms>
Wij hebben zelf een 70-tal oude opnames van Emma Liebel in onze iTunes-bibliotheek, maar deze "Valencia" is er niet bij.
- Johan schreef: 11 oktober 2018 om 15:28
Frans Jacobs schreef op dezelfde melodie een lied met dezelfde titel en een identiek begin van het refrein (liedblad nr 60 lied nr 8). Wie heeft bij wie gespiekt?
Refrein:
Garçon geef mij een bockske
voor mij en voor mijn mokske
niet te groot of niet te klein
maar 't mag geen schuim op zijn
garçon geef mij een stoutse
voor mij en voor mijn loetste
't spreekwoord hoort men zoovele
van stout en bokskens fijn.

Een Kindervraag

Johan Morris - 20 september 2017 - Soort: liedbladen, liedboeken, liederen, Over Armoede & Drank

We vonden een liedtekst met verwijzing naar de melodie van "Venise la jolie". Al speurend naar meer informatie kwamen we uiteindelijk bij nog 2 andere liederen uit die dezelfde melodie gebruiken en – kan dat toeval zijn? – ook over hetzelfde thema zingen!

Er is het lied "Werkmans-lot" op tekst van Louis Vandenbreeden en gezongen door Nicolaas "Colà" Bal uit Vilvoorde, gepubliceerd door Jos Lauwers in het boek "Tweede couplet van de liedjeszangers uit onze streek" (Steenokkerzeel, 2006)

ROMANSLIED "HET WERKMANSLOT"

Woorden: Louis Vandenbreeden.

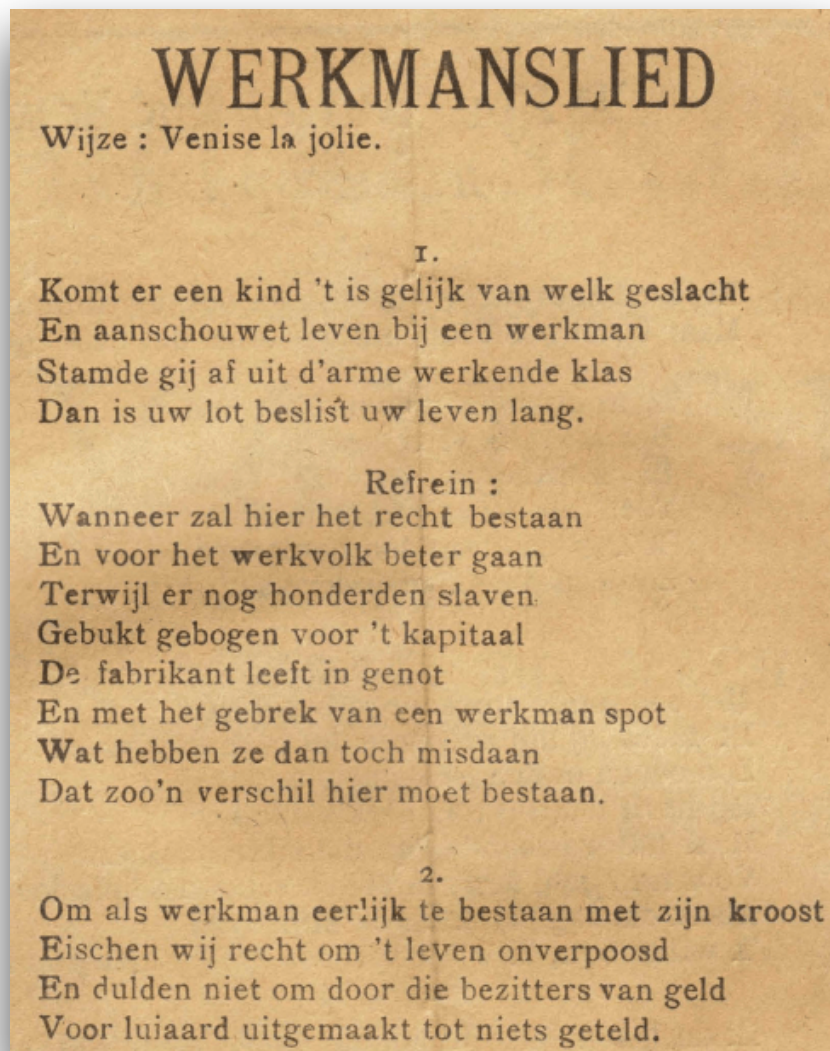
Zangwijze: Venise la Jolie.

I. Als een mens, 't is gelijk van welken aard,
 't Eerste levenslicht bewondert op d'aard,
 Is het moedersoog, dat bij 't lieve wicht
 Als een vlamme straal op u wordt gericht.
 D'eerste jaren vliegen zoo ongestoord,
 Dat men denkt tot welken stand men behoort.
 Stamde gij af uit een arbeidersstaat,
 Dan is uw lot beslist uw leven lang.
Refrein.

Refrein:

*En moest er recht op d'aarde bestaan,
 Zou t'met 't werkvolk beter gaan.
 Terwijl dat wij slaven en zwoegen,
 Tot groot genoeg van den rijkard,
 Leeft hij in weelde en genot.
 En denkt niet aan het werkmans'lot.
 Wat hebben wij daarom gedaan
 Dat zoo'n verschil hier moet bestaan?*

Er is het lied "Werkmanslied", geschreven en gezongen door Jaak Van Gestel uit Mechelen (gedrukt bij zijn familie in Aarschot). Bemerkt de overeenkomsten in beide teksten ... Het lijkt er op dat Van Gestel naar een optreden van Colà is geweest maar zich niet alle zinswendingen meer kon herinneren om zijn "versie" op te tekenen.

En er is "Een Kindervraag", geschreven door Aloïs Van de Velde en gezongen door Honorine Van Hemelrijk uit Lokeren. Van de Velde heeft zo te zien niet afgeschreven van een collega ...

32e VLAAMSCHE UITGAAF
van de goed gekende Volkszangeres
HONORINE VAN HEMELRIJK
OUDE BRUG, 243, LOKEREN
begeleid door den Accordionist
ALOIS VAN DE VELDE

7
Een Kindervraag
ROMANCE
Gedicht A. Van de Velde. Muziek : Venise la jolie.
1^e koepleet
Moedertje lief waarom weent ge als ik vraag
of er verschil van kinderen moet bestaan
en waarom zucht vader soms met droef geluid
ah troost mijn klein gemoed leg 't mij eens-uit.
Refrein
En de moeder zegde vol pijn
mijn schat ge zijt nog veel te klein
uw hartje kan nog niet begrijpen
het werkmansleven vol zorg en lij
we zijn nochtans van eenen God
waarom worden wij soms bespot
moeder ik begrijp u al ben ik klein
't is omdat wij werkmenschen zijn.
2^e koepleet
Het kind vroeg weer is vader dan niet bekwaam
om ons te geven zoo een rijk bestaan

In elk van die liederen wordt het droeve lot van de onrechtvaardig behandelde en armoe lijdende werkman aangeklaagd. Na puzzelen met elk van die teksten hebben we uiteindelijk de "Kindervraag" weerhouden voor verdere uitwerking. Aloïs Van de Velde legt de prangende levensvragen in een kindermond, en dat is bevorderlijk voor het dramatisch effect. Bovendien respecteert hij de originele melodie én is zijn taal ook "moderner" (klaar en helder, simpel, geen gezwollen strijdtal)

De melodie komt van het lied « Venise La Jolie » ou « Vénézia Bella », geschreven door Jean Daris (18..-1934) in 1924 als een Fox-Trot. Over die auteur hebben we niet veel teruggevonden, maar gelukkig wel een muziekpartituur.

VENISE LA JOLIE
ou
VÉNÉZIA BELLA
Poésie et Musique de Jean DARIS

Mouv de Fox Trot 7/8 MINOR

Pour ai - mer Il faut ai -
- ler à Ve-ni-se, Y gou - ter Ledoux frisson qui vous grise
Quand, le soir, Chaque gon - do-le qui passe Laisse flot -

REFRAIN

Een Kindervraag

594 [A] Aloïs Van de Velde [C] Jean Daris (1869-1934)

Moedertje lief, waarom
weent gij als ik vraag
of er verschil van kinderen
moet bestaan
en waarom zucht vader
soms met droef geluid
ah, troost mijn klein gemoed,
leg't mij eens uit?

**1, 2, 3. De moeder zei daarop vol pijn
mijn schat gij zijt nog veel te klein
uw hartje kan nog niet begrijpen
het werkmansleven vol zorg en lij
We zijn nochtans van enen God
waarom worden wij soms bespot?
Moeder ik begrijp u, al ben ik klein:
't is omdat wij werkmensen zijn.**

Het kind vroeg weer:
is vader dan niet bekwaam
om ons te geven zo een rijk bestaan?
Ook rijk gekleed en alles in overvloed,
waarom dat groot verschil
en tegenspoed?

Moedertje lief,

als het soms sneeuwt op straat
dan zie ik al die rijke kind'ren gaan;
warm gekleed
worden zij naar school gebracht
terwijl ik beef van kou en van onmacht.

Moedertje lief,
antwoordt op mijn laatste vraag:
zal dat voor 't werkvolk
zo blijven bestaan.
Het werkmanslot is soms
zo pijnlijk en zwaar,
zal 't dan voor 't arme volk
nooit beter gaan?

**4. Geduld, mijn kind,
den dag breekt aan
dat er gelijkheid komt op aard,
dan zal 't werkmanskind
niet meer klagen,
weg met dat lijden en droef bestaan.
Dat de zon schijnt voor iedereen,
meer vragen wij toch niet, o neen.
De toekomst voorspelt ons nen tijd
dat 't werkvolk zal gelukkig zijn.**

Bronnen:

Zangwijze: "Venise la jolie "

Liedblad Honorine Van Hemelrijck, Lokeren, 32e uitgave

"Tweede couplet van de liedjeszangers uit onze streek" - Jos Lauwers (Steenokkerzeel, 2006)

Ah, si j'avais 1, 50 F (Whispering / Murmures)

Johan Morris - 27 september 2017 - Soort: liedboeken, liederen, Spot & Ironie

In de tijd van de Charleston werden een heleboel melodietjes bedacht die in het collectieve geheugen zijn blijven hangen, vooral het refrein dan toch. En ze werden veelvuldig "vertaald" naar straatliederen. U kent misschien het cabaretlied "Zeg, zweet jij ook? En ik dacht dat ik het rook ..." (Ain't she sweet, see her coming down the street) en wellicht nog een aantal andere.

De Antwerpse Strangers – in de tweede helft van vorige eeuw overal gekend – brachten een LP uit met een potpourri van “contrefacts” van fox-trot / charleston liedjes.

Waaronder dit:

‘k fezelde zeutekes in heur ore
oemda we niemand zouwe store
en da d’ons niemand ni zo hore
geft mij ne kus, ‘k weur zo zot lak ’n mus
mor da liefjoenk da bleef mor zwijge
en ik wier nijdig op m’n eige
toen ‘k in de mot begon te krijge
da da kind ’n dove was

Volgens De Strangers (of iemand die een website over/voor hen maakte) is dat gebaseerd op “Whispering” van V.Youmans, een man die vele Broadway musicals schreef. Volgens onze info klopt dat niet maar is de componist John Schonberger (1892-1983) die het bedacht in 1920 op een tekst van Malvin Schonberger, allicht familie. Volgens een andere bron is het auteurschap later toegekend aan Vincent Rose (1880-1944), pseudoniem van Vincenzo Cacioppo, voor de muziek en zou Schonberger enkel de tekst hebben geschreven, in samenwerking met Richard Coburn, maar dat is niet wat de uitgevers op de partituur schreven...

Als het waar is dan is de muziek ondertussen vrij van rechten, waardoor we het aandurven ze hier weer te geven.

2

WHISPERING

MURMURES LIEFDEGEFLUISTER

Paroles françaises de **PIERRE CHAPELLE**
Nederlandsche tekst van **THEO ALBERT**
English words by **MALVIN SCHONBERGER**

Musique de: *Musiek van:* Music by:
JOHN SCHONBERGER

Moderato

Fa 7 Si 7 Bases Lab Si Fa Sol Lab + B Fa Ja b m.

Mi b Bases Mi b Fa Sol Mi b Fa Si b 7 Bases Mi b Ré Do Si b

Mi b Fa Sol Mi b Fa Si b 7 Mi b Si b 7 B. Mi b Fa Sol Mi b

Quand vous rê-vez au bord de la mer Gardez-vous bien
Laat g'U somsdoor droo.men ver lei den Hebt ge bij'tont
Hon - ey, I have something to tell you, And it's worth while

B. Fa Si b 7 Mi b Ré Do Si b Sol La b Si b Sol B. La b Ré Mi b Fa #

des flots a mers Pour vous tromper l'a.mour prend
wa . ken soms spijt Dan moet ge geen and' re be
list . en . ing to Put your lit . tle head on my

B.

Het orkest van Paul Whiteman bracht 1 van de eerste opnames uit, zonder zang maar met een betoverend trekfluitje dat aan een Theremin⁵⁴ doet denken. Een gezongen versie kwam er ondermeer via Jack Smith, die er zijn artiestennaam aan te danken had.

Typisch voor straatliederen en voor potpourri's, de Strangers behielden enkel de melodie van het refrein.

Op de CD "Les Comedian Harmonists chantent en français" werden een aantal opnames circa 1931 heruitgebracht waarop het Duitse zangquintet "Comedian Harmonists" in Parijs een opname maakte ... in het engels. Zij zingen refrein + strofe in de versie die we op iTunes terugvonden.

In Frankrijk werd het lied door Pierre Chapelle (1876-1927) overigens vertaald als "Murmures" maar Boris Vian (1920-1955), die u misschien kent als "controversieel schrijver" en minder als zanger/trompettist, maakte er in 1947 een jazzy parodie van met een eigen dadaïstische tekst en ook hij liet de melodie van de strofen gewoon weg.

Een "remake" van die parodie konden we in 1995 vastleggen toen de Vlaams-Brabantse groep Koep Mezzon⁵⁵ in studio Real-to-Reel in Leefdaal een aantal skiffle-nummers kwam opnemen, de allereerste volledig digitale realisatie aldaar die echter nooit verder is geraakt dan het "demo"-stadium. Het is me niet duidelijk of ze zelf wisten waar het lied vandaan kwam, maar ze hadden alleszins weinig moeite om de tekst vanbuiten te leren...

Ah ! Si j'avais un franc cinquante

596 [A] Boris Vian / Gust Torfs / Malvin Schonberger [C] John Schonberger

Ah ! Si j'avais un franc cinquante
 J'aurais bientôt deux francs cinquante
 Ah ! Si j'avais deux francs cinquante
 J'aurais bientôt trois francs cinquante
 Ah ! Si j'avais trois francs cinquante
 J'aurais bientôt quatre francs cinquante
 Ah ! Si j'avais quatre francs cinquante
 Ça m'ferait bientôt cent sous!

(Koep Mezzon eindigt zijn skiffle-versie met het pessimistische: "Je serai bientôt sans sous.")

Bronnen:
 Zangwijze: "Whispering" (Murmures)

⁵⁴ De Theremin is te horen in de generiek van "Midsomer Murders"

⁵⁵ Niet te verwarren met de groep Koep Mezon die (later?) in het Antwerpse muziek maakte ...

Dat zij dat nu nog moesten doen

Johan Morris - 4 oktober 2017 - Soort: dubbelzinnig, liedbladen, liedboeken, liederen, Spot & Ironie

Frans Jacobs (1888-1973) was een marktzanger die veel heeft samengewerkt met Tamboer. Hij schreef al zijn teksten zelf en vermeldde meestal op z'n liedbladen welke melodie hij geleend had.

Roger Hessel schreef er in 1988 een onuitgegeven⁵⁶ boekje over en met zijn toestemming mogen we u dat via de website aanbieden.

https://wp.leefdaal.be/wp-content/uploads/2022/08/0374-JACOBSdoor-Hessel_opt.pdf

Op pagina 46-47 van dit werkje neemt Roger Hessel het lied "Dat zij dat nu nog moesten doen" over en hij noteert dat de inspiratie hiervoor komt van " 'k Wou dat ik nog een kindje was", een lied van "volkszanger Germain", uitgebracht tussen de twee wereldoorlogen. Zelf denken we dat Germain het ook niet zelf heeft bedacht maar het in Brussel moet hebben gehoord, zie ons relaas over "Ik wou dat ik nog een ketje was".

Interessant vinden wij in deze versie van Jacobs dat hij een heel andere melodie gebruikte en de tekst dus wel moest herschrijven. Hij koos voor "Yes, we have no bananas" (1922 – Frank Silver en Irving Cohn) dat in 1923 ook in Frankrijk een "hit" werd, ondermeer voor Les Wackadous, in de vertaling van Marc Hély als "Oui! nous n'avons pas de bananes", en (veel later) voor Les Charlots. Bij Willy Derby werd het "Vandaag geen bananen"

Als u de jaartallen heeft bekeken zal het u niet verbazen dat het een "one-step fox-trot" is, in de volksmond een "Charleston".

Als een beroemde Zweedse kok het zingt dan klinkt het zo:

<https://youtu.be/IWohdwiLFbl>

Bij Frans Jacobs zijn het dus de mijmeringen van een jongeman die met weemoed terugdenkt aan zijn kleutertijd toen vanalles mocht wat bij volwassenen als onzedig en grensoverschrijdend gedrag wordt beschouwd.

Dat zij dat nu nog moesten doen

597 [A] Frans Jacobs (1888-1973) [C] Frank Silver, Irving Cohn (1920)

Toen ik in mijn wiegje lag,
'k was nog bitter klein,
zo de lieveling van al,
wel wel hoe kost het zijn?
Zij noemden mij hartedief,
al de meisjes lief,

zwierden mij zo op en neer,
zoenden mij zacht en teer.

**Maar dat zij dat nu nog eens
moesten doen, Jandorie
'k zou mijn best wel doen!**

⁵⁶ Het verscheen wel in 3 afleveringen in "Het Beertje: Volkskundige almanak voor West-Vlaanderen", 1992-1993

Dat mijn tijd weer begon
 of ik nu nog maar kon.
 Zie wat was ik blij terstond.
 Ja ik zeg daarom op heden gewis
 dat groot zijn niet plezierig is
 en ik denk dan maar altijd alras:
 'k wou da'k nog een klein kindje was.

D'eerste broek kwam aan mijn lijf,
 was dat een gekijf!
 Mijn mama en mijn papa die
 waren toch zoo kwaad.
 Ik had er per ongemak
 't broekske vol gekakt.
 'k Moest sebiet gewassen zijn
 door 't kindermeisje fijn.

't Zaterdag was het een grap
 'k moest er mee naar 't bad
 met ons meid zo heel tevrede,
 ja man, dat was kadee.
 Zij nam mij op haren schoot,
 van kleren ontbloot
 waste zij ten allen kant
 mij overal plezant.

'k Heb nog niet vergeten ja
 dat mijn ma en pa
 eens waren op reis gegaan
 en ik moest er voortaan
 slapen bij ons keukenmeid,
 wel, zij was verblijd.
 Ze kittelde mijn lichaam rond
 en kuste mijnen mond...

Bronnen:

Zangwijze: "Yes, we have no bananas"
 uit: "Het leven en werk van Frans Jacobs" (Roger Hessel)

Als een meisje spreekt van trouwen

Johan Morris - 11 oktober 2017 - Soort: liedbladen, liedboeken, liederen, Spot & Ironie

“Het huisje bij den toren” is een lied uit 1936 van Jan Van Laar Senior, iets minder bekend dan zijn ode aan “Het plekje bij den molen”. Jacques Klöters schrijft over hem en dat laatste lied in “Zo de ouden zongen” (Nijgh & Van Ditmar, Amsterdam 2006) :

Toen de maker een titel bedacht, koos hij de verkeerde. Hij had de eerste regel van het refrein moeten nemen, want zo noemt iedereen het lied: 'Daar bij die molen'. Het is een prettige wals die lang repertoire gehouden heeft. Oer-Hollands en vooroorlogs degelijk wat betreft het liefdesideaal dat erin bezongen wordt.

Jan van Laar is totaal vergeten, hoewel hij toch een productief liedjesschrijver is geweest. Hij was opgeleid als waterbouwkundige, maar kwam rond het jaar 1890 in het artiestenvak terecht omdat hij als amateur-humorist zo'n groot succes had. Hij vormde aan het begin van de twintigste eeuw met zijn vrouw een redelijk succesvol humoristisch duo en had daarnaast ook een winkel in voordrachten en feestartikelen die zijn carrière als humorist overleefde.

Inderdaad, totaal vergeten, we vonden zelf over die man weinig of niets terug. Het origineel werd ondermeer gezongen door Kees Prais.

<https://youtu.be/6049NKXHEqs>

De melodie van “*Het huisje bij den toren*” werd door verschillende Vlaamse marktzangers gebruikt, wat impliceert dat het hun toehoorders zeer bekend in de oren klonk zodat ze het dadelijk konden meezingen.

We konden kiezen uit “*Het huiselijk drama te Houthulst*” (van Tamboer) en “*Krankzinnige vrouw pleegt kindermoord: zij snijdt haar wichtje van 9 maanden de keel over*” (van Alfons Van Gestel) maar over die beschreven misdaden vonden we niets terug in oude kranten. Daarnaast waren er meerdere “luchtige” liederen op deze melodie, zoals “*Ik zie maar ene geeren*” (van Frans Jacobs) en “*Silveer Maes overwinnaar der Ronde van Frankrijk*” (van Achille Coppenolle) en nog 5 liedjes van Tamboer over steeds hetzelfde onderwerp, namelijk de gevaren van het huwelijk (voor de mannen): “*Blijft binnen de schreve*”, “*Jongens trouwt nooit te vroeg*”, “*Klaag toch nooit van trouwen niet*”, “*Bij de mooie meisjes*” en onze uiteindelijke keuze “*Als een meisje spreekt van trouwen*”. De tekst spreekt voor zich, commentaar overbodig.

Als een meisje spreekt van trouwen

598 [A] Lionel “Tamboer” Bauwens (1892-1974), [C] Jan Van Laar Sr. (+1950)

G’hebt jongens die ’t hulder beklagen
van als zij maar pas zijn getrouwd.
Het vrouwken die wordt al een zage,
al is de liefde nog niet koud
toch moet er de man alles laten,
ja, doen wat zijn wederhelft zegt
of anders dan smijt z’hem op strate
in ruzie of in een gevecht.

**Als de meisjes trouwen
spelen zij den baas.
Dat doen alle vrouwen,
ach jongens, blijft niet dwaas.
Houdt ze kort aan ’t voetje,
zet heur in den hoek.
Noemt haar “liefste loetje”
maar draagt zelf de broek.**

Papa zit het kleintje te wiegen,
het vrouwken rijdt uit per velo.
Ze is heure man aan ’t bedriegen,
terwijl hij zingt “doderido”,
moet werken en slaven, och Here,
en ‘s avonds is’t nog niet gedaan.
Thans zou die madam u nog leren
hoe gij naar den Hemel zult gaan.

Zie, trouwen dat wordt nu een zonde
dat is reeds bij ieder bekend.
Gij draagt zelf de pijn van de wonde
als gij maakt uw vrouwken gewend.
Laat zien dat gij zijt genen dwazen,
gij geeft haar op tijd maar een klap
en koelt zij dan niet zonder blazen,
gij bindt ze goed vast aan den trap.

Bronnen:

Zangwijze: “*Het huisje bij den toren*” (1936)
liedbladen Tamboer

Piet Tullenaar schreef: 11 oktober 2017 om 21:58

Zondagmorgen 15 oktober horen jullie op de Nederlandse radio een Vlaamse versie van Een Plekje Bij de Molen. Wie het zingt blijft even een verrassing. Stem af op Radio 5, Andermans Veren, 10.00 uur, Pareltje van Piet. Jan of Jean van Laar schreef nog een andere hit – luister naar een volgende uitzending.

Johan schreef: 12 oktober 2017 om 12:29

Dat zal voor de meeste bezoekers aan deze website dan via het Internet moeten gebeuren, via de normale “aether” zal dat niet lukken. Probeer <http://radioplayer.npo.nl/radio5/>

Het huwelijk van Martha op haar sterfbed

Johan Morris - 18 oktober 2017 - Soort: cahiers, liedbladen, liederen, Over Liefde & Verdriet, schrift Louis Laermans

Alfons De Belie plaatste in zijn boek “Zo werd gezongen” het verhaal van Martha die op haar sterfbed nog absoluut wou huwen om haar kind een toekomst te geven. Hij noteerde ook de melodie zoals hij die had horen zingen door zijn moeder.

Zo werd gezongen - Alfons De Belie

Liederboek De Beleyr

HET HUWELIJK VAN MARTHA OP HAAR STERFBED

Mar - tha was een meis - je ge - pre - zen, Nog jong door de lief - de

ver - blind, Haar ziek - te kon niet meer ge - ne - zen, En zij was

moe - der van een kind, Hij die haar be - min - de met ziel en hart,

Die deel - de haar lij - den en smart, Want soms klon - ken stil haar

woor - den, Ach min - naar hoort toch mij - ne klacht.

Refrain: Ik smee - k! Ik smee - k u die mij mint, Heb me - de - lij - den

met mijn kind, Laat het gee - nen bas - taard we - zen, Want ik kan

Dezelfde tekst vonden we ook integraal terug in het boek dat Roger Hessel maakte op basis van zijn verzameling liedbladen van Tamboer. Daar werd geen zangwijze opgegeven, dus dat kwam goed uit.

Ook marktzanger Victor Van der Haegen uit Aalst zong over “Het Huwelijk van Martha op haar sterfbed”⁵⁷ en Frans Van Kets uit Aarschot eveneens.⁵⁸ Misschien is 1 van hen de auteur (of de opdrachtgever om de tekst te schrijven, Van Kets liet zijn liedteksten vervaardigen door Pierre Bauwens uit Antwerpen en door Cornelis Janssens uit Hoogstraten) want de tekst lijkt me niet echt in de stijl van Tamboer.

Toen we de muzieknoten uitprobeerden klonk dat hier en daar bekend in de oren, maar het duurde toch nog tot ik de hele partituur had gemaakt, bewerkt en min of meer van akkoorden voorzien eer ik de melodie van “La femme à la Rose” meende te herkennen!

⁵⁷ “Het Aalsters Volksleven deel 1 – het markt- en straatlied 1860-1950”, pag. 19

⁵⁸ “Marktliepzangers uit Aarschot”, pag. 4

Dit illustreert wel hoe moeilijk het soms is om de gezangen van een (oudere) zegspersoon juist te interpreteren: zij zingen het voor, puur uit het geheugen, en hebben door allerlei invloeden onbewust ingrijpende wijzigingen aan de originele melodie aangebracht.

Tamboer bracht dus dezelfde tekst en hij kende deze melodie want hij gebruikte ze in andere liederen. Is hij dan toch de auteur van de tekst? Maar het thema van het lied heeft hij niet bedacht, dat vinden we in tal van andere liederen terug. De “Martha” in het liedje is dan ook een fictieve persoon, niet iemand die de tekstschrijver persoonlijk kende ...

Volgens Roger Hessel in “De filosofen van de straat” zijn al deze liederen schatplichtig aan Aloïs Van Peteghem die rond 1900 het lied zong van “Een bewijs van ware liefde te Meulebeke. Een jongen getrouwd op zijn sterfbed, enige uren daarna was het meisje weduwevrouw”

I

*Een jongen met hart en goe zinnen
Die bood zijne liefde mij aan
En ik die kwam hem ook beminnen
Zoo waren wij samen voldaan
Wij leefden gerust en tevreden
En bleven elkander getrouw
Om eens in het huwelijk te treden
'k Beloofde te worden zijn vrouw*

Refrein

*Voor zijne dood kwam ik met hem te trouwen
Hij stak met volle verstand
Den trouwing op mijn hand
Die schoone daad zal mij nimmer berouwen
Zijn wil is voltooid
En ik vergeet hem nooit*

Een huwelijk aan 't sterfbed

W. Vergeet me niet

I

*Zoo minde zij elkander lief en zacht
Tot dat de liefde een kindje had gebracht
Roza beminde haren waren vriend
Ja dien dat zij als vader had verdient*

Refrein

*Zij sprak tot hem ach ik zal niet lang meer leven
Spaart toch ons kind de lieveling
Laat het op aarde toch genen bastaard wezen
Zweert mij dan trouw tot uwe vrouw*

2

*Hij sprak vriendinne
Gij breekt mij gansch het hart
Die wreede woorden baarden me veel smart
Ik zal u trouwen wees maar blijgezind
Ik wil het zijn de vader van uw kind*

3

*Het meisje sloot hare oogen zachtjes neer
Nog eenige stonden helaas zij was niet meer
Zoo trouwde hij uit liefde van haar kind
Terwijl hij stak aan haar vinger den ring*

Slotrefrein

*Ach Rozalie aanhoort doch mijn droeve klach-
Ik minde u ja toch zoo teer [ten
Want nooit of nooit zal ik u kind verachten
lij waart mijn schat die ik bezat*

Wij vonden vooral liederen terug waarbij – zoals in het geval van Martha – een stervend meisje in het huwelijk treedt. Zo zagen we in een liedschrift van Louis Laermans uit Herent op pagina 109 het verhaal van “Het huwelijk met een stervend meisje” dat inhoudelijk goed overeenstemt met het wedervaren van Martha, en vrijwel dezelfde tekst staat in het liedjesschrift van Martha Criel dd. 1911 op pagina 28 als “Het huwelijk met het stervende meisje”. Ook Alfons Van Gestel uit Aarschot, aangetrouwde familie van Frans Van Kets, maakte een versie onder de titel “Een huwelijk aan 't sterfbed”, bij hem op de wijze van “Vergeet me niet” (zie voor de melodie bv. [dit lied](#))

Wij weerhielden voor ons eigen repertoire dus de versie die ook door Tamboer werd gezongen en waarvan wij vermoeden dat Pierre Bauwens (+1936) het schreef: de melodie is van 1921 en Corneel Janssens leefde dan al niet meer⁵⁹.

Het huwelijk van Martha op haar sterfbed

601 [A] vermoedelijk Pierre Bauwens (+1936) [C] Gaston Gabaroche (1884-1961)

Martha was een meisje geprezen,
nog jong, door de liefde verblind.
Haar ziekte kon niet meer genezen
en zij was moeder van een kind.
Hij die haar beminde met ziel en hart
die deelde haar lijden en smart.
Want soms klonken stil hare woorden:
"Ach minnaar, hoort toch mijne klacht"

**"Ik smeeek! Ik smeeek! U die mij mint,
heb medelijden met mijn kind.
Laat het genen bastaard wezen
want ik kan toch niet genezen.
Daarom blijf mij ter dood getrouw
en laat mij worden uwe vrouw,
want nog een ure te lijden straf,
dan is mijn rustplaats
in 't duister graf."**

Getroffen door haar schone woorden
ontviel ene traan zijn gezicht
en stil murmelt hij in accoorden:
"Ik weet het goed 't is mijne plicht"
En Martha die zuchtte
nog steeds weleer:
"Misschien ben ik morgen niet meer.
Laat mij u nog eenmaal omhelzen,
weldra is het de laatste keer"

En hij die haar trouw had gezworen,
zijn harte dat brak van verdriet.
Bij 't horen van al hare woorden
toen sprak hij: "Neen dat wil ik niet"
En 's anderendaags overwegende
dan stak hij den ring op haar hand
Het huwelijk werd ingezegend
Tot een eeuwige liefdesband.

⁵⁹ Julien De Vuyst publiceerde in zijn boek "Het moordlied in de Zuidelijke Nederlanden tot de XIXe eeuw" op het eind een "biografisch Repertorium, door Jan Bauwens" waarin ook Corneel Janssens is opgenomen. Bij nader toezien heeft die dat stukje overgenomen van Jan De Schuyter en zijn boek "Drij moorden voor vijf cens" uit 1945 :

"Toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak, was Corneel al 73 jaar oud: hij had dus wel mogen denken aan ophouden: maar zijn politiek engagement was hem te sterk en hij dichtte (en zong) het nu nog beroemd gebleven schimpdicht tegen de Duitse Keizer:

'k Heb een kakstoel laten maken
En de Keizer zit erin;
Met zijn vijf miljoen soldaten:
In den Ijzer rijden zij in

Om dit liedje werd Corneel Janssens aangehouden te Olmen en naar Neuhaus gedeporteerd, waar hij overleed in het plaatselijke ziekenhuis, als een gedeporteerde van 79 jaar!"

Dat spotlied lijkt een remake van een spotlied over Keizer Napoleon honderd jaar vroeger dat we terugvonden in "HET STRAATLIED, NIEUWE BUNDEL SCHOONE HISTORIE-, LIEFDE EN OUBOLLIGE LIEDEREN VERZAMELD EN INGELEID DOOR D. WOUTERS EN DR. J.

MOORMANN:

VAN DEN KEIZER DER FRANSCHEN,

Komt, vrienden, blijft hier nu een weinigje stanen,
Hooft hoe het Napoleon is gegannen,
Die keizer is het in 't hoofd zoo geslagen,
Hij is stapel gek, wie kan het verdragen.
Kom, wilt voor den keizer een kakstoel gaan maken,
Daar kan hij in zitten om hem te vermaken,
En geeft hem wat rinkels, daar kan hij mee spelen,
Dan zal hem de tijd toch zoo lang vervelen.

(+ nog 10 strofen)

**“Mijn kind en gij die mij bemint,
vaartwel, nu sterf ik blijgezind”
Zo sprak zij zachte bewogen
met ene traan in haar ogen.**

**Zij gaf ne zucht en ene gil
En alles werd weerom doodsstil
Martha, vroeger toch zo lief en teer,
lag uitgestrekt, want zij was niet
meer.**

Bronnen:

Zangwijze: "La femme à la Rose (1921)"
"Zo werd gezongen" - A. De Belie (St.-Niklaas)
liedblad Tamboer
liedblad Victor Van der Haegen (Aalst)
liedblad Frans Van Kets (Aarschot)
"De filosofen van de straat" - Roger Hessel (2004)
liedschrift Louis Laermans (Herent)
liedschrift van Martha Criel (Evergem)

Johan schreef: 9 januari 2020 om 13:04

In het liedjesschrift van Jean en Adèle Cuypers uit Rumst staat een gelijkaardige tekst – melodie niet vermeld – onder de titel "Aan 't sterfbed getrouwd"

Ik had er een vriendin
ja, een bloemeken lief en schoon.
Zij stond in mijn hart en zin,
wij hadden elkaar trouw gezworen.
Ik ging haar man te zijn
en wij dachten ook heel tevreden
te samen in 't huwelijk te treden.
Zij kreeg een ziekte vol van pijn

**En zij sprak: aanziet mijn kind,
gij zegt dat gij het bemint,
hewel neemt mij dan tot uw vrouw,
blijf mij hier tot der dood getrouw.
Zo zal dan mijn lieve schat
op aarde geen bastaard meer wezen.
Gij ziet dat ik niet kan genezen,
ach voldoet mijn vraag en schep moed.**

Zij nam dan het wicht
en kuste 't op de bleke wangen.
Haar ogen tot mij gericht
zo sprak zij met veel verlangen:
Bezieet de lieve klein,
lieve vriend, wees toch geen verrader,
ach, word van dit kindje een vader.

Zij sprak: 'k heb geen moed meer,
genen dokter kan mij weer helpen,
maar gij lieve minnaar zoet,
gij die mij het leven kunt stelpen,
ik smeeek omdat gij
voor mijn kind met liefde zoudt zorgen
dan zal de goede daad u waarborgen
en 't kindje is dan uit de lij.

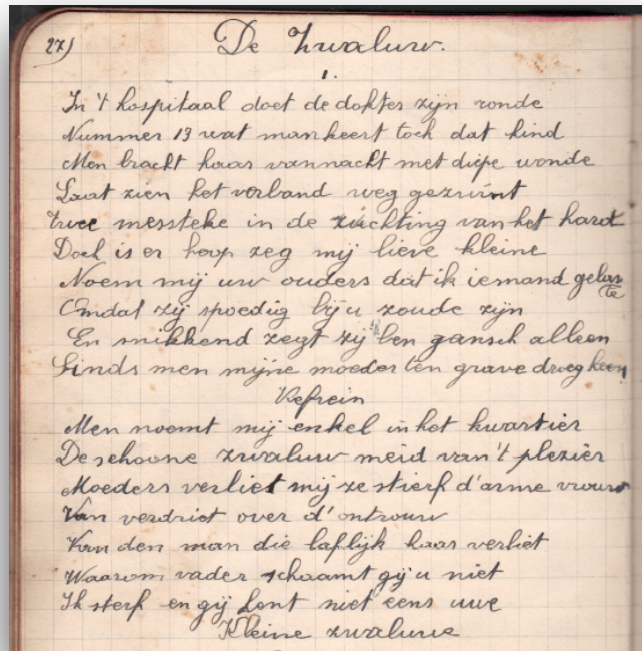
Dat trof mij aan het hart,
ja, zij die kon niet meer genezen.
Ik lenigde haar die smart,
'k omhelsde dat duurzaam wezen.
Ik sprak: 'k blijf u getrouw,
heden kunt gij mijn hart overwinnen,
heden wordt gij mijne vrouw,
ik voldoe aan uw vraag en zinnen.

**Des avonds werd zij berecht,
dan traden wij in den echt.
Ik stak dan den ring aan haar hand
zij was nog bij haar volle verstand.
Vaarwel, zie ze, lieve man.
Z'omhelsde het kind heel bewogen
en dan met de tranen in d'ogen
viel zij neer en stierf, zacht en teer.**

De kleine zwaluw

Johan Morris - 25 oktober 2017 - Soort: cahiers, liedbladen, liederen, Over Armoede & Drank, Schrift Eugenius Koopman, schrift Luc Geens

Opgelet, dit is een SUPER-smartlap! We vonden de tekst ondermeer in het liedjesschrift van (de moeder van) Luc Geens.

Harrie Franken ontdekte dezelfde tekst op een liedblad van marktzanger J. Janssens en wist dat het moest gezongen worden op de melodie van "l'Hirondelle du Faubourg", geschreven door het duo L. Benech-E. Dumont in 1912. Sterker nog: het is er in feite een vertaling van.

Het tragisch-romantische verhaal grijpt naar de keel. Het is allicht verzonnen maar het schetst een situatie die in die tijd zeker niet vergezocht was.

Een jong meisje is in de prostitutie terecht gekomen omdat haar vader zijn gezin in de steek liet, waarna de moeder van verdriet, en door geldgebrek allicht ook van honger, stierf. Het meisje werd op straat tijdens de uitvoering van haar oneerbaar beroep neergestoken en is op sterven na dood. In het hospitaal wordt zij verzorgd door een rijke topchirurg die alles probeert om haar te redden. Na het horen van haar verhaal begint het hem (en ons) te dagen: de arme moeder, een werkmanskind, werd door haar rijke minnaar verloochend toen het kind er kwam. U zou de clou van het lied nu al moeten kunnen raden. Zoniet: bereid u voor op een mokerslag!

De franse versie kan u op YouTube beluisteren, gezongen door Anny Flore, Lina Margy, Jack Lantier en deze Georgette Plana

<https://youtu.be/ouyBZVi7Kn0>

Ter vergelijking het begin van de franse tekst

A l'hôpital c'est l'heure de la visite
Le médecin en chef passe devant les lits :
Le numéro treize, qu'est-ce qu'elle a cette petite ?
C'est la blessée qu'on amena cette nuit

De kleine zwaluw

602 [A] J. Janssens [C] E. Dumont

In 't hospitaal doet de dokter zijn ronde,
 "Nummer dertien,
 wat mankeert toch dat kind?"
 "Men bracht haar vannacht
 met een diepe wonde"
 "Laat mij eens zien,
 het verband weg gezwind.
 Twee messteken
 in de richting van 't harte,
 toch is er nog hoop, zeg mij lieve klein:
 noem mij uw ouders
 da'k iemand gelaste
 opdat ze spoedig bij u zouden zijn."
 En snikkend sprak zij,
 ik ben gans alleen
 sinds men mijn moeder
 ten grave droeg heen.

**Men noemt mij
 enkel in ons kwartier
 de schone zwaluw, meid van plezier.
 Moeder verliet me,
 stierf, d'arme vrouw,
 van verdriet voor d'ontrouw
 van die laf met een kind haar verliet.
 Waarom vader
 schaamt gij u toch niet?
 Ik sterf en gij
 kent niet eens uwe kleine zwaluwe.**

De dokter zegt:
 "G'hebt zo'n schoon medaillon?
 Gewis van hem
 die uw liefde eens won?"
 "Neen, 't is gedenkenis
 van dien onwaarde,
 de man die laflijk
 mijn moeder bedroog."
 "Laat zien, dit jaartal
 achttiendriennegentig,
 André Theresia", en met tranend oog,
 "O God, 'k herken haar,
 dat kind moet ik redden"
 "Mijnheer wat ziet u
 verwonderd mij aan?
 Ga voort met 't bezoek

aan andere bedden,
 laat mij alleen,
 ik kan niet verder gaan."

**Men noemt haar
 enkel in haar kwartier
 de schone zwaluw, meid van plezier.
 Moeder verliet haar,
 stierf, d'arme vrouw,
 van verdriet voor d'ontrouw
 door hem die laf
 met 't kind haar verliet.
 Die man was ik, kind lief,
 hoort g'het niet?
 'k Wil niet dat ge mij verafschuwe,
 kleine zwaluwe.**

Nummer dertien, altijd koorts,
 veertig graden
 't gaat niet naar wens,
 ik ben gans machteloos.
 Wat kan mijn roem
 en mijn kunde mij baten
 als ik niet kan redden dit leven broos?
 Haar laatsten adem
 zie'k langzaam ontglippen,
 luister, mijn leerling,
 'k wil dat ieder 't hoort."
 En wenend kust hij
 haar vaalbleke lippen,
 "Zij is mijn dochter,
 die'k vond en verloor.
 Vergiffenis als gij komt bij uw moeder.
 Bid voor mij, God, den Albehoeder.

**Men noemt haar
 enkel in haar kwartier
 de schone zwaluw, meid van plezier,
 van ene werkmansdochter geboren
 en nu weer verloren.
 Lijk d'anderen was zij braaf en goed,
 had ik als vader haar niet verfoeid,
 dan zoudt ge mij niet verafschuwen,
 kleine zwaluwe.**

Bronnen:

Zangwijze: l'Hirondelle du Faubourg", geschreven door het duo F.L. Benech (1875-1925.)-E. Dumont in 1912
 liedschrift Eugene Koopman
 liedschrift verzameling Luc Geens
 liedblad J. Janssens

Liefde tot in den dood

Johan Morris - 1 november 2017 - Soort: liedbladen, liederen, Over Liefde & Verdriet

De huwelijksplannen van een jong verliefd paar stuiten op verzet van de ouders, in casu de vader van de jongeman, een rijke fabrikant. Het lief van zijn zoon, Anna, komt immers uit een armoedig gezin. Zonder elkaar kunnen de verliefden niet leven, dus besluiten ze te sterven.

Dit tragische gegeven is eeuwenoud – denk maar aan de Twee Koningskinderen en het te diepe water of aan Romeo en Julia – en ook de “moderne” marktzangers probeerden er mee te scoren. Wij publiceerden al de lotgevallen van de rijke “Lena, die schone” en van “Adolf, uit braaf ouders geboren”. Hier presenteren we u de versie van Aloïs Van Peteghem, een van de betere tekstschrijvers uit het Gentse, die we vonden op een liedblad uit de verzameling van F. Meert.

Als melodie koos hij voor “Nuits de Chine” (1922) van de alomtegenwoordige F.L. Benech, in oorsprong een eerder vrolijk lied, maar het misstaat niet bij dit liefdesdrama.

<https://youtu.be/8lmX8uamoyQ>

Liefde tot in den dood

600 [A] Aloïs Van Peteghem [C] F.L. Benech (1875-1925.)

Als de liefde van een paar wordt belet
of lijdt verzet
baart dat verdriet of
het heeft een droef end, dat is gekend.
Max, de zoon van een fabrikant,
minde Anna, uit d'armenstand,
de liefde was van beiden groot
maar 't wierd hun dood

Refrein 1-2-3:

Max zei tot zijn vriendin:
het is u die ik min,
mijn vader, die u haat
wil dat ik u verlaat
Zonder u kan ik niet leven
in dien staat,
ik wil sterven, ik wil derven,
ja, de dood die zal verzachten
mijn bezwaar.
Anna zei:
dan sterven wij
samen te gaar.

De vader zei: lieven Max, hoor mij aan,
wil mij verstaan.
Anna is arm en buiten onze stand,
't strekt u tot schand.
Trouwt een meisje van edel bloed
al met zo één keur ik het goed,
luistert gij niet, ik zeg:

welnu, ik onterf u.

Maar Max die zei: ach het geld
baart veel druk maar geen geluk.
Liefde alleen tussen man en de vrouw
brengt genen rouw.
Vader, gij zijt voor mij toch hard,
Anna die heeft een edel hart,
ik spaar het meisje dat verdriet,
'k verlaat haar niet.

Des anderdaags ging die Max
ook weldra bij zijn Anna.
Hij zei: vader wil den trouw niet
toestaan, 't is afgedaan.
Ach, voor het geld maakt hij reklaam,
ik neem niet aan, wij sterven saam
in enen brief vroeg hij gewis vergiffenis.

Zij gingen met der spoed
tot bij een watervloed.
Zij sprongen daar terstond
samen in den afgrond,
dat was het einde
van hun liefdeverbond.
Beide lijken, arme, rijke,
vond men daar
al bij het afgaan van den vloed.
Elkeen zei: zie toch eens
wat de liefde doet.

Bronnen:

Zangwijze: “Nuits de Chine” (1922)

liedblad uit verzameling Meert

Thema cfr. Adolf, Lena die schone e.a.

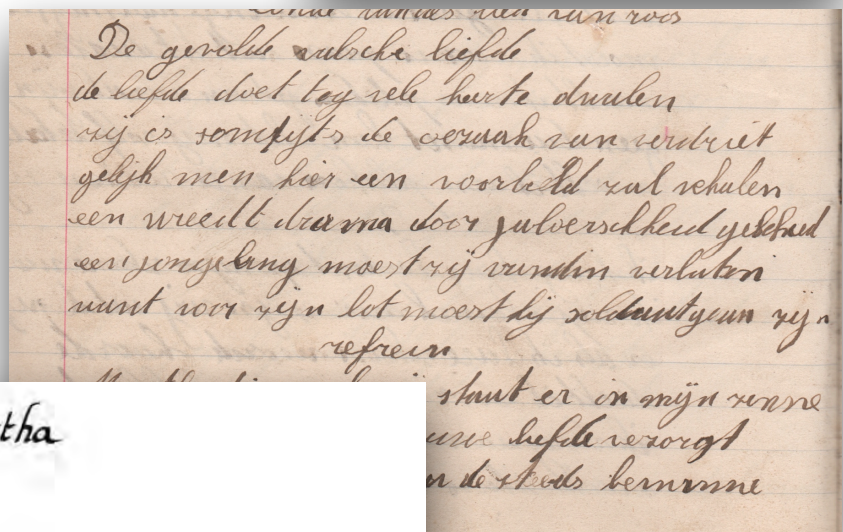
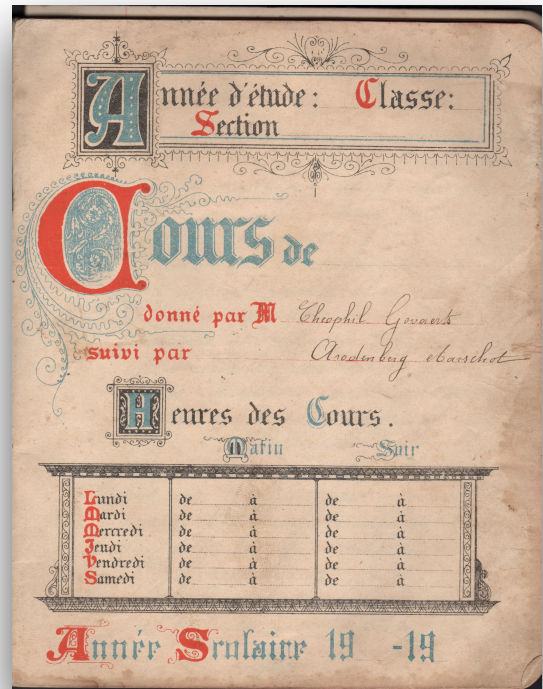
Martha – drama der jaloersheid

Johan Morris - 8 november 2017 - Soort: cahiers, liedbladen, liedboeken, liederen, Over Liefde & Verdriet

In een recent gekregen schoolschriftje van Theophil Govaerts, dat we proberen te ontcijferen, staan 32 liederen, waaronder enkele ellenlange ballades met meer dan 10 strofen. En ook een lied van 8 strofen met de onbegrijpelijke titel “De gevalde valse liefde”, als we zijn geschrift tenminste correct hebben geïnterpreteerd.

Was dit gebaseerd op het lied “Drama der jaloersheid” van Aloïs Van Peteghem dat met dezelfde eerste versregel start? We hebben de tekst van Van Peteghem niet, de aanvang van het lied wordt geciteerd in “Het Moordlied in de Zuidelijke Nederlanden (XiXe eeuw)” door Julien De Vuyst die het liedblad wel in zijn verzameling heeft of had.

Een corrupte versie van (dezelfde?) tekst vonden we in “Zo de ouden zongen” onder de titel “Martha”, waarin ook een melodie wordt gegeven, uit de volksmond opgetekend zoals dat heet. We herkennen de melodie niet maar allicht heeft een populair (frans?) lied model gestaan.

Martha

Dankzij de moeilijk leesbare tekst van Govaerts konden we de hiaten in de tekst van “Martha” verbeteren en er een afgerond geheel van maken. In de versie van “Zo de ouden zongen” duikt er in het verhaal weliswaar een “vriendin” van de blijkbaar analfabete Martha op die

een briefje moet schrijven naar “Constant” in opdracht van Martha. De valse vriendin – waarschijnlijk zelf verliefd op Constant – schrijft hem echter dat Martha van hem niet meer moet weten. Daarna is “die valse maagd” naar de stad gaan wonen en schreef vandaar een brief naar Martha (die dan weer door iemand anders moest voorgelezen worden) waarin ze stelde dat Constant haar had verleid. Allemaal leugens om het paar ten gronde te richten.

In het schriftje van Govaerts wordt de tot jaloezie gedreven man niet bij name genoemd en is hij wel degelijk “een jaar nadien” zelf in de fout gegaan.

Hoewel de verhaallijn in “Zo de ouden zongen” sensationeler lijkt is er zodanig veel mis met het rijmschema en het metrum dat we de versie van Govaerts als oorspronkelijker durven beschouwen en weerhouden. Met hier en daar een paar retouches...

Martha – drama der jaloersheid

599 [AC] onbekend

De liefde doet toch vele harten dwalen
zij is somtijds de oorzaak van verdriet
gelijk ik hier een voorbeeld zal verhalen
een wreed drama door jaloersheid geschied.
Een jongeling moest zijn vriendin verlaten
want voor zijn lot moest hij soldaat gaan zijn.
Martha die sprak: “Gij staat er in mijn zinnen
mijn hart blijft met uwe liefde verblijd.
Ik zweer het u, ik zal u steeds beminnen
tot als wanneer de wrede dood ons scheidt.”

Hij sprak: “Vriendin, ik wil met u door’t leven,
tot wederziens, mijn allerliefste zoet.”
Daarop heeft hij zijn kind een kus gegeven
en hij vertrok al met een droef gemoed.
Een jaar nadien kwam hij zijn woord te breken
want in de stad had hij een ander lief.
Daar was nu ook een meisje van den buiten
waarop dat hij nu stelde zijnen zin.
Hij kwam met haar de kermis aan te sluiten
en zo verliet hij zijn trouwe vriendin.

Martha die werd daar kennis van gegeven
hetgeen dat zij met veel droefheid vernam.
Zij heeft hem dan een schonen brief geschreven
waarop dat zij geen wederwoord bekwam.
Zo is zij dan al naar de stad vertrokken
en zij vond hem aan ’t fort op schildwacht staan.
Zij sprak: “Minnaar, waar zijn toch uwe zinnen?
Gij zwoer op eed van mij nooit weg te gaan
en nu komt gij een ander te beminnen
nochtans ik heb u nimmer iets misdaan.”

Hij sprak: "Ik wil van u toch niets meer weten
want gij zijt nu voor goed uit mijn gedacht.
Ik ben u reeds een hele tijd vergeten,
ik zeg tot u: gij wordt van mij veracht."
Zij wil aan hem een schone brief afgeven
waarin dat zij haar liefde had bekend.
Hij sprak heel stuur: "Ik zal mij op u wreken,
vertrek van hier, ik wil van u geen brief.
Gaat achteruit of ik zal u doorsteken
want ik heb hier in 't stad een ander lief."

Zo heeft zij daar van hem afscheid genomen
met droef gemoed en d'ogen vol getraan
maar zij was voor de trein te laat gekomen,
zij was verplicht ginds op logies te gaan.
Maar 's morgens zag zij de soldaat passeren
met zijn vriendin kwam hij voorbij gegaan.
Haar hart kwam van de droefenis te breken,
toen zij dat zag werd zij zo razend kwaad.
Zij riep: "Valswaard, ik zal mij op u wreken",
nam een dolkmes en liep naar hem op straat.

Zo kwam zij dan voor de soldaat getreden
en sprak: "Gij zijt de schuld van al mijn smart.
Ziedaar het loon voor wat gij hebt misdreven!"
Zij plofte dan een dolkmes in zijn hart.
Daarop heeft zij spoedig de vlucht genomen,
de jongen lag te baden in zijn bloed.
Hij werd spoedig in een woning gedragen
en zuchtte nog: "Ik was een valse vriend,
het is te laat, gij moet mij niet beklagen,
want ik heb deze wrede dood verdiend."

Geen hulp of troost kon hij aldaar verwerven,
de wonde was in zijn lichaam zo groot.
En zo kwam hij dezelfde dag te sterven,
het was voor hem een schrikkelijke dood.
In tussentijd was Martha thuis gekomen,
vol droef gemoed nam zij een wreed besluit.
Zij heeft haar kind dan uit de wieg genomen
zuchtend: "Dan vrees ik voor een grote straf"
Zo is zij dan al naar de vaart gekomen
en sprak: "Lief kind, dit water wordt ons graf."

Zie riep: "Och God, wil mij alles vergeven
want door verdriet was ik verdwaald van zin."
Zij heeft haar kind een zoete kus gegeven
en dan sprong zij ermee het water in.
Een schipper heeft hen spoedig opgeheven
te laat, helaas, ze waren beiden dood.
Ziet hier, jonkheid, wil uit dit voorbeeld leren
en breng toch nooit een meisje in 't verdriet

maar wil altijd in eer en deugd verkeren
en denk voortaan steeds aan dit treurig lied.

Bronnen:

tekst in liedjesschrift Theophil Govaerts
melodie volgens "Zo de ouden zongen" pag. 495

Het laatste oordeel

Johan Morris - 22 november 2017 - Soort: *liedbladen, liederen, WOII*

Op 11 november werden weer overal te lande herdenkings-plechtigheden gehouden rond de Wapenstilstand na WO I maar de aanwezige oudstrijders zijn momenteel bijna uitsluitend nog veteranen en overlevenden van de Tweede Wereldoorlog. Daarom restaureerden we vandaag alsnog een typisch lied, op straat gezongen kort na het einde van WOII.

De "Lustige Sinjoor" bracht in die tijd een aantal liedbladen uit die waarschijnlijk door een "schlager-amusementsorkest" op straat werden gebracht ter promotie van hun fonoplaten. Dat maak ik tenminste op uit de hoofding van dit liedblad:

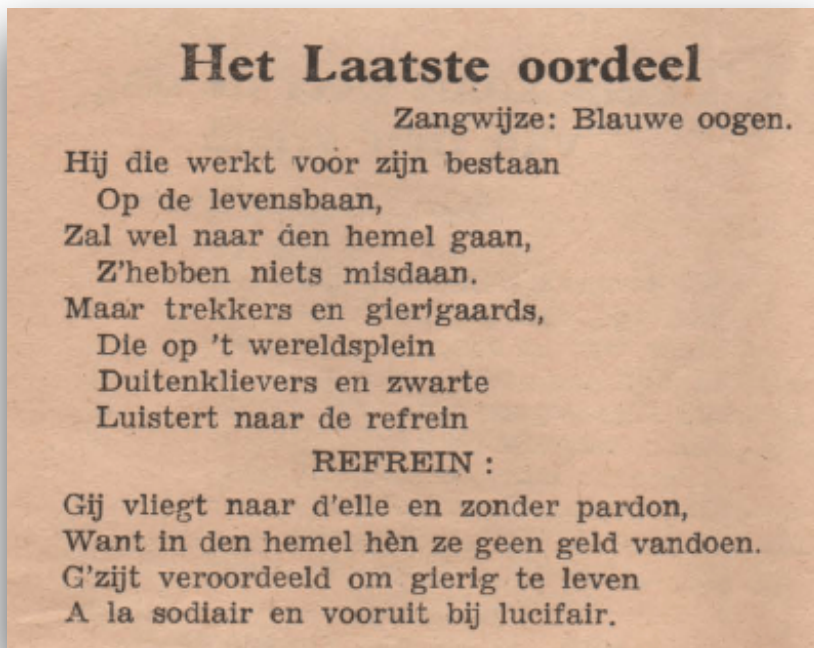
Het moet zijn gepubliceerd (kort) na de oorlog, in volle repressie en ongehinderd door Duitse censuur want het Schlager-Amusement Orkest is *"Het orkest dat nooit is opgetreden voor verkochte Radio-zenders of Concerten ingericht door verradersgroeperingen"*. Niet alleen wilde de uitgever hierdoor vermijden dat zijn muzikanten met pek en veren werden getooid en weggejaagd, ook de teksten op dit liedblad veroordelen de collaboratie en roepen op – zoals dat toen overal gebeurde – tot flinke represailles.

Vele van de liedjes op dit blad gebruiken melodieën van het Antwerpse componistenduo A. Frank en W. Kreuer. Arnold Frank was de artiestennaam van muzikuitgever August Hermans (1896-1962) en Wim Kreuer was dan weer Willy Lenaers (1919-1945). Die laatste was dus al overleden toen dit liedblad verscheen, meer details hierover in [ons relaas over het lied "Buffalo Bill"](#)

Enkele liedjes op dit blad kwamen we ook op andere gelijkaardige blaadjes tegen en hebben we al besproken op deze website:

- [Onschuldige Verdachte](#)
- [Moeder, laat mij verkeren](#)
- [Snijd Mie heur haar af](#) alias "Ze zijn het afgetrapt")

In het lied over "Het laatste oordeel" worden alle collaborateurs en profiteurs ("de Zwarten") naar de hel gewenst.

De zangwijze “Blauwe oogen” is ook een compositie van Frank-Kreuer en is op deze site al te horen bij het lied “Moord te Heverlee (1946)”

Het origineel werd blijkens de muziekpartituur op fonoplaat gezet door hetzelfde “Schlager Amusement Orkest”, dat moet het vaste orkest van uitgever Arnold Frank geweest zijn. We vermoeden dan ook dat de “Lustige Sinjoor” niemand minder was dat Arnold Frank / August Hermans himself...

De zinsnede “A la sodiair” was ons niet meteen duidelijk maar gezien de context van het en verdoemenis (Lucifer) denken we dat het “à la chaudière” moet zijn, in de stookketel dus.

Het laatste oordeel

[A] De Lustige Sinjoor [C] Wim Kreuer (1918-1944)

Hij die werkt voor zijn bestaan
op de levensbaan
zal wel naar den hemel gaan,
z'hebben niets misdaan.
Maar trekkers en gierigaards
die op het wereldplein
duitenklievers, zwarten zijn,
luistert naar het refrein:

Gij vliegt naar d'helle
en zonder pardon
want in den hemel
h'en ze geen geld vandoen
Ge zijt veroordeeld
om gierig te leven
à la chaudière en vooruit,
bij Lucifeer.

Die hun land hier bleven trouw
binst den oorlogstijd,
na het leed verdient men gauw
wel het hemelrijk.
Maar de Zwarte en Gestapo
verraders van het land
krijgen geen genade meer,
luistert, want 't is een schand

Gij vliegt naar d'helle,
zwart geverfden boel.
Door het verraad springt
het vuur al uit hun smoel.
G'hebt met den vijand
veel te veel misdreven
à la chaudière en vooruit,
bij Lucifeer.

Vele vrouwen hebben nog
het meest van al misdaan,
d'echtgenoten opgestookt
om verkeerd te gaan.
Binst hun man voor den vijand
was in of buiten 't land
deden zij nen viezen toer,
is het geen echte schand?

Gij vliegt naar d'helle,
ransels, voor uw kwaad,
gij liept in 't donker
met Duitsers langs de straat.
Verraad, bedrog
ook in het huw'lijksleven,
à la chaudière en vooruit,
bij Lucifeer.

Al het geld is geblokkeerd
van rijk en arme liên.
Die te veel gewoekerd heeft
zal men kunnen zien.
Veel boeren en zeepbarons
zouden, ik houd het staand,
met een beurze geld nog naar
den hemel willen gaan.

Gij vliegt naar d'helle,
wolven van het geld,
g'hebt door uw woeker
ieder afgesteld.
Gij bracht ellend' en
misère in't werkmansleven,
à la chaudière en vooruit,
bij Lucifeer.

Bronnen:

Zangwijze: "Twee blauwe ogen" (A. Frank, W. Kreuer)
liedblad 1945-1946 "De Lustige Sinjoor"

't Was Invasie

Johan Morris - 29 november 2017 - Soort: liedbladen, liederen, WOII

We blijven nog even hangen bij het eind van
Wereldoorlog II en het liedblad van "De Lustige
Sinjoor".

Een zekere G. Winmaker schreef een andere tekst op het
liedje "Capri". Dat moet "Als op Capri de rozentuinen bloeien"
van Han Dunk zijn.

Winmaker heeft het over de landing van de geallieerden in
Cherbourg. Daar werd in juni 1944 inderdaad slag geleverd
als onderdeel van de zogenaamde landing in Normandië. Het
zou nog een paar maanden duren eer de geallieerden
konden doorstoten naar Parijs en verder, dit lied (en het hele
liedblad) dateert daarom waarschijnlijk van eind 1944 toen
de bevrijding van België zo goed als rond was.

Het lied over "Capri" was al een radiohit tijdens de oorlogsjaren in uitvoeringen van Eddy
Christiani, The Ramblers, Het Zuidzee-trio e.a. Het beschrijft de bloemenpracht en
bijhorende geuren op Capri, een zonnig vakantieoord dat op dat moment onbereikbaar
was voor de bewoners van de lage landen tijdens de oorlogsjaren. Het gaf hen hoop op
betere tijden die zouden aanbreken na de oorlog.

De zogenaamde contrefact van G. Winmaker – een ons onbekende naam, allicht een schuilnaam want je wist maar nooit of het Duitse leger toch nog zou rechtveren – zingt de lof van de Tommies (de Engelse soldaten) en spot met Dolf (Adolf Hitler) en zijn soldaten.

't Was Invasie

604 [A] G. Winmaker [C] Han Dunk

De Mof waakte over alle landen
maar opeens viel het hem niet meer mee.
Den Dolf riep: Es ist ein ware Schande
maar de Tommies die zongen: It's O. K.

Als in Cherbourg de Tommies kwamen landen
dan was de stad vol zazou en vol swing.
De Duitsers vluchtten weg langs alle kanten
voor 't liedje van God Save The King.
De Tommies riepen: rolt maar gauw uw matten,
trapt het maar af en scheer u weg.
't Is gedaan, het spel is voor de Moffen naar de maan,
den Engelsman die heeft dat goed gedaan.
Si, si, si, si, 't was invasie!
Si, si, si, si, 't was invasie!

Bronnen:

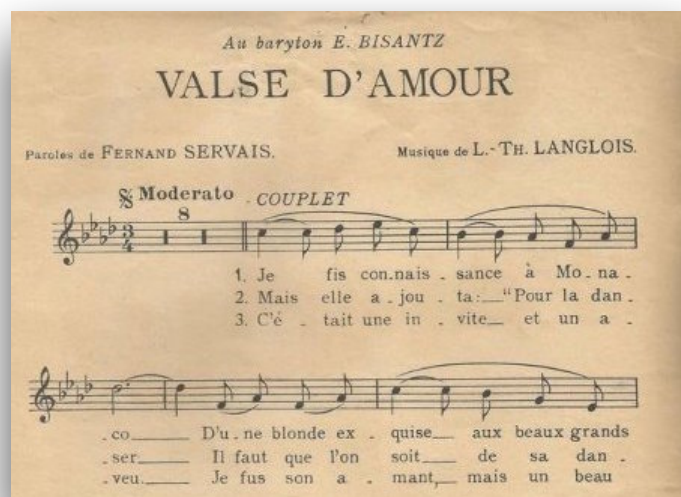
Zangwijze: "Als op Capri de rozentuinen bloeien"

Liedblad De Lustige Sinjoor

Zij vroeg haar moeder weer

Johan Morris - 6 december 2017 - Soort: liedbladen, liederen, Over Liefde & Verdriet

Een melodie die we nog niet eerder ontdekten is "Valse d'amour", bedacht circa 1930 door L. & Th. Langlois, de gebroeders waarvan we eerder al spraken in "De vuilste verkens" en in "Zij was zo zot en fier van een lansier"

We konden kiezen uit verschillende teksten van marktzangers die deze melodie als zangwijze vermeldten:

- Tamboer met “Vader, ik vraag u om vergeving”, “Op mijn moeders graf wil ik sterven”, “De klacht van een blinde strijder”, “Ik zal u nooit vergeten” en “Majolaine, waakt op uw hart”
- Jaak Van Gestel met “Toch ben ik onschuldig”, “De dronkaard in de kroeg” en “Zij vroeg haar moeder weer”
- Honorine Van Hemelrijk en accordeonist Aloïs Van de Velde “Zij vroeg haar moeder weer”
- “De vrouw van den mijnwerker” uit het liedjesschrift van Louis Laermans uit Herent
- “Liefde Walz” op een liedblad van Jan Opalfvens

Die laatste hebben we meteen gedeklasseerd wegens – zoals gewoonlijk – koeterwaals. Hoewel de teksten van Tamboer er kwalitatief bovenuit steken hebben we toch voor het lied “Zij vroeg haar moeder weer” gekozen, gezongen door Honorine Van Hemelrijk uit Lokeren, op tekst van accordeonist Aloïs Van de Velde, ook een man die teksten op niveau kon maken, en overgenomen door Jaak Van Gestel uit Mechelen.

En ... het gaat “toevallig” over Sinterklaas die voor een mirakel zorgt.

Het is een regelrechte smartlap, met rare wendingen. Na de eerste strofe en het refrein denkt de toehoorder dat het over een meisje gaat wiens moeder is gestorven, zoals dat meestal het geval is in dergelijke liederen. Hier is dat niet zo, de snode moeder heeft haar gezin gewoon in de steek gelaten. Waarom? Dat komen we niet te weten. Hoe dan ook zou geen enkele reden aanvaardbaar geweest zijn voor de toehoorders uit die periode, dat hebben we in andere liederen al gemerkt.

De vader legt zich blijkbaar neer bij de situatie, maar het dochttertje niet. In strofe 4 krijgt ze een lumineus idee: ze zal een briefje schrijven naar Sinterklaas in de hemel. Meteen volgt het slotrefrein waaruit blijkt dat haar bede werd verhoord: de moeder is berouwvol teruggekeerd en dat maakt het kind zo gelukkig de vader niet anders kan dan alles vergeven en vergeten.

En zo werd het dan toch nog een onvergetelijk Sinterklaasfeest want een dwaze ontaarde moeder vond het rechte pad terug, als de moraal u niet duidelijk mocht zijn.

Zij vroeg haar moeder weer

595 [A] Alois Van de Velde [C] L.T. Langlois (1862-1945)

1. Vadertje, weldra is 't Sinterklaas,
ach, die goede man
die nooit iemand misdeed,
zou die niet boos zijn als ik hem vroeg:
'k verlang anders niet
dan mijn moedertje weer!

**'k Zal dan zijn tevreden
als ik heb verkregen
mijn moeke zoals voorheen.
Ach, waarom liet zij mij hier alleen?
'k Ben zo jong en nog te klein
om zonder moe te zijn,
Sinterklaas, zo goed voor iedereen,
geef me mijne moeder weer!**

2. Die slechte moeder die ging er heen
liet haar goede man
met zijn kindje alleen.
Hij treurde dan stil in 't huisje klein
wijl het kind vroeg:
waar zou toch mijn moeke zijn?

3. Vadertje, poppen vraag ik niet meer,
dat brengt de vreugde
in ons huisje niet weer
maar een moedertje, zo lief en teer,
dat alleen vraag ik
voor u en mij zo zeer!

4. In dat kinderhart kwam een gedacht,
op een briefje schreef ze
waar haar hart naar tracht,
schreef daarop de naam
van Sinterklaas
en stuurde hem
vol verlangen hemelwaarts.

**Door berouw gedreven
kwam haar moeke weder
en 't smeekt zachtjes vol geweent:
moedertje ga toch niet weder heen!
De man, door 't kind gedreven,
vergaf 't geen ze misdeed.
In 't huisje was de vreugde zo groot,
Klaas had 't kind
zijn brief aanhoord.**

Bronnen:

Zangwijze: "Valse d'Amour" (1930)
liedblad Jaak Van Gestel

Alleen op de wereld (of "Het verlaten meisje")

Johan Morris - 21 december 2017 - Soort: liedbladen, liedboeken, liederen, Over Liefde & Verdriet

Kerstmis is (was) niet voor iedereen een zalige periode. Op een oud liedblad – niet gedateerd, vermoedelijk circa 1920 – wordt het smartelijke verhaal verteld van een jong meisje dat helemaal alleen op de wereld is achtergebleven.

Op een andere versie van dit liedblad wordt ook de geleende melodie vermeld.

Dat kan niet anders zijn dan "Moeder" van Willy Derby, door hem op plaat gezet in 1919 – zie hierover "De zwerver" of "De ellende van den oorlog"

Alleen op de wereld of het verlaten meisje.

Zij was een lief meisje pas 15 jaar oud,
En had reeds haar ouders verloren.
Geen zuster, geen broeder zij bleef heel alleen
Waarom toch, was zij ook geboren.
Alleen op de wereld, o droevig bestaan,
Waarvoor en voor wie moest 't zoo met haar gaan
Zij schreide en snikte, ik ben nog zoo klein.
Waarom toch alleen op de wereld te zijn.

De Kerstdagen kwamen en ieder had pret,
En elk kreeg familie en vrienden.
Maar zij bleef alleen door niemand betreurd,
Voor haar was geen Kerstvreugd te vinden.
En overal zag men de Kerstboomen staan,
In pracht en in praal met cadeautjes belaan.
Ze schreide en snikte, ik ben nog zoo klein,
Waarom toch alleen op de wereld te zijn.

Het was haar verjaardag, ze werd 16 jaar oud
Niemand kwam haar feliciteeren.
Geen vader of moeder bezat zij nu meer,
Die haar konden complimenteeren.
Des avonds zat zij op de rand van haar bed,
Omklemd en kuste moeders portret.
En schreide en snikte, ik ben nog zoo klein,
Waarom toch alleen op de wereld te zijn.

Zij zag hoe een bedelares met haar kind,
Voor een huis op de stoep zat te rusten,
Zij zag hoe de moeder in lompen gehuld,
Vol liefde haar kindeke kuste.
Zij dacht bij zich zelf, ach hoe rijk is dat kind
Want het heeft nog een moeder die teeder bemint
Ze schreide en snikte, ik ben nog zoo klein,
Waarom toch alleen op de wereld te zijn.

Zij werd door haar droefheid en eenzaamheid, ziek,
En lag daar alleen en verlaten.
En urenlang bleef ze droefheid alleen,
Geen mensch, die haar moed in kwam praten.
In ijle koorts riep zij om haar moe,
En sloot toen voor altijd haar kijkerktjes toe.
Haar laatste snik was ik ben nog zoo klein,
Waarom toch alleen op de wereld te zijn.

De marktzanger die "Alleen op de wereld" schreef heeft de melodie trouw gevolgd voor zijn smartlaplied over een niet nader genoemd meisje dat een triestige Kerst moest beleven. Er komt geen mirakel, het loopt slecht af.

En toch was het populair: niet alleen staat het op een tiental verschillende liedbladen, het werd volgens noteringen door Harry Franken een halve eeuw later ook nog vlot uit het geheugen nagezongen door dames uit Weebosch en Veldhoven.

Weliswaar met interessante tekstvarianten: waar het geheugen in gebreke bleef kwam de creativiteit ter hulp. Wij maken gebruik van die creativiteit om in onze versie niet helemaal het origineel te volgen...

Alleen op de Wereld.

WIJZE MOEDER.

Zij was een lief meisje pas 15 jaar oud,
En had reeds haar ouders verloren.
Geen zuster, geen broeder zij bleef heel alleen
Waarom toch, was zij ook geboren.
Alleen op de wereld, o droevig bestaan,
Waarvoor en voor wie moest 't zoo met haar gaan
Zij schreide en snikte, ik ben nog zoo klein,
Waarom toch alleen op de wereld te zijn.

22
X 24

Alleen op de wereld

608 [A] onbekend – [C] Willy Derby (1886-1944)

Zij was een lief meisje
van pas vijftien jaar
en had reeds haar ouders verloren.
Geen zuster, geen broeder
waren nog bij haar,
waarom toch was zij ook geboren?
Alleen op de wereld,
een droevig bestaan,
waarvoor en voor wie
moest het zo met haar gaan.

Ze schreide en snikte:
“Ik ben nog zo klein,
waarom toch alleen
op de wereld te zijn?”

De kerstdagen kwamen,
eenieder had pret,
't was feest met familie en vrienden
maar zij was alleen op de wereld gezet,
voor haar was geen
kerstvreugd te vinden.
En overal zag men
de Kerstbomen staan,
in pracht en in praal
met cadeautjes belaân.

Het was haar verjaardag,
ze werd zestien jaar,
niemand kwam haar feliciteren.
Geen vader of moeder

waren daar voor haar
die haar konden complimenteren.
En 's avonds zat zij
op de rand van haar bed,
zij kust'en omklemde
haar moeders portret.

Zij zag hoe een bedelares met haar kind
voor 'n huis op de stoep zat te rusten
Zij zag hoe de moeder in lompen gehuld
vol liefde haar kindeke kuste.
Zij dacht bij zichzelf:
hoe rijk is dat kind,
die heeft nog een moeder
die haar teer bemint.

Zij werd door haar droefheid
en eenzaamheid ziek
en lag daar alleen en verlaten
en urenlang bleef zij in droefheid alleen,
geen mens die haar
moed in kwam praten.
In ijlende koortsen riep zij om haar moe
en sloot toen voor altijd
haar kijkertjes toe.

En haar laatste snik was:
“Ik ben nog zo klein,
waarom toch alleen
op de wereld te zijn?”

Bronnen:

Zangwijze: "Moeder" (Ferry-Derby)
naar een liedblad uit Enschede
en 2 optekeningen door Harry Franken

INHOUD - 56 liederen

Polka van Leefdaal (435)	2
Polka van Leefdaal (434)	3
Wals van Leefdaal (433)	3
Schottisch van Leefdaal (432)	3
Met mijne vlieger ...	6
De kloefkes	8
Het moleken van Tsaai	12
O Yes	14
Den electriek-doctor	16
Sofie, gij moet gaan bloempanch halen	18
Vlaamse meisjes	20
Vader, ik kan u niet missen	21
Moederweelde	24
Kinderbede	25
Aan de kazerne	28
Pa is een dronkaard en Ma die is dood	32
De Franse Ronde 1936	35
'k Heb nen aardigen droom g'had van den nacht	36
Sapristie	38
Het Koetsierke	39
Deugenieten zijn de jongens en de meisjes zeker niet.	40
Het bloedig drama in Sint-Niklaas	42
De wreede moord te St.-Niklaas	43
Houd de moed er in	44
Lied van de Discipline	46
En 's avonds als ik thuiskom	49
Koop mijn bloemen brave liederen	51
Roosje, de liefdesbloem	52

Het bloemenmeisje	53
Ons varken is gestorven	55
Hoort Gij De Kanonnen	57
Driemaal wenen	60
Nieuw Lied op het Treurig Moordtooneel gepleegd op Petrus Segers te Baelen op Nethe in den nacht van 11-12 juli 1926	63
Ik heb gedroomd	65
Het portret van m'n Charlot	68
Van knolderie selderie tjoek tjoek tjoek	69
Vreselijke autobusramp te Turnhout (1935)	71
Na den storm	74
Kindermoord te Haelen (circa 1930)	75
Klacht van een werklooze	77
De gevolgen van armoede en ellende	79
Manneke Pis (kluchtlied)	81
Den Boer met zijn verken	85
Lena, het bedrogen meisje	87
Garçon, geef ons een boksken	89
Een Kindervraag	93
Ah ! Si j'avais un franc cinquante	95
Dat zij dat nu nog moesten doen	96
Als een meisje spreekt van trouwen	98
Het huwelijk van Martha op haar sterfbed	101
De kleine zwaluw	104
Liefde tot in den dood	106
Martha – drama der jaloersheid	108
Het laatste oordeel	111
't Was Invasie	113
Zij vroeg haar moeder weer	115
Alleen op de wereld	117